

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΚΑΙ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ (Ε.Ε.Τ.Α.Α.) Α.Ε.

ΙΩΑΝΝΗΣ Α. ΤΑΚΗΣ

ΥΠΑΙΘΡΙΑ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗ

Η ΔΙΟΙΚΗΣΗ
ΚΑΙ Η ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΗΣ
ΑΠΟ ΤΟΥΣ Ο.Τ.Α.

ΠΡΑΚΤΙΚΟΣ ΟΔΗΓΟΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ
ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΔΑΝΟΠΟΥΛΟΥ
ΝΟΜΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΟΥ Ε.Ε.Τ.Α.Α.

ΑΘΗΝΑ 1998

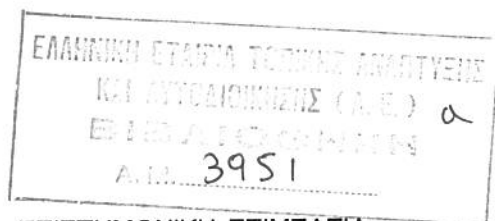
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΚΑΙ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ (Ε.Ε.Τ.Α.Α.) Α.Ε.

ΙΩΑΝΝΗΣ Α. ΤΑΚΗΣ

ΥΠΑΙΘΡΙΑ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗ

Η ΔΙΟΙΚΗΣΗ
ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΗΣ
ΑΠΟ ΤΟΥΣ Ο.Τ.Α.

ΠΡΑΚΤΙΚΟΣ ΟΔΗΓΟΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ
ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΔΑΝΟΠΟΥΛΟΥ
ΝΟΜΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΟΥ Ε.Ε.Τ.Α.Α.

ΑΘΗΝΑ 1998

Επιμέλεια έκδοσης: Γιάννης Μπαχάρας

Εκδόσεις: Ε.Ε.Τ.Α.Α.
Ομήρου 19 & Ακαδημίας
106 72 Αθήνα
Τηλ.: 3645682-3

ISBN 960-7509-22-6

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Σελ.

Πρόλογος	7
Κεφάλαιο 1 Η υπαίθρια διαφήμιση - Γενικά	9
Α. Υπαίθρια διαφήμιση και ΟΤΑ	9
Β. Η διαφήμιση ως παράγων του αστικού περιβάλλοντος	10
Γ. Η διαφήμιση ως πολιτιστική λειτουργία	10
Δ. Η διαφήμιση ως αναπτυξιακή λειτουργία	11
Ε. Η διαφήμιση ως έσοδο της Τοπικής Αυτοδιοίκησης ..	12
ΣΤ. Εκχώρηση της αρμοδιότητας της υπαίθριας διαφήμισης σε δημοτική επιχείρηση	15
Κεφάλαιο 2 Η διαχείριση της υπαίθριας διαφήμισης από τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης	18
Α. Μνημόνιο ενεργειών	18
Β. Διαγράμματα ενεργειών	20
Γ. Υποδείγματα ενεργειών	23
Απόφαση Δημοτικού Συμβουλίου για καθορισμό χώρων και επιβολή τελών	23
Αίτηση - δήλωση υποχρέου	27
Άδεια διαφήμισης	29
Έκθεση ελέγχου διαφημίσεων	31
Επιβολή προστίμου	32
Άδεια τοποθέτησης πλαισίων	34
Ειδοποίηση για αφαίρεση πλαισίων	35
Διαπίστωση παράβασης	36
Έκθεση υπηρεσίας για τη δαπάνη αφαίρεσης διαφημίσεων	37
Απόφαση επαναφοράς πραγμάτων και καταλογισμού δαπάνης	38

Καρτέλα διαφήμισης	39
Ανανέωση αδείας διαφήμισης	40
Πίνακας στατιστικών στοιχείων για τα έσοδα από τα τέλη διαφημίσεων	41
Κεφάλαιο 3 Αξιολόγηση της υπηρεσίας διαφημίσεων του δήμου . .	42
Α. Τακτικός έλεγχος	43
Β. Έλεγχος οικονομικής απόδοσης	45
Γ. Έκτακτος έλεγχος	46
Κεφάλαιο 4 Το θεσμικό πλαίσιο για τη διαφήμιση	50
Α. Νομοθεσία	50
ΒΔ 24/9 - 20/10/1958	50
Ν.Δ. 31/1968	54
Ν.Δ. 318/1969	56
Ν. 127/1975	57
Ν. 1491/1984	58
Ν. 1416/1984	68
Ν. 1577/1985 (Γ.Ο.Κ.)	69
Ν. 1958/1991	70
Ν. 2094/1992	71
Ν. 2130/1993	74
Π.Δ. 410/95	76
ΥΠ. ΕΣΩΤ. 56647/1984	78
Κοινή Υπουργική Απόφαση 20351/1985	80
Κοινή Υπουργική Απόφαση 95718/1986	88
Β. Εγκύκλιοι - έγγραφα	90
Γ. Γνωμοδοτήσεις	115
Δ. Αποφάσεις δικαστηρίων	124
Ευρετήριο	141

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η δράση των δήμων και κοινοτήτων, όπως βέβαια και της υπόλοιπης κρατικής διοίκησης, διέπεται, ως γνωστόν, από την αρχή της νομιμότητας, απόρροια της αρχής της λαϊκής κυριαρχίας. Η νομιμότητα, με την έννοια αυτή είναι η υπαγωγή των πράξεων και των υλικών ενεργειών σε κανόνες που περιέχονται στο Σύνταγμα, τους νόμους, σε κανονιστικές πράξεις και σε γενικές αρχές που διαμορφώνονται με τη νομολογία των δικαστηρίων. Στην πράξη, επειδή το μέγιστο μέρος της δραστηριότητας των Ο.Τ.Α. αποτυπώνεται σε “έγγραφα”, η αρχή της νομιμότητας παίρνει το χαρακτήρα της θεμελίωσης των εγγράφων πάνω σε κανόνες του θετικού δικαίου.

Το γεγονός όμως, ότι κάθε δήμος ή κοινότητα είναι ένας αυτοτελής διοικητικός μηχανισμός, με προσωπικό που δεν μετακινείται, έχει ως συνέπεια να μην μεταφέρονται εμπειρίες μεταξύ των Ο.Τ.Α., αλλά μόνο “οδηγίες” προς αυτούς από τις κρατικές υπηρεσίες. Αποτέλεσμα αυτού, είναι να χωλαίνει η Τοπική Αυτοδιοίκηση όχι τόσο από πρωτοβουλίες – όπως η κρατική διοίκηση – αλλά κυρίως από ελλείψεις στις διαδικασίες και στη θεμελίωση των ενεργειών της.

Η Ε.Ε.Τ.Α.Α., μεταξύ των άλλων εκδοτικών πρωτοβουλιών που αναπτύσσει, στοχεύει με την έκδοση του παρόντος οδηγού να τυποποιήσει τις ενέργειες των Ο.Τ.Α. στον τομέα των διαφημίσεων. Η εξοικονόμηση χρόνου απασχόλησης του προσωπικού, η δυνατότητα των αιρετών για έλεγχο της απόδοσης αυτού, η σε μεγάλο βαθμό διασφάλιση της νομιμότητας των διοικητικών ενεργειών και βέβαια ο περιορισμός της γραφειοκρατίας, με αντίστοιχη βελτίωση της εξυπηρέτησης των πολιτών, εγγράφονται ως ειδικότερες στοχεύσεις που πρέπει να υπηρετούνται από ένα πρακτικό οδηγό ενεργειών. Έτσι και με τον εκδιδόμενο οδηγό επιδιώκεται η παροχή ουσιαστικής βοήθειας προς το δυναμικό των Ο.Τ.Α. – αιρετούς και υπαλληλικό προσωπικό – για την ορθή και αποτελεσματική αντιμετώπιση των σχετικών με τη διαφήμιση ζητημάτων

Προς το σκοπό αυτό, ο παρών οδηγός περιλαμβάνει διαγράμματα και υποδείγματα των εκάστοτε αναγκαίων ενεργειών και αποφάσεων που αναφέρονται στην επιβολή τελών διαφήμισης από τους Ο.Τ.Α., καθώς επίσης όλες τις σχετικές προς το θέμα αυτό νομοθετικές ρυθμίσεις.

Για την καλύτερη κατανόηση των τελευταίων, ο οδηγός περιέχει επίσης διευκρινιστικές εγκυκλίους και λοιπές διοικητικές αποφάσεις, καθώς επίσης τις απόψεις – με τη μορφή γνωμοδοτήσεων – του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους για κάποια ειδικότερα ζητήματα που θέτει η υφιστάμενη νομοθεσία.

Τέλος, ουσιαστική συμβολή για την ορθή κατανόηση και εφαρμογή των νομοθετικών κανόνων για τη διαχείριση της διαφήμισης από τους Ο.Τ.Α., αποτελεί η συλλογή αντιπροσωπευτικών για το θέμα δικαστικών αποφάσεων.

Με την προσδοκία, ότι οι απασχολούμενοι στους Ο.Τ.Α. θα διευκολυνθούν κατά την άσκηση των καθηκόντων τους από το παρόν έργο, ευελπιστούμε για την συνέχιση της εκδοτικής μας αυτής προσπάθειας και για άλλα ζητήματα που αφορούν το δίκαιο της Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Απόστολος Κοιμήσης
Πρόεδρος Δ.Σ. και
Διευθύνων Σύμβουλος
της Ε.Ε.Τ.Α.Α.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι

Η ΥΠΑΙΘΡΙΑ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗ* - ΓΕΝΙΚΑ

Α. ΥΠΑΙΘΡΙΑ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗ ΚΑΙ ΟΤΑ

Η νομοθεσία που αφορά τις υπαίθριες διαφημίσεις, έχει διπλό σκοπό:

1. Να βοηθήσει τους Δήμους και τις Κοινότητες στη διατήρηση της αισθητικής των πόλεων.
2. Να ενισχύσει τα έσοδά τους.

Η συμμετοχή του εσόδου από διαφημίσεις στο σύνολο των εσόδων δεν μπορεί να θεωρηθεί ιδιαίτερα μεγάλη.

Ωστόσο, το έσοδο δεν είναι αμελητέο και σε αρκετούς Δήμους μπορεί να αποδώσει αρκετά περισσότερα, αν γίνει ορθή διαχείριση.

Όμως, το μεγαλύτερο «κέρδος» από την ορθή διαχείριση του τέλους διαφημίσεων και την αυστηρή εφαρμογή της όλης νομοθεσίας που διέπει το θέμα, είναι η ευπρεπής εμφάνιση των πόλεων.

Διαφημίσεις εκτός προδιαγραφών, πλήθος πινακίδων - συνήθως πρόχειρων - αφισσοκολήσεις, πανώ και διάφορες άλλες ερασιτεχνικές διαφημιστικές «ευρεσιτεχνίες» δίνουν την εικόνα μιας άναρχης πόλης.

Ταυτόχρονα, η κατάσταση αυτή, μειώνει την αποτελεσματικότητα των πραγματικών διαφημίσεων, οι οποίες μπορεί να παίζουν σοβαρό ρόλο στην δράση των επιχειρήσεων και επομένως και στην ανάπτυξη μιας περιοχής.

Γίνεται λοιπόν φανερό, ότι οι δημοτικές αρχές πρέπει να εγκύψουν με ιδιαίτερη προσοχή στο θέμα αφού θα έχουν διπλό όφελος: «Καθαρή» πόλη και πόρους για το Δήμο.

Η εργασία που ακολουθεί, ελπίζουμε ότι θα συνδράμει τους ανθρώπους της τοπικής αυτοδιοίκησης και για το σκοπό αυτό, περιλαμβάνει:

1. **Διαγράμματα ενεργειών**, ήτοι τις ενέργειες, στις οποίες πρέπει να προβεί ο Δήμος ώστε να καλύπτει το αντικείμενο των διαφημίσεων.

---

* Ο όρος "υπαίθρια διαφήμιση" που χρησιμοποιείται στην παρούσα εργασία είναι καθαρά τεχνικός.

2. **Έντυπα και Σχέδια**, τα οποία μπορούν οι υπηρεσίες των ΟΤΑ να έχουν ως οδηγό. Το διάγραμμα ενεργειών παραπέμπει στα έντυπα-σχέδια με απλό τρόπο, ώστε να μπορεί να τα χειριστεί και υπάλληλος χωρίς ιδιαίτερη εμπειρία στο θέμα.

3. **Μεθοδολογία αξιολόγησης** της υπηρεσίας διαφημίσεων του Δήμου.

4. **Την ισχύουσα νομοθεσία**, ήτοι τις διατάξεις περί διαφημίσεων όπως έχουν τροποποιηθεί μέχρι σήμερα, καθώς και επιλογή εγκυκλίων, δικαστικών αποφάσεων κλπ.

Β. Η ΔΙΑΦΗΜΙΣΗ ΩΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΤΟΥ ΑΣΤΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

Κάθε κατασκευή, είτε περιέχει λέξεις είτε παραστάσεις, είναι ένα μήνυμα προς τον πολίτη ο οποίος είναι αναγκασμένος να το δεχτεί, αφού βρίσκεται έξω από το σπίτι του, στη γειτονιά του, στην πλατεία ή στο δρόμο για τη δουλειά του.

Όμως, ο ακατάπαυστος αυτός βομβαρδισμός με μηνύματα κουράζει τον κάτοικο της σύγχρονης πόλης.

Στο «πράσινο βιβλίο» για το αστικό περιβάλλον της επιτροπής των ευρωπαϊκών κοινοτήτων γίνεται ειδική μνεία για το θέμα: «Οι κενοί χώροι, δηλαδή οι πλατείες, τα πάρκα και άλλοι χώροι έχουν κατακλυστεί από αυτοκίνητα και πινακίδες διαφημίσεων. Η δημιουργία ενός (αστικού) περιβάλλοντος ποιότητας απαιτεί πολύ περισσότερο από μερικά παγκάκια, παρτέρια και καλάθια απορριμμάτων σε πεζοδρομημένες περιοχές. Απαιτεί σφαιρική προσέγγιση (πράσινο βιβλίο για το αστικό περιβάλλον, σελ. 14).

Σ' αυτή τη «σφαιρική προσέγγιση» εντάσσεται και η απορρύπανση των πόλεων από τις κάθε είδους αυθαίρετες κατασκευές και διαφημίσεις.

Γ. Η ΔΙΑΦΗΜΙΣΗ ΩΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ

Δεν είναι απίθανο φαινόμενο, δίπλα ακριβώς από μνημεία που αποτελούν παγκόσμια πολιτιστική κληρονομιά, να αναβοσβήνουν πινακίδες με λαχταριστά καταναλωτικά προϊόντα. Αλλά και αν θεωρηθεί ότι τέτοιες περιπτώσεις είναι ακραίες, δεν μπορεί να μην διαμαρτυρηθεί κανείς για την προσβολή της αισθητικής από πολλές διαφημιστικές κατασκευές:

- Ξενόγλωσσες επιγραφές ακόμα και στο φούρνο ενός ορεινού χωριού.

- Πλήθος ανορθόγραφων επιγραφών ή πινακίδες του τύπου «PROS IERO NAO KIMISEOS THEOTOKOU».
- Παλαιά ελαστικά στην άκρη του δρόμου που προαναγγέλουν το βουλκανιζατέρ κ.ο.κ.

Πέραν αυτών όμως, πολλές κατασκευές, όπως τοποθετούνται άναρχα, υποβαθμίζουν τα κτίρια και κάθε αρχιτεκτονική δημιουργία εξαφανίζεται.

Στην 95718/86 απόφαση των υπουργών Εσωτερικών και Εμπορίου, ορίζεται ότι «οι επιγραφές των καταστημάτων και οι γνωστοποιήσεις των προϊόντων ή υπηρεσιών που παρέχονται ή των εργασιών που εκτελούνται σ' αυτά, γράφονται υποχρεωτικά στην Ελληνική Γλώσσα. Επιτρέπεται επιπροσθέτως η αναγραφή δίπλα ή κάτω από την ελληνική επιγραφή, ξενόγλωσσης μετάφρασης, με εμφανώς όμως μικρότερα στοιχεία...». Παρά τη ρύθμιση αυτή όμως, όχι μόνο δεν προσαρμόστηκαν οι επιγραφές στην Ελληνική γλώσσα, αλλά μάλλον το αντίθετο συνέβη.

Αντίστοιχη υποχρέωση περιέχεται και στα άρθρα 5 παρ. 5 και 9 του Ν. 1491/84.

Δ. Η ΔΙΑΦΗΜΙΣΗ ΩΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ

Οι διαφημίσεις που ενδιαφέρουν την τοπική αυτοδιοίκηση μπορούν να διακριθούν σε δύο κατηγορίες:

- Αυτές που σχετίζονται με την τοπική οικονομία, όπως οι φωτεινές επιγραφές καταστημάτων, οι πινακίδες προαναγγελίας, οι πινακίδες διαδρομής κλπ.
- Αυτές που σχετίζονται με επιχειρήσεις μεγάλου μεγέθους και το οικονομικό τους ενδιαφέρον δεν εξαντλείται στην περιφέρεια του Δήμου.

Και στις δύο κατηγορίες, η διαφήμιση εμφανίζεται ως ανάγκη της επιχείρησης, αφού με τον τρόπο αυτό γνωστοποιεί στο κοινό την ύπαρξή της και προσπαθεί να «πείσει» για την αγορά προϊόντων ή υπηρεσιών.

Οι μέσω των ΜΜΕ διαφημίσεις, εκτός από το υψηλό κόστος, έχουν πάντοτε και το στοιχείο του εφήμερου. Αντίθετα, οι καλαίσθητες διαφημίσεις, σε πλαίσια που πληρούν τις προδιαγραφές, θεωρούνται αρκετά αποτελεσματικές, αρκεί να μην πνίγονται από άλλες πρόχειρες κατασκευές που υπάρχουν γύρω τους.

Ευθύνη της τοπικής αυτοδιοίκησης απέναντι στην τοπική οικονομία είναι να της διαθέσει ένα αποτελεσματικό μέσο για την ανάπτυξη της, με το να αναδεικνύονται οι ορθές επιγραφές και να αφαιρούνται αμέσως οι αυθαίρετες κατασκευές. Με τον τρόπο αυτό και τις επιχειρήσεις βοηθά, και τα οικονομικά της ενισχύει, και την αισθητική του περιβάλλοντος προστατεύει.

Ε. Η ΔΙΑΦΗΜΙΣΗ ΩΣ ΕΣΟΔΟ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

Τα τέλη διαφημίσεων αποτελούν τακτικό έσοδο του Δήμου¹, το οποίο μπορεί να χρησιμοποιηθεί ελεύθερα για οποιοδήποτε σκοπό (λειτουργικές δαπάνες, εκτέλεση έργων κλπ).

Στον προϋπολογισμό εγγράφεται στον Κ.Α 036.3 του κεφαλαίου «λοιπά τέλη και δικαιώματα».

Βασική διάταξη για την επιβολή του τέλους διαφημίσεων είναι το άρθρο 15 του από 24-9/20-10-58 ΒΔ, όπως έχει τροποποιηθεί με το αρ. 5 του Ν. 1900/90 και το άρθρο 18 παρ.5 του Ν. 2130/93.

Σύμφωνα με το άρθρο αυτό, οι διαφημίσεις που ενδιαφέρουν την τοπική αυτοδιοίκηση διακρίνονται σε τέσσερις κατηγορίες:

Κατηγορία Α΄. Περιλαμβάνει επιγραφές, πανώ, αφίσσες, τοιχογραφίες που δεν υπάγονται σε κάποια από τις υπόλοιπες κατηγορίες. Το τέλος για την κατηγορία αυτή είναι εβδομαδιαίο.

Κατηγορία Β΄. Περιλαμβάνει φωτεινές διαφημίσεις σε οποιουδήποτε χώρους, διαφημίσεις σε στέγες και δώματα, καθώς και διαφημίσεις με ηλεκτρικές εφημερίδες. Το τέλος της κατηγορίας αυτής είναι ετήσιο.

Κατηγορία Γ΄. Περιλαμβάνει διαφημίσεις που γίνονται σε οχήματα δημοσίας χρήσεως. Το τέλος της κατηγορίας αυτής είναι μηνιαίο.

Κατηγορία Δ΄. Περιλαμβάνει διαφημιστικά δώρα κάθε είδους αυτοκόλλητα, ημερολόγια, διάφορα μικροαντικείμενα, καθώς και διαφημίσεις από αέρος. Το τέλος της κατηγορίας αυτής υπολογίζεται εφ' άπαξ σε ποσοστό 6% επί της δαπάνης της διαφήμισης.

Τέλος, σαν επιπλέον κατηγορία διαφημίσεων, μπορούν να θεωρηθούν διαφημίσεις με κατασκευές εξελιγμένης μορφής και τεχνο-

---

¹ Οπου αναφέρεται Δήμος εννοείται και η Κοινότητα

λογίας (άρθρο 18 παρ. 8 Ν. 2130/93). Εφ' όσον οι κατασκευές αυτές δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι υπάγονται σε μια από τις κατηγορίες Α, Β και Γ, τα σχετικά τέλη είτε θα οριστούν με την απόφαση του συμβουλίου που θα καθορίσει τις προδιαγραφές, είτε θα υπαχθούν στην κατηγορία Δ', αφού η σχετική διάταξη αναφέρει «διαφημίσεις που γίνονται... με οποιοδήποτε άλλο τρόπο...».

Σηνήθως το θέμα των διαφημίσεων στους δήμους, είναι αντικείμενο της υπηρεσίας εσόδων. Σε Δήμους με πλήρη ανάπτυξη των υπηρεσιών, μπορεί να εμπλέκεται και η τεχνική υπηρεσία ασκώντας προέλεγχο στις διαφημιστικές κατασκευές.

Ετσι, το θέμα αντιμετωπίζεται κυρίως ως μηχανισμός είσπραξης των αντίστοιχων τελών, με αρκετές όμως ελλείψεις.

Αιτίες είναι αφ' ενός μεν η έλλειψη προσωπικού και αφ' ετέρου η γραφειοκρατία και η πολυνομία που διέπει το αντικείμενο. Ενδεικτικά, αναφέρεται ότι για να αποξηλώσει ο Δήμος πλαίσιο διαφημίσεων με αφίσσες που τοποθέτησε κάποιος χωρίς άδεια, πρέπει να προβεί στις ακόλουθες ενέργειες:

- Υπάλληλος του Δήμου να ενεργήσει αυτοψία και να συντάξει έκθεση (άρθρο 12 ΑΝ 344/68, αρ. 19 παρ. 3 Ν 1080/80).
- Να εκδοθεί απόφαση του Δημάρχου για επιβολή τέλους και προστίμου (αρ.73 ΒΔ 24-9/20-10-58- αρ. 19 παρ. 2 Ν 1080/80)
- Υπάλληλος του Δήμου να μεταβεί για να επιδόσει στον αυθαιρέτησαντα την απόφαση (αρ. 19 παρ. 3 Ν.1080/80)
- Να διαπιστωθεί η παράβαση από την αστυνομική αρχή ή τη δημοτική αστυνομία αν υπάρχει (Αρ. 8 παρ.1 Ν.1401/84 όπως τροποποιήθηκε με το αρ. 18 παρ. 3 του Ν. 2130/93).
- Να γίνει εκτίμηση του κόστους που απαιτείται για την αφαίρεση.
- Να εκδοθεί νέα απόφαση Δημάρχου για την αφαίρεση και να επιδοθεί στον ενδιαφερόμενο (αρ. 8 παρ.1 Ν. 1491/84 όπως τροποποιήθηκε).
- Εφ' όσον πρόκειται και για πλαίσια διαφημίσεων, να κλητευθεί ο παραβάτης προ πέντε (5) εργασίμων ημερών (αρ. 8 παρ.1 Ν. 1491/84 όπως τροποποιήθηκε).
- Να αναμείνει την προθεσμία άσκησης προσφυγής από τον παραβάτη (αρ. 8 παρ. 1 Ν 1491/84 όπως τροποποιήθηκε).

- Εφόσον ασκηθεί προσφυγή, να αναμείνει την έκδοση απόφασης του δικαστηρίου (αρ.8 παρ.1 Ν 1491/84).
- Να συνέλθει η δημομαρτυρική επιτροπή και να ορίσει ενδεχομένως δικηγόρο για να παραστεί στο δικαστήριο.
- Να φροντίσει να έχει τη δικαστική απόφαση μετά ένα μήνα περίπου (Ν.1491/84 αρ.8 όπως τροποποιήθηκε).
- **Να προβεί στην αφαίρεση (εφόσον το επιτρέψει η δικαστική απόφαση)**

Απαιτούνται όλες αυτές οι διαδικασίες από πλευράς Δήμου όταν από τον αυθαιρετήσαντα προηγήθηκε αναμφισβήτητη παράβαση: Προέβη σε **διαφήμιση χωρίς άδεια**. Γίνεται λοιπόν φανερό ότι ο χειρισμός όλων αυτών των διαδικασιών από το προσωπικό του Δήμου (συνήθως έναν υπάλληλο) είναι δύσκολος και πολύ πιθανόν, με τις πρώτες διαδικαστικές δυσκολίες να εγκαταλείψει την προσπάθεια, την οποία φυσικά δεν θα επαναλάβει όταν διαπιστώσει μια νέα παράβαση.

Στο πρόβλημα αυτό, λύση αποτελεί η σωστή οργάνωση των αντίστοιχων υπηρεσιών του Δήμου, η χρήση εντύπων, η μελέτη της νομοθεσίας κλπ.

Εναλλακτικά (ή παράλληλα), ο Δήμος έχει τη δυνατότητα να ζητήσει την ποινική δίωξη του παραβάτη (αρ. 7 του Ν. 1491/84 και άρθρο 37 παρ.4 του ΠΔ 410/95-ΔΚΚ). Η ποινική δίωξη όμως ενός δημότη από την δημοτική του αρχή, είναι πράξη που πρέπει να γίνεται με ιδιαίτερη περίσκεψη. Ο ίδιος ο χαρακτήρας του θεσμού της αυτοδιοίκησης με τις βαθιές δημοκρατικές του ρίζες στην ελληνική κοινωνία δεν επιτρέπει να σταλεί στον εισαγγελέα ένας δημότης ελαφρά τη καρδία.

Για πολλούς ΟΤΑ, η απόδοση του εσόδου από διαφημίσεις δεν είναι ιδιαίτερα υψηλή. Ενδιαφέρον παρουσιάζει κυρίως για τους Δήμους με αστικό χαρακτήρα. Και σ' αυτούς όμως, δεν καταβάλλεται το τέλος από το σύνολο των διαφημιζομένων.

Η κατάσταση πρέπει να αποδοθεί σε δύο αιτίες:

α. Αδυναμία των υπηρεσιών εσόδων να ελέγξουν το σύνολο των διαφημίσεων.

Όπως προαναφέρθηκε, στο δημοτικό τέλος υπόκειται κάθε κατασκευή ή μέθοδος διαφήμισης, πλην αυτών που διενεργούνται μέσω των ΜΜΕ. Επομένως οι δημοτικές υπηρεσίες πρέπει να ασχολη-

θούν και με τις αφίσσες και με τις επιγραφές αλλά και με τα μικρά αυτοκόλλητα ή τα διαφημιστικά σταχτοδοχεία. Όμως, σε μια πόλη με αξιόλογη εμπορική δραστηριότητα, δεν είναι εφικτός ο έλεγχος όλων αυτών των μορφών διαφήμισης.

β. Το κόστος διαχείρισης του εσόδου είναι υψηλό.

Η απαίτηση του νόμου για σύνταξη πληθώρας εγγράφων για φορολογικό αντικείμενο ολίγων χιλιάδων δραχμών, καθιστά οικονομικότερη την αδιαφορία του Δήμου στο θέμα, αν δεν συνεκτιμηθούν και άλλοι παράγοντες, όπως η αισθητική του περιβάλλοντος.

Η λύση των παραπάνω προβλημάτων βρίσκεται στη σωστή οργάνωση, η οποία μπορεί να συμπίεσει το κόστος διαχείρισης και στις «εφ' άπαξ» εξορμήσεις για καθαρισμό του Δήμου από αυθαίρετες κατασκευές, με καταλογισμό της δαπάνης στους υπαίτιους.

ΣΤ. ΕΚΧΩΡΗΣΗ ΤΗΣ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑΣ ΤΗΣ ΥΠΑΙΘΡΙΑΣ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗΣ ΣΕ ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ

Η διεύρυνση του πεδίου δράσης των δημοτικών επιχειρήσεων τα τελευταία έτη έχει περιλάβει και τον τομέα της διαφήμισης. Συνήθως τρόπος βάσει του οποίου οι δημοτικές επιχειρήσεις εισέρχονται στο αντικείμενο αυτό, είναι η χρήση των διατάξεων του άρθρου 36 του ΔΚΚ (Π.Δ. 410/95), για ανάθεση ασκήσεως αρμοδιοτήτων σε άλλα νομικά πρόσωπα.

Οι προϋποθέσεις εφαρμογής του άρθρου αυτού, είναι:

α. Η ανάθεση (εκχώρηση) της αρμοδιότητας να γίνεται "κατ' εξαίρεση", ήτοι να τεκμαίρεται από τη σχετική απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου, ότι ο Δήμος δεν διαθέτει τους αναγκαίους πόρους ή τα ανάλογα τεχνικά μέσα και το ειδικευμένο προσωπικό για την επιτυχή αντιμετώπιση του σκοπού για τον οποίο θεσπίστηκαν οι διατάξεις περί διαφημίσεων.

β. Η αρμοδιότητα που εκχωρείται να είναι "ορισμένη".

Σύμφωνα με τη γνωμοδότηση του ΝΣΚ 283/97, προϋπόθεση της σύμφωνης με το άρθρο 36 του ΔΚΚ εκχώρησης αρμοδιότητας σε άλλο νομικό πρόσωπο είναι η ανάθεση της σύνολης σχετικής αρμοδιότητας και όχι μέρους αυτής, όπως σαφώς συνάγεται, τόσο από τη γραμματική διατύπωση του νόμου, όπου γίνεται λόγος για ανάθεση "ορισμένης" αρμοδιότητας, όσο και από τον προφανή σκοπό του νόμου, διότι σε αντίθετη περίπτωση θα υπήρχε ο κίνδυνος καταστρατήγησης της διατάξεως με τη σύναψη στην πραγματικό-

τητα σύμβασης έργου, χωρίς μάλιστα την τήρηση των προβλέψεων των σχετικών με τις συμβάσεις αυτές διατάξεων (π.χ. διενέργεια διαγωνισμού, ανώτατο όριο απευθείας ανάθεσης κ.λπ).

γ. Αυξημένη πλειοψηφία για τη λήψη αποφάσεως του Δημοτικού Συμβουλίου.

Η διάταξη του άρθρου 36 του ΔΚΚ απαιτεί, για τη λήψη της απόφασης του Δημοτικού Συμβουλίου, πλειοψηφία των δύο τρίτων του συνολικού αριθμού των μελών του.

δ. Η ανάθεση της αρμοδιότητας να γίνεται για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα. Η διάταξη δεν ορίζει ποιο μπορεί να είναι το διάστημα αυτό, όμως δεν είναι δυνατή η ανάθεση στο διηνεκές της σχετικής αρμοδιότητας. Μάλιστα, το διάστημα αυτό, πρέπει να ορίζεται στην απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου.

ε. Προσδιορισμός των όρων άσκησης της αρμοδιότητας.

Η εκχώρηση της αρμοδιότητας προς τη δημοτική επιχείρηση δεν μπορεί να γίνει "εν λευκώ". Το Δημοτικό Συμβούλιο υποχρεούται να προσδιορίζει του ιδιαίτερους όρους βάσει των οποίων θα ασκείται πλέον η σχετική αρμοδιότητα από τη δημοτική επιχείρηση.

στ. Διοίκηση της υπόθεσης από το Δήμο.

Ανάμεσα στους όρους βάσει των οποίων η δημοτική επιχείρηση θα αναλάβει τη σχετική αρμοδιότητα της διαφήμισης, πρέπει υποχρεωτικά να περιλαμβάνονται και όροι που διασφαλίζουν τη διοίκηση της υπόθεσης από το Δήμο. Συνεπώς, με την εκχώρηση της αρμοδιότητας, ο Δήμος δεν αποξενούνται πλήρως απ' αυτή, αλλά εξακολουθεί να έχει την ευθύνη για την ομαλή της άσκηση.

Παρ' όλο που η διάταξη του άρθρου 36 του ΔΚΚ δεν είναι νέα, ευρύτερη χρήση της γίνεται τα τελευταία έτη. Για το θέμα, δεν υπάρχει νομολογία (η απόφαση του ΣτΕ που αφορά την ανάθεση σε ιδιωτικές εταιρίες της ελεγχόμενης στάθμευσης που έγινε με τη χρήση των διατάξεων αυτών δεν έχει ακόμη δημοσιευτεί). Αρκετά ζητήματα λύνει η γνωμοδότηση του Ν.Σ.Κ. 283/97. Από τη γνωμοδότηση αυτή προκύπτουν τα ακόλουθα:

α. Οι Δήμοι μπορούν να αναθέτουν (εκχωρούν) κάθε μορφής νόμιμη αρμοδιότητά τους. Το ότι η υπαίθρια διαφήμιση είναι μια από αυτές δεν καταλείπεται αμφιβολία, αφού α) σχετίζεται άμεσα με την προστασία του φυσικού και πολιτισμικού περιβάλλοντος, η οποία ρητώς ορίζεται ως αρμοδιότητα των ΟΤΑ (άρθρο 24 παρ. 1 στοιχ. η) και β) το όλο πλέγμα των διατάξεων για τη διαφήμιση

εμπίπτει στις διατάξεις που αναφέρονται στο αρθ. 24 παρ. 1 στοιχ. ιε του ΔΚΚ ως αρμοδιότητα των ΟΤΑ.

β. Για την εφαρμογή του άρθρου 36 δεν απαιτείται η τήρηση διαδικασιών διαγωνισμού, αφού η διάταξη αυτή έχει λειτουργική αυτοτέλεια τόσο έναντι του Ν. 1418/84 και των εκτελεστικών αυτού διαταγμάτων (Π.Δ. 171/87 κ.λπ) όσο και έναντι των διατάξεων του άρθρου 34 του ΔΚΚ, οι οποίες απαιτούν για την εφαρμογή του τον κανόνα του διαγωνισμού.

γ. Για να αναλάβει η δημοτική επιχείρηση την αρμοδιότητα, θα πρέπει ο σκοπός της να το επιτρέπει (άρθρο 277 παρ. 1 του Π.Δ. 410/95). Εφόσον λοιπόν η συστατική πράξη της δημοτικής επιχείρησης προβλέπει και την ενασχόλησή της με το αντικείμενο των διαφημίσεων, είναι δυνατή η εκχώρηση της αρμοδιότητας σ' αυτή.

δ. Η δαπάνη που απαιτείται για την άσκηση της αρμοδιότητας από τη δημοτική επιχείρηση πρέπει να προκύπτει από σχετική μελέτη, στην οποία αυτή θα προσδιορίζεται, ώστε να μην υποκρύπτεται επιχορήγηση της επιχείρησης, κάτι που δεν επιτρέπεται από το άρθρο 277 παρ. 8 του ΔΚΚ.

Τέλος, ιδιαίτερη μνεία πρέπει να γίνει για τη ρύθμιση του τελευταίου εδαφίου του άρθρου 36 του ΔΚΚ, σύμφωνα με το οποίο, σε όλα τα έγγραφα και τις πράξεις που εκδίδονται στα πλαίσια άσκησης αρμοδιότητας από τον αναλαμβάνοντα αυτή, πρέπει να σημειώνεται υποχρεωτικά, ότι η έκδοσή τους γίνεται για λογαριασμό του Δήμου ή της κοινότητας και να αναγράφονται τα στοιχεία της απόφασης του συμβουλίου με την οποία έγινε η ανάθεση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

Η ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΗΣ ΥΠΑΙΘΡΙΑΣ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗΣ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

Α. ΜΝΗΜΟΝΙΟ ΕΝΕΡΓΕΙΩΝ

Το μνημόνιο ενεργειών που ακολουθεί είναι μια απλή υπενθύμιση των υποχρεώσεων του υπευθύνου διαφημίσεων (υπαλλήλου, γραφείου κλπ) του Δήμου.

Δεν περιλαμβάνει τις επιμέρους ενέργειες για την ουσιαστική διαχείριση του τέλους, οι οποίες περιγράφονται στα διαγράμματα ενεργειών.

Ανάλογα με τις ιδιαιτερότητες ή τους στόχους του, το μνημόνιο μπορεί να συμπληρωθεί από τον ίδιο το Δήμο.

- ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ
1. Σύνταξη βεβαιωτικών καταλόγων έτους - αποστολή ειδοποιήσεων
  2. Σύνταξη δελτίου απόδοσης προηγούμενου μηνός
  3. Σύνταξη ετήσιας έκθεσης
- ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ
- Σύνταξη δελτίου απόδοσης προηγούμενου μηνός
- ΜΑΡΤΙΟΣ
1. Σύνταξη δελτίου απόδοσης προηγούμενου μηνός
  2. Έλεγχος για ύπαρξη της αποφάσεως του Δ.Σ. (ΥΠΠΔ.1.) αναρτημένη
- ΑΠΡΙΛΙΟΣ
1. Σύνταξη δελτίου απόδοσης προηγούμενου μηνός
  2. Κατανομή του Δήμου σε τομείς, ώστε ο εξωτερικός έλεγχος να γίνεται σε όλη την περιοχή.
- ΜΑΙΟΣ
1. Σύνταξη δελτίου απόδοσης προηγούμενου μηνός
  2. Έλεγχος αρχείου - τακτοποίηση τυχόν εκκρεμοτήτων

- ΙΟΥΝΙΟΣ
1. Σύνταξη δελτίου απόδοσης προηγούμενου μηνός
  2. Έλεγχος για το αν υπάρχουν ανεκτέλεστες αποφάσεις Δημάρχου για αφαίρεση πλαισίων, διαφημίσεων κ.λπ.
- ΙΟΥΛΙΟΣ
1. Σύνταξη δελτίου απόδοσης προηγούμενου μηνός
  2. Έλεγχος - ενέργειες για είσπραξη βεβαιωθέντων τελών.
- ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ
- Σύνταξη δελτίου απόδοσης προηγούμενου μηνός
- ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ
- Σύνταξη δελτίου απόδοσης προηγούμενου μηνός
- ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ
1. Σύνταξη δελτίου απόδοσης προηγούμενου μηνός
  2. Διενέργεια διαγωνισμού για διάθεση χώρων (εφόσον υπάρχουν)
  3. Πρόταση προς το Δ.Σ. για αύξηση των τελών.
- ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ
1. Σύνταξη δελτίου απόδοσης προηγούμενου μηνός.
  2. Σημείωμα προς την υπηρεσία κατάρτισης προϋπολογισμού για τα έσοδα διαφημίσεων του επόμενου έτους και τις ενδεχόμενες δαπάνες χάριν αυτής
- ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ
1. Σύνταξη δελτίου απόδοσης προηγούμενου μηνός
  2. Έλεγχος στη ΔΟΥ για διαφημιστικές δαπάνες Δ' κατηγορίας.

ΤΗΛΕΦΩΝΑ ΓΙΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

Υπουργείο Εσωτερικών-ΔΔΑ/τμήμα οικονομικών ΟΤΑ, τηλ.: 32.23.521

B. ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΝΕΡΓΕΙΩΝ

Τα διαγράμματα ενεργειών που ακολουθούν, έχουν συνταχθεί ανάλογα με την υπό εκτέλεση εργασία.

Υπάρχει ένα γενικό διάγραμμα, ώστε οι υπεύθυνοι να έχουν μια εποπτική εικόνα των διαδικασιών, καθώς επίσης και επιμέρους διαγράμματα κατά είδος ενέργειας.

Πχ. Εάν ο υπεύθυνος λάβει εντολή να προβεί στην αφαίρεση παράνομων διαφημίσεων, θα εκτελέσει τις εργασίες που αναγράφονται στο διάγραμμα 3, αν πρόκειται να διαθέσει χώρους για διαφήμιση το διάγραμμα 6 κ.ο.κ.

Σε κάθε ενέργεια του διαγράμματος αντιστοιχεί ένας προτεινόμενος τύπος του αντίστοιχου εγγράφου. Ο τύπος αυτός βασίζεται στην ισχύουσα νομοθεσία, μπορεί όμως ο Δήμος να τον τροποποιήσει ανάλογα με τις ανάγκες του, στα πλαίσια όμως πάντοτε της νομοθεσίας.

Διάγραμμα 1

Γενικό διάγραμμα ενεργειών για τα έσοδα από διαφημίσεις

1. Λήψη απόφασης Δημοτικού Συμβουλίου, με την οποία να καθορίζονται οι χώροι στους οποίους επιτρέπεται η διαφήμιση κλπ. και να επιβάλλονται τα ανάλογα τέλη (Υποδ. 1) και δημοσίευση αυτής σύμφωνα με το άρθρο 37 παρ. 3 του ΠΔ 410/35 (ΔΚΚ). Η απόφαση αυτή του Συμβουλίου έχει ισχύ αστυνομικής διάταξης και κοινοποιείται και στην οικεία αστυνομική αρχή.
2. Υποβολή αίτησης από τον ενδιαφερόμενο να λάβει άδεια διαφήμισης (Υποδ. 2)
3. Εκδοση βεβαιωτικού σημειώματος για την είσπραξη του τέλους (Υποδ. 3)
4. Εκδοση άδειας διαφήμισης (Υποδ. 4)
5. Σύνταξη καρτέλας διαφήμισης και αρχειοθέτησή της, ή ενημέρωση αρχείων Η/Υ (Υποδ. 12)
6. Σε τακτά διαστήματα, ανάλογα με την κατηγορία διαφήμισης, ενημέρωση του διαφημιζομένου (Υποδ. 13)
7. Ενημέρωση στατιστικού πίνακα (Υποδ. 14)

Διάγραμμα 2

Διάγραμμα ενεργειών για αφαίρεση παράνομων διαφημίσεων.

1. Λήψη απόφασης του Δ.Σ. (Υποδ. 1), εφ' όσον δεν υπάρχει
2. Ανάθεση σε υπάλληλο του Δήμου να συντάξει εκθέσεις ελέγχου διαφημίσεων (Υποδ. 5)
3. Λήψη απόφασης επιβολής προστίμου (Υποδ. 6)
4. Διαπίστωση της παράβασης (Υποδ. 9)*
5. Εκθεση της τεχνικής υπηρεσίας (Υποδ. 10)
6. Εκδοση απόφασης επαναφοράς πραγμάτων στην προηγούμενη κατάσταση και καταλογισμού δαπάνης (Υποδ. 11)
7. Αποκατάσταση πραγμάτων από συνεργείο του Δήμου
8. Εκδοση βεβαιωτικού καταλόγου ή σημειώματος για την πληρωμή του τέλους, του προστίμου (Υποδ. 3) και της καταλογισθείσης δαπάνης (Υποδ. 11)

Διάγραμμα 3

Διάγραμμα ενεργειών για νομιμοποίηση παράνομων διαφημίσεων

1. Λήψη απόφασης Δ.Σ. εφ' όσον δεν υπάρχει (Υποδ. 1)
2. Ανάθεση σε υπάλληλο να συντάξει εκθέσεις ελέγχου (Υποδ. 5)
3. Κλήση ενδιαφερομένων να υποβάλλουν αίτηση (Υποδ. 2)
4. Εκδοση αποφάσεως προστίμου (Υποδ. 6)
5. Εκδοση βεβαιωτικού σημειώματος για πληρωμή του τέλους και του προστίμου (Υποδ. 3)
6. Χορήγηση άδειας εφ' όσον η διαφήμιση δεν βρίσκεται σε χώρους που απαγο-ρεύεται από το αρθρ. 2 του Ν. 1491/84, και το αρ. 11 του Ν. 2094/92 (Υποδ. 4)
7. Σύνταξη καρτέλας ή ενημέρωση αρχείου Η/Υ (Υποδ. 12)
8. Ενημέρωση του ενδιαφερομένου σε τακτά διαστήματα. (Υποδ. 13)

---

* Η διαπίστωση της παράβασης από αστυνομική αρχή, κατά την άποψή μας, έχει νόημα μόνο για την άσκηση ποινικής δίωξης σύμφωνα με το άρθρο 37 παρ. 4 του ΔΚΚ (ΠΔ 410/95) και το άρθρο 7 του Ν. 1491/84.

Διάγραμμα 4

Διάγραμμα ενεργειών για την τοποθέτηση πλαισίων στοιχείων διαφημίσεων

1. Λήψη απόφασης Δ.Σ. αν δεν υπάρχει (Υποδ. 1).
2. Υποβολή αίτησης από τον ενδιαφερόμενο
3. Έλεγχος αν τα πλαίσια πληρούν τις προδιαγραφές της 20351/4.3.85 ΚΥΑ
4. Εκδοση άδειας (Υποδ. 7)

Διάγραμμα 5

Διάγραμμα ενεργειών για αφαίρεση παράνομων πλαισίων στοιχείων διαφημίσεων

1. Διαπίστωση της παράβασης (Υποδ. 9)
2. Ειδοποίηση ενδιαφερομένου (Υποδ. 8)
3. Σύνταξη έκθεσης από την τεχνική υπηρεσία (Υποδ. 10)
4. Εκδοση απόφασης επαναφοράς των πραγμάτων στην προηγούμενη κατάσταση και καταλογισμού της δαπάνης (Υποδ. 11)
5. Αφαίρεση των πλαισίων από συνεργεία του Δήμου, εφ' όσον ο ενδιαφερόμενος δεν ασκήσει προσφυγή στο διοικητικό πρωτοδικείο
6. Εκδοση βεβαιωτικού καταλόγου ή σημειώματος για πληρωμή της δαπάνης που καταλογίστηκε. (Υποδ. 3)

Διάγραμμα 6

Διάγραμμα ενεργειών για τη διάθεση κοινόχρηστων χώρων για διαφημίσεις (με ή χωρίς διαγωνισμό)

(Αρ. 5 Ν. 1491/84 και αρ. 18 Ν 2130/93)

1. Λήψη απόφασης του Δ.Σ. (Υποδ. 1)
2. Λήψη απόφασης του Δ.Σ. για τη διάθεση πλατειών, δρόμων, πεζοδρομίων κλπ δημόσιων και κοινόχρηστων χώρων για τη διενέργεια διαφημίσεων με διαγωνισμό ή χωρίς διαγωνισμό.
3. Διαγωνισμός ή ανάθεση
4. Εκδοση άδειας (Υποδ. 4)
5. Σύνταξη καρτέλας (Υποδ. 12)
6. Ενημέρωση ενδιαφερομένου (Υποδ. 13)

Γ. ΥΠΟΔΕΙΓΜΑΤΑ ΕΝΕΡΓΕΙΩΝ

Τα σχέδια που ακολουθούν συντάχθηκαν με βάση τα πρότυπα του υπουργείου Εσωτερικών, όπου υπήρχαν. Φυσικά κανένα σχέδιο δεν αποτελεί πανάκεια για τη θεραπεία κάθε προβλήματος και ιδιορρυθμίας.

Εάν η τεκμηριωμένη κρίση των υπευθύνων του Δήμου απαιτεί την προσαρμογή των σχεδίων, αυτή επιβάλλεται να γίνει.

Εργαλείο για το σκοπό αυτό, μπορεί να αποτελέσει το περιεχόμενο του κεφαλαίου 4 (νομοθεσία, εγκύκλιοι κλπ).

Στο τέλος κάθε σχεδίου, αναγράφεται τεκμηρίωσή του, ήτοι σε ποιές διατάξεις, εγκυκλίους, δικαστικές αποφάσεις κλπ. στηρίχθηκε η σύνταξή του. Κάθε ενδιαφερόμενος, μπορεί, ανατρέχοντας στις ίδιες τις διατάξεις (κεφ. 4) να προσαρμόσει εάν επιθυμεί, το προτεινόμενο σχέδιο.

Υπόδειγμα 1

Απόφαση Δημοτικού Συμβουλίου για καθορισμό χώρων και επιβολή τελών διαφήμισης.

Από τις διατάξεις του άρθρου 15 του από 24-9/20-10-1958 Β.Δ/τος, όπως αντικαταστάθηκαν από τις διατάξεις του άρθρου 5 του Ν. 1900/90 και του άρθρου 18 παρ. 5 του Ν. 2130/93 ορίζεται ότι επιβάλλεται για λογαριασμό των Δήμων και Κοινοτήτων τέλος για κάθε διαφήμιση που γίνεται με οποιοδήποτε τρόπο και μορφή σε χώρους που βρίσκονται μέσα στα διοικητικά όρια αυτών, που καθορίζεται με απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου. Το τέλος αυτό καθορίζεται κατά περιοχή και κατηγορία διαφήμισης και μάλιστα σε τέσσερες κατηγορίες, όπως αυτές περιγράφονται στο ανωτέρω άρθρο.

Εξάλλου στις διατάξεις των άρθρων 1 και 3 του Ν. 1491/1984 ορίζεται ότι το δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο, πρέπει με απόφασή του να καθορίσει μέσα στη διοικητική του περιφέρεια: α) Επαρκείς χώρους στους οποίους επιτρέπεται να επι-κολλούνται έντυπα ή χειρόγραφα κάθε μορφής, να αναρτώνται, αναγράφονται ή προβάλλονται διαφημίσεις, συνθήματα, ονόματα, σύμβολα, παραστάσεις ή προσκλήσεις και γενικά να προβάλλονται με κάθε τρόπο ιδέες, πρόσωπα ή πράγματα, β) τις ζώνες και τους χώρους, όπως πλα-

τείες, δρόμους, πεζοδρόμια, άλση, δημόσιους και κοινόχρηστους χώρους γενικά που θα χρησιμοποιούν τα πολιτικά κόμματα, οι μαθητικές, οι φοιτητικές, συνδικαλιστικές και συνεταιριστικές οργανώσεις, οι ενώσεις προσώπων που δεν επιδιώκουν κερδοσκοπικούς σκοπούς και τα σωματεία για την διενέργεια των πράξεων που αναφέρονται ανωτέρω στην α περίπτωση και γ) τις προϋποθέσεις και τη διαδικασία χρησιμοποίησης των χώρων και ζωνών.

Ενόψει των ανωτέρω προτείνεται στο Συμβούλιο να καθορίσει με απόφασή του τους ανωτέρω χώρους και το σχετικό τέλος διαφήμισης.

Το Συμβούλιο αφού άκουσε την εισήγηση, είδε τις διατάξεις του άρθρου 15 του από 24-9/20-10-1958 Β.Δ/τος, όπως αντικαταστάθηκαν με τις διατάξεις του άρθρου 5 του Ν. 1900/90 και 18 παρ. 5 του Ν. 2130/93, των άρθρων 1 και 3 του Ν. 1491/1984 και του άρθρου 57 του Ν. 1416/1984 και μετά από διαλογική συζήτηση

Αποφασίζει

Α' Καθορίζει:

1. Τους χώρους του Δήμου, στους οποίους επιτρέπεται, ύστερα από άδεια του Δημάρχου η επικόλληση εντύπων ή χειρογράφων κάθε μορφής, η ανάρτηση, αναγραφή ή προβολή διαφημίσεων, συνθημάτων, ονομάτων, συμβόλων, παραστάσεων ή προσκλήσεων και γενικά η προβολή με κάθε τρόπο ιδεών, προσώπων ή πραγμάτων, ως εξής:

α) .....

.....

β) .....

.....

γ) .....

.....

δ) .....

.....

Τις ζώνες και τους χώρους του Δήμου, οι οποίοι επιτρέπεται να

χρησιμοποιηθούν από τα πολιτικά κόμματα, τις μαθητικές, φοιτητικές, συνδικαλιστικές και συνεταιριστικές οργανώσεις, τις ενώσεις προσώπων που δεν επιδιώκουν κερδοσκοπικούς σκοπούς και τα σωματεία, για τη διενέργεια των πράξεων που αναφέρονται ανωτέρω στην περίπτωση 1 της απόφασης αυτής, ως κατωτέρω:

- α) .....
- β) .....
- γ) .....
- δ) .....

Η διάθεση των χώρων αυτών γίνεται αναλογικά και επί ίσοις όροις και για τη χρήση τους δεν απαιτείται άδεια ούτε καταβάλλεται τέλος ή οποιαδήποτε αποζημίωση. Οι φορείς ενεργούν τις πράξεις τους στους ανωτέρω χώρους και μόνο μέσα σε μόνιμα και σταθερά ή προσωρινά και κινητά πλαίσια.

Β' Επιβάλλει για λογαριασμό του Δήμου τέλος για κάθε είδους διαφήμιση που θα γίνεται σε χώρους που βρίσκονται μέσα στα διοικητικά όρια του Δήμου ως εξής:

1.α. Μέσα σε μόνιμα και σταθερά ή προσωρινά και κινητά πλαίσια τα οποία τοποθετούνται σε πλατείες, οδούς, πεζοδρόμια, δημόσιους και κοινόχρηστους γενικά χώρους, που καθορίζονται με απόφαση του οικείου δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου.

β. στις περιφράξεις ακάλυπτων χώρων και αναγειρόμενων ή εγκαταλειμμένων οικοδομών με συναίνεση του ιδιοκτήτη ή νομέα ή του διαχειριστή αυτών,

γ. σε χώρους σιδηροδρομικών, λιμενικών και αεροπορικών σταθμών καθώς και σε χώρους σταδίων και γηπέδων, που καθορίζονται από τη διοίκηση των αντίστοιχων φορέων,

δ. μέσα σε καταστήματα, κινηματογράφους, θέατρα και άλλους δημόσιους χώρους,

ε. σε περίπτερα, στέγαστρα αφετηριών και στάσεων αναμονής επιβατών λεωφορείων αστικών και υπεραστικών συγκοινωνιών, **δραχμές** . . . . . **το τετραγωνικό μέτρο εβδομαδιαίως.**

2.α. για διαφημίσεις φωτεινές σε στέγες ή δώματα καθώς και για διαφημίσεις που γίνονται με ηλεκτρικές εφημερίδες, **δραχμές** . . . . . **ετησίως το τετραγωνικό μέτρο**

β. για φωτεινές σε οποιουδήποτε άλλους χώρους, **δραχμές** . . . . . **ετησίως το τετραγωνικό μέτρο.**

γ. για μη φωτεινές ή φωτιζόμενες σε στέγες ή δώματα, **δραχμές ετησίως το τετραγωνικό μέτρο.**

3. Για διαφημίσεις που γίνονται μέσα στα οχήματα σιδηροδρόμων, τροchioδρόμων, ηλεκτροκίνητων αυτοκινήτων και κάθε τύπου οχήματα δημόσιας χρήσης ή στην εξωτερική επιφάνεια αυτών, διαστάσεων μέχρι 30 επί 50 εκατοστόμετρα, **δραχμές** . . . . . **μηνιαίως**, ανεξάρτητα από τις ημέρες χρησιμοποίησης. Για διαφημίσεις της κατηγορίας αυτής μεγαλύτερων διαστάσεων καταβάλλεται ανάλογο πολλαπλάσιο τέλος.

4. Για διαφημίσεις που γίνονται με ημερολόγια, δώρα, έντυπα κάθε είδους παραστάσεις ή λέξεις σε αυτοκόλλητα ή είδη με διαφημιστικές παραστάσεις ή λέξεις ή με οποιονδήποτε άλλον τρόπο, καθώς και για διαφημίσεις που γίνονται από αέρος με οποιονδήποτε τρόπο, το τέλος ορίζεται σε ποσοστό 6% επί της δαπάνης της διαφήμισης.

Γ. Απαγορεύεται η προβολή και διαφήμιση στους χώρους που ορίζουν οι διατάξεις του άρθρου 2 παρ. 1, του Ν. 1491/1984, όπως επίσης απαγορεύεται η τοποθέτηση πλαισίων στοιχείων διαφημίσεων χωρίς προηγούμενη άδεια του Δήμου.

Δ. Η απόφαση αυτή **να δημοσιευθεί** σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγρ. 3 του άρθρου 37 του ΠΔ 410/95 και του αρθρ. 66 του ΒΔ. 24/9-20/10/58 και να κοινοποιηθεί στην οικεία αστυνομική αρχή.

ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ ΥΠΟΔ. 1

α) Β.Δ. 24-9/20-10-58 άρθρο 15 όπως τροποποιήθηκε με το αρ. 5 του Ν. 1900/90 και το αρ. 18 παρ. 5 του Ν. 2130/93

β) Ν. 1491/84, αρ. 1-3

γ) Ν. 1416/84 αρ. 57

δ) ΠΔ 410/95 ,αρ. 37 παρ. 3-4

Υπόδειγμα 2
Αίτηση - Δήλωση Υποχρέου

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΙΤΟΥΝΤΟΣ - ΔΗΛΟΥΝΤΟΣ
Επώνυμο . . . . .
Όνομα . . . . .
Ον. Πατρός . . . . .
Δ/ση κατοικίας . . . . .
Α.Φ.Μ. & Α.Δ.Τ. . . . .
ΤΗΛΕΦΩΝΟ . . . . .

ΑΙΤΗΣΗ - ΔΗΛΩΣΗ
ΠΡΟΣ
ΤΟ ΔΗΜΟ . . . . .
Υπηρεσία Εσόδων

Παρακαλώ να μου χορηγήσετε άδεια διενέργειας διαφήμισης για το χρονικό διάστημα από . . . . . έως . . . . . στην περιφέρεια του Δήμου σας (οδός . . . . . αρ . . . . .) ως εξής:

ΕΙΔΟΣ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗΣ	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΠΟΣΟΤΗΤΑ	ΜΕΓΕΘΟΣ	ΔΙΑΦΗΜΙΖΟΜΕΝΟ ΠΡΟΪΟΝ

Συνημμένα σας υποβάλλω σχέδιο της διαφήμισης με ηλεκτρολογική-στατική μελέτη και δηλώνω ότι ο χώρος που θα διενεργηθεί δεν εμπίπτει στους χώρους του αρ.2 του Ν. 1491/84 που απαγορεύεται η διαφήμιση, ούτε στους περιορισμούς του άρθρου 11 του Ν. 2094/92.

Επίσης σας δηλώνω:

1. Ότι έχω τη συγκατάθεση του ιδιοκτήτη ή νομέα ή διαχειριστή του χώρου στον οποίο θα διενεργηθεί η διαφήμιση (επισυνάπτονται δικαιολογητικά)
2. Ότι δεν πρόκειται για φωτεινή διαφήμιση σε οικόπεδο με οποιοδήποτε αυθαίρετο κτίσμα ή αυθαίρετη κατασκευή
3. Διαφημιζόμενος είναι ο . . . . . Δ/ση κατοικίας . . . . .
Διαφημιστής είναι ο . . . . . Δ/ση κατοικίας . . . . .
Κύριος ή νομέας του χώρου είναι ο . . . . .
Δ/ση κατοικίας . . . . .
4. Ότι γνωρίζω πως μετά τη λήξη της χρονικής διάρκειας για την οποία θα λάβω άδεια διαφήμισης πρέπει να ανανεώσω αυτήν εντός μηνός το αργότερο, χωρίς ειδική ειδοποίηση.

Ο Αιτών και υπευθύνως δηλών

Συνημμένα

1. Σχέδιο διαφήμισης
2. Αντίγραφα τιμολογίων (μόνο για διαφημίσεις κατηγορίας Δ')

ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ ΥΠΟΔ. 2

α. Β.Δ. 24-9/20-10-58, αρ. 15 παρ. 2-5 όπως έχει τροποποιηθεί

β. Ν.Δ. 318/69 αρθ. 9

γ. Ν. 1491/84 άρθρο 5

δ. ΚΥΑ 20351/85 αρ. 4 παρ. 2-3

Υπόδειγμα 3

Βεβαιωτικό σημείωμα είσπραξης εσόδων διαφήμισης.

ΔΗΜΟΣ .....

ΑΡΙΘ .....

**ΒΕΒΑΙΩΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ
ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΕΙΣΠΡΑΚΤΟΡΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ**

Παρακαλούμε να εισπράξετε από τον κ. ....
κάτοικο ..... Οδός ..... αριθ. ....
τα κατωτέρω ποσά

ΑΙΤΙΑ ΕΙΣΠΡΑΞΕΩΣ

ΠΟΣΟ

Τέλη διαφήμισεως κατηγορίας .....

Πρόστιμο (Αποφ. Δημάρχου .....)

ΣΥΝΟΛΟ .....

Ολογράφως .....

Από το ανωτέρω ποσό, το 70% ήτοι δρχ. .... να
αποδοθεί στην ΚΕΔΚΕ, με τη διαδικασία της Μ 56647/26-9-84
αποφάσεως του Υπουργού Εσωτερικών (1)

ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ

.....199.....
Ο αρμόδιος υπάλληλος

ΕΙΣΠΡΑΧΘΗΚΕ με το ..... διπλότυπο είσπραξης από
τον υπάλληλο είσπραξης .....

.....199.....

Ο εισπράκτορας

(1)Μόνο για διαφημίσεις της κατηγορίας Δ'

ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ ΣΧΕΔΙΟΥ 3

α. Απόφαση Υπ. Εσωτ. Μ 56647/84.

Υπόδειγμα 4
Άδεια διαφήμισης

ΔΗΜΟΣ ..... 199 .....

Αριθμ. Πρωτ .....

ΑΔΕΙΑ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗΣ

Ο ΔΗΜΑΡΧΟΣ .....

Έχοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις των άρθρων 15-18 του από 24/9-20/10/58 ΒΔ «περί κωδικοποιήσεως εις ενιαίον κείμενον νόμου των ισχυουσών διατάξεων περί προσόδων των δήμων και κοινοτήτων», όπως αντικαταστάθηκαν με το αρ. 5 του Ν. 1900/90, το αρ. 9 του Ν. 1144/81, το αρ. 57 του Ν. 1416/86 και το αρ. 18 παρ. 5 του Ν. 2130/93.
2. Τις διατάξεις του Ν. 1491/84 «μέτρα για τη διευκόλυνση της διακίνησης ιδεών κλπ» όπως τροποποιήθηκαν με το άρθρο 18 του Ν. 2130/93 και το άρθρο 6 παρ. 12 του Ν. 2052/92.
3. Τις ΚΥΑ 20351/84 και 95718/86
4. Την από ..... αίτησή του ..... και το συνοδεύον αυτή σχέδιο διαφήμισης με στατική και ηλεκτρολογική (1) μελέτη.
5. Την ..... απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου περί επιβολής τελών διαφήμισης κλπ.
6. Την ..... γνώμη της επιτροπής αρχιτεκτονικού ελέγχου (2)
7. Την από ..... έκθεση αυτοψίας του τεχνικού υπαλλήλου του Δήμου ..... από την οποία προκύπτει ότι δεν πρόκειται για φωτεινή διαφήμιση σε οικόπεδο με αυθαίρετο κτίσμα ή κατασκευή (3).

Χορηγούμε

Στον ..... άδεια να διενεργήσει διαφήμιση στην οδό
..... αριθ ..... ως εξής:

ΕΙΔΟΣ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗΣ	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΠΟΣΟΤΗΤΑ	ΜΕΓΕΘΟΣ	ΔΙΑΦΗΜΙΖΟΜΕΝΟ ΠΡΟΪΟΝ

για το χρονικό διάστημα από ..... μέχρι
..... και σύμφωνα με το σχέδιο που υποβλήθηκε στο
Δήμο (4).

Τα αναλογούντα για την παραπάνω διαφήμιση τέλη (5), καταβλή-
θηκαν στο Δήμο με το ..... διπλότυπο είσπραξης.

Εφ' όσον πρόκειται για διαφήμιση με έντυπο, πρέπει επ' αυτού
να αναγραφεί ο αριθμός της παρούσας και η επωνυμία και διεύθυν-
ση του διαφημιστή ή διαφημιζόμενου ή του εκτυπωτή.

ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ

Ο Δήμαρχος

1. Υπηρεσία εσόδων του Δήμου
2. Ενδιαφερόμενο

(1) Μόνο για φωτεινές διαφημίσεις

(2) Μόνο όταν πρόκειται για διαφήμιση με γραφή ή απεικονίσεις σε τοίχους
κτισμάτων (αρ.57 Ν.1416/84)

(3) Μόνο όταν πρόκειται για φωτεινή διαφήμιση (αποφ. ΥΠΕΧΩΔΕ 39869/
7379/31-5-85)

(4) Πριν τη χορήγηση πρέπει να ελεχθεί αν η διαφήμιση γίνεται σε χώρους
που απαγορεύεται (αρ. 2 Ν. 1491/84 και το αρ.11 του Ν. 2094/92), καθώς
επίσης και η γλώσσα της επιγραφής ς (αρ. 9 παρ. 3 Ν. 1491/84).

(5) Για τον καθορισμό των τελών λαμβάνεται υπόψη ο ολικός χώρος για
τον οποίο χορηγείται η άδεια και όχι μόνο ο χώρος που καταλαμβάνουν οι
λέξεις ή παραστάσεις κ.λπ. (Υπ. Εσ. 14491/2-3-82).

Υπόδειγμα 5
Εκθεση ελέγχου διαφημίσεων

ΔΗΜΟΣ ..... 199 .....

ΕΚΘΕΣΗ ΕΛΕΓΧΟΥ ΔΙΑΦΗΜΙΣΕΩΝ

Ο υπογράφων ..... υπάλληλος του Δήμου .....
ενήργησα έλεγχο την ..... 199... στην οδό .....
αριθ ..... και διεπίστωσα διενέργεια διαφήμισεως, ως εξής:

ΕΙΔΟΣ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗΣ	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΠΟΣΟΤΗΤΑ	ΜΕΓΕΘΟΣ	ΔΙΑΦΗΜΙΖΟΜΕΝΟ ΠΡΟΪΟΝ
Αφίσσες (ή πάνω) σε σταθερό πλαίσιο Τοιχογραφίες	Α'	....	X μέτρα X μέτρα	
Φωτεινή διαφήμιση στη στέγη ή δώμα Ηλεκτρική εφημερίδα Φωτεινή διαφήμιση σε άλλους χώρους Μη φωτεινή η φωτιζόμενη στη στέγη ή δώμα	Β'	....	X μέτρα X μέτρα X μέτρα X μέτρα	
Στο όχημα Δ.Χ. .... με έδρα επιχειρήσεως το Δήμο	Γ'	.....	X μέτρα	
Αφίσσες σε τοίχους, κολώνες κ.λ.π. Φειγ-βολάν Αυτοκόλλητα Καρτέλες Ημερολόγια Δώρα (είδος)	Β'	....	....	....
Διαφημιστής είναι ο			Δ/νση	
Διαφημιζόμενος είναι ο			Δ/νση	
Κύριος, νομέας ή επικαρπωτής του χώρου που γίνεται η διαφήμιση είναι ο			Δ/νση	
			Ο ενεργήσας τον έλεγχο	

Υπόδειγμα 6
Απόφαση επιβολής προστίμου

ΔΗΜΟΣ ..... 199 .....

Αριθμ. Πρωτ .....

ΑΠΟΦΑΣΗ

Ο ΔΗΜΑΡΧΟΣ .....

ΘΕΜΑ: Επιβολή προστίμου
Εχοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις του άρθρου 73 του από 24-9/20-10-58 Β.Δ. όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 19 του Ν. 1080/80
2. Την από ..... έκθεση του υπαλλήλου του Δήμου μας .....

Επειδή, όπως προκύπτει από την ανωτέρω έκθεση, διενεργήθηκε διαφήμιση χωρίς προηγούμενη άδεια του Δήμου και χωρίς την καταβολή των αναλογούντων τελών, κατά παράβαση του άρθρου 5 παρ. 1 του Ν. 1491/84, στην οδό ..... αριθ ....., ως εξής:

ΕΙΔΟΣ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗΣ	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΠΟΣΟΤΗΤΑ	ΜΕΓΕΘΟΣ	ΔΙΑΦΗΜΙΖΟΜΕΝΟ ΠΡΟΪΟΝ

Επειδή, σύμφωνα με την ..... απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου, τα τέλη διαφημίσεων της κατηγορίας αυτής ανέρχονται σε .....

Επειδή, διαφημιστής είναι ο ....., διαφημιζόμενος ο ..... κύριος ή νομέας ή επικαρπωτής του χώρου στον οποίο έγινε η διαφήμιση ο .....

Αποφασίζουμε

Επιβάλλουμε στους ανωτέρω αναφερομένους κ.κ. ....
.....
.....πρόστιμο ύψους ..... δρχ. ήτοι ίσο προς
το οφειλόμενο τέλος, ευθυνόμενοι εις ολόκληρο έκαστος.

Το πρόστιμο μαζί με το αναλογούν τέλος, πρέπει να καταβληθεί
στο ταμείο του Δήμου.

Κατά της αποφάσεως αυτής, οι υπόχρεοι μπορούν να ασκήσουν
τα ένδικα μέσα που προβλέπονται από τον Ν 505/1976 και το
άρθρο 32 του Ν. 1080/80.

Ο Δήμαρχος

ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ

1. κ.κ. ....
.....
.....

με αντίγραφο της εκθέσεως του υπαλλήλου
(με αποδεικτικό)

2. Υπηρεσία εσόδων του Δήμου

ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ ΣΧΕΔΙΟΥ 6

1. Αρ. 19 Ν. 1080/80 (αρ. 73 ΒΔ 24-9/20-10-58)

Υπόδειγμα 7

Άδεια τοποθέτησης πλαισίων

ΔΗΜΟΣ ..... 199 .....

Αριθμ. Πρωτ .....

ΑΔΕΙΑ ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΗΣ ΠΛΑΙΣΙΩΝ

Ο ΔΗΜΑΡΧΟΣ .....

Έχοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις του άρθρου 5 του Ν. 1491/84 όπως συμπληρώθηκαν με το άρθρο 18 παρ. 1 του Ν. 2130/993
2. Την από ..... αίτηση του ..... για χορήγηση άδειας τοποθέτησης πλαισίων στοιχείων διαφημίσεων.
3. Την από ..... έκθεση του υπαλλήλου του Δήμου ..... από την οποία προκύπτει ότι τα πλαίσια στοιχείων διαφημίσεων για τα οποία αιτείται άδεια ο ενδιαφερόμενος, πληρούν τις προϋποθέσεις της κοινής αποφάσεως των υπουργών Εσωτερικών και Π.Ε.Χ.Ω.Δ.Ε. 20351/4.3.85 καθώς τις προδιαγραφές που έχει θέσει το Δημ. Συμβούλιο με την ..... απόφασή του.

Χορηγούμε

Στον. άδεια τοποθέτησης πλαισίων στοιχείων διαφημίσεων στους εξής χώρους, εφ' όσον αυτοί δεν εμπίπτουν στους χώρους του αρ. 2 του Ν. 1491/84.

1. Στην οδό ..... αρ ... (1) πλαίσια διαστάσεων ...Χ... μέτρα
2. Στην οδό ..... αρ ... (1) πλαίσια διαστάσεων ...Χ... μέτρα
3. Στην οδό ..... αρ ... (1) πλαίσια διαστάσεων ...Χ... μέτρα

Σε κάθε πλαίσιο, ο διαφημιστής υποχρεούται να αναγράψει τον αριθμό της παρούσης άδειας, με την ένδειξη ΔΗΜΟΣ....., την επωνυμία του και τον αριθμό του φορολογικού του μητρώου.

Η παρούσα δεν αποτελεί άδεια διενέργειας διαφημίσεως.

Ο ΔΗΜΑΡΧΟΣ

ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ

1. κ.κ .....
2. Υπηρεσία εσόδων του Δήμου

(1) Αναγράφεται η ποσότητα των πλαισίων
ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ ΥΠΟΔ. 7

(1) Ν. 1491/84 αρ. 5 όπως ισχύει

(2) ΚΥΑ 20351/85 Αρ. 2-3

Υπόδειγμα 8
Ειδοποίηση για αφαίρεση πλαισίων

ΔΗΜΟΣ ..... 199 .....

Αριθμ. Πρωτ .....

ΠΡΟΣ .....
διαφημιστή (κάτοχο) πλαισίου διαφήμισης

Από τις υπηρεσίες του Δήμου διαπιστώθηκε ότι έχετε τοποθετήσει ..... πλαίσια στοιχείων διαφημίσεων στην οδό ..... του Δήμου μας, χωρίς προηγούμενη άδεια του Δήμου, όπως ορίζει το αρ. 5 του Ν. 1491/84.

Η παράβαση αυτή έχει βεβαιωθεί από την οικεία αστυνομική αρχή (ή από την ειδική υπηρεσία του Δήμου).

Σας καλούμε εντός πέντε (5) εργασίμων ημερών να προβείτε στην αφαίρεση των πλαισίων, άλλως θα τα αφαιρέσει ο Δήμος και θα σας καταλογίσει τη σχετική δαπάνη.

Ο ΔΗΜΑΡΧΟΣ

ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ

Υπηρεσία εσόδων του Δήμου

Υπόδειγμα 9
Εγγραφο για διαπίστωση της παράβασης

ΔΗΜΟΣ ..... 199 .....

Αριθμ. Πρωτ .....

ΠΡΟΣ: Το αστυνομικό τμήμα ....
(ή την ειδική υπηρεσία του Δήμου)

Σας πληροφορούμε ότι στην οδό ..... αρ ..... έλαβε χώρα παράβαση των διατάξεων του Ν. 1491/84, όπως τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε με το Ν. 2130/93, ήτοι:

Διενεργήθηκε παράνομα (χωρίς άδεια του Δήμου) διαφήμιση, ως εξής:

ΕΙΔΟΣ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗΣ	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΠΟΣΟΤΗΤΑ	ΜΕΓΕΘΟΣ	ΔΙΑΦΗΜΙΖΟΜΕΝΟ ΠΡΟΪΟΝ

από τον διαφημιστή ..... τον διαφημιζόμενο ..... και τον κύριο ή νομέα ή επικαρπωτή του χώρου κ. .... ή τοποθετήθηκαν πλαίσια στοιχείων διαφήμισης χωρίς άδεια του Δήμου από τον ..... ή διενεργήθηκε παράνομα διαφήμιση σε χώρους που απαγορεύεται από το άρθρο 2 του Ν. 1491/84 από τον .....

Επειδή ο Δήμος είναι υπόχρεος στην επαναφορά των πραγμάτων στην προηγούμενη κατάσταση (καθαρισμός χώρου, αφαίρεση ή εξάλειψη διαφημίσεων, κατεδάφιση πλαισίων κλπ).

Παρακαλούμε

Να προβείτε στη διαπίστωση της παράβασης, σύμφωνα με το άρθρο 8 παρ. 1 του Ν. 1491/84, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 18 παρ.1 του Ν. 2130/93 και στην εφαρμογή του άρθρου 459 του Ποινικού Κώδικα, σε συνδυασμό με το αρ. 7 του Ν. 1491/84.

Ο ΔΗΜΑΡΧΟΣ

ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ

Υπηρεσία εσόδων του Δήμου

Υπόδειγμα 10
Εκθεση υπηρεσίας για τη δαπάνη αφαίρεσης διαφημίσεων

ΕΚΘΕΣΗ

Υστερα από σχετική αυτοψία που διενεργήθηκε την .....199..... στην οδό (ή στην περιοχή) ..... του Δήμου, διαπιστώθηκε ότι (1)

.....
.....
.....

Για την επαναφορά των πραγμάτων στην προηγούμενη κατάσταση, απαιτούνται οι ακόλουθες δαπάνες:

1. Απασχόληση εργατών	.....
2. Μεταφορά πραγμάτων	.....
3. Υλικά καθαρισμού ή κάλυψης	.....
4.	.....
5.	.....

Σύνολο ..... δρχ.

.....199.....

Ο συντάξας

---

(1) Περιγράφεται η πραγματική κατάσταση (πχ. έχουν επικολληθεί αφίσες σε κολώνες, τοίχους ή έχουν τοποθετηθεί διαφημιστικές πινακίδες κλπ).

Υπόδειγμα 11

Απόφαση επαναφοράς πραγμάτων και καταλογισμού δαπάνης

ΔΗΜΟΣ ..... 199 .....
Αριθμ. Πρωτ .....

ΑΠΟΦΑΣΗ

Ο ΔΗΜΑΡΧΟΣ .....

Έχοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις του άρθρου 8 παρ. 1 του Ν. 1491/84 όπως αντικαταστάθηκαν με το άρθρο 18 παρ. 1 του Ν. 2130/93.
2. Την από ..... έκθεση του υπαλλήλου του Δήμου ..... από την οποία προκύπτει ότι:
  - Διενεργήθηκε διαφήμιση χωρίς άδεια του Δήμου στην οδό ..... Είδους ..... ποσότητας μεγέθους .....
  - Διενεργήθηκε διαφήμιση σε χώρους που απαγορεύεται από ..... το αρ. 2 του Ν. 1491/84 ήτοι .....
  - Τοποθετήθηκαν πλαίσια στοιχείων διαφήμισης στην οδό ..... για την αφαίρεση των οποίων ειδοποιήθηκε ο ενδιαφερόμενος .....
3. Την από ..... έκθεση του υπαλλήλου του Δήμου από την οποία προκύπτει ότι για την επαναφορά των πραγμάτων στην προηγούμενη κατάσταση απαιτείται δαπάνη ..... δρχ.

Αποφασίζουμε

α. Την επαναφορά των πραγμάτων στην προηγούμενη κατάσταση, ήτοι την αφαίρεση (ή) εξάλειψη των διαφημίσεων (ή) την κατεδάφιση του πλαισίου

β. Τον καταλογισμό της δαπάνης για την ανωτέρω εργασία, ύψους ..... δρχ. που θα εισπραχθεί σαν έσοδο του Δήμου, σε βάρος των υπαιτίων .....

Κατά της παρούσης επιτρέπεται προσφυγή εντός 5 εργασίμων ημερών ενώπιον του μονομελούς διοικητικού πρωτοδικείου.

Ο ΔΗΜΑΡΧΟΣ

ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ

1. κ. ....

(με αποδεικτικό)

2. Υπηρεσία εσόδων του Δήμου

Υπόδειγμα 12
Καρτέλλα διαφήμισης

ΚΑΡΤΕΛΛΑ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗΣ

1. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗΣ

ΕΙΔΟΣ ΔΙΑΦΗΜΙΣΕΩΣ	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΠΟΣΟΤΗΤΑ	ΜΕΓΕΘΟΣ	ΔΙΑΦ. ΠΡΟΪΟΝ	Δ/ΝΣΗ ΔΙΑΦ.

2. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΥΠΟΧΡΕΩΝ

ΙΔΙΟΤΗΤΑ	ΕΠΩΝΥΜΟ Ή ΕΠΩΝ. ΕΠΙΧ.	ΟΝΟΜΑ	ΟΝΟΜΑ ΠΑΤΡΟΣ	Δ/ΝΣΗ	Α.Φ.Μ.
Διαφημιστής					
Διαφημιζόμενος					
Κύριος/νομέας/ διαχειριστής του χώρου					

3. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΔΕΙΩΝ

ΙΔΙΟΤΗΤΑ	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Στοιχεία άδειας ή αδειών ανά περίοδο						

Υπόδειγμα 13
Ανανέωση άδειας διαφήμισης

ΔΗΜΟΣ ..... 199 .....

Αριθμ. Πρωτ .....

ΠΡΟΣ: .....

.....

ΘΕΜΑ: Ανανέωση άδειας διαφήμισης

Σας υπενθυμίζουμε ότι η υπ' αριθ ..... άδεια που σας είχε χορηγηθεί και αφορούσε διαφήμισή σας με στοιχεία

ΕΙΔΟΣ ΔΙΑΦΗΜΙΣΕΩΣ	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΠΟΣΟΤΗΤΑ	ΜΕΓΕΘΟΣ	ΔΙΑΦΗΜΙΖΟΜΕΝΟ ΠΡΟΪΟΝ.

έπαψε να ισχύει από .....199 .....

Επειδή το τέλος για την ανωτέρω διαφήμιση είναι .....
(1) παρακαλούμε να προσέλθετε στο Δήμο μέχρι .....
199 .... για την ανανέωσή της.

Σε περίπτωση που δεν επιθυμείτε την ανανέωση, πρέπει να προβείτε στην αφαίρεση ή διακοπή της διαφήμισης, άλλως θα υποχρεωθεί ο Δήμος να προβεί στην ενέργεια αυτή και θα σας καταλογιστεί η σχετική δαπάνη, μαζί με το αναλογούν τέλος και πρόστιμο.

Ο Δήμαρχος

---

(1) Ετήσιο, μηνιαίο, εβδομαδιαίο ανάλογα με την κατηγορία διαφήμισης.

Υπόδειγμα 14

ΠΙΝΑΚΑΣ
ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΤΑ ΕΣΟΔΑ
ΑΠΟ ΤΕΛΗ ΔΙΑΦΗΜΙΣΕΩΝ

ΣΤΟΙΧΕΙΑ	ΕΤΟΣ	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Τέλη διαφημίσεων σύμφωνα με την απόφαση του Δ.Σ.	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ Α'									
	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ Β'									
	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ Γ'									
	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ Δ'									
Έσοδα Δήμου από τέλη διαφημίσεων	ΠΡΟΫΠΟΛΙΣΘΕΝΤΑ									
	ΒΕΒΑΙΩΘΕΝΤΑ									
	ΕΙΣΠΡΑΧΘΕΝΤΑ									
Συνολικός αριθμός φορολογουμένων (καρτελών)										

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ ΔΙΑΦΗΜΙΣΕΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ

Ο Προτεινόμενος τρόπος αξιολόγησης της υπηρεσίας (υπευθύνου υπαλλήλου, τμήματος, γραφείου κλπ) διαφημίσεων του Δήμου δεν συνιστά «αστυνόμευση» της δράσης του, αλλά περισσότερο συνιστά μια μορφή αυτοελέγχου.

Προβλέπεται η σύνταξη ενός **μηνιαίου δελτίου** απόδοσης, το οποίο μπορεί να συντάσσεται από τον ίδιο τον υπεύθυνο (υπάλληλο, προϊστάμενο τμήματος, υπεύθυνο γραφείου διαφημίσεων κλπ), ή από υπερκείμενο αυτού όργανο.

Αντίγραφο του δελτίου αυτού πρέπει να παραδίδεται και στο Δήμαρχο.

Παρομοίως, το δελτίο **ετήσιου ελέγχου**, έχει σκοπό να διερευνήσει τη γενική απόδοση και δίνει την ευκαιρία στον υπεύθυνο να υποβάλλει γραπτώς τις προτάσεις του για βελτίωση.

Το περιεχόμενο τόσο των μηνιαίων δελτίων όσο και του ετήσιου (εάν έχουν συνταχθεί από τον ίδιο τον υπάλληλο), μπορούν να αποτελέσουν στοιχείο της ετήσιας έκθεσης αξιολόγησής του που θα συνταχθεί από τους προϊσταμένους του, σύμφωνα με το Π.Δ. περί εκθέσεων αξιολόγησης.

Α. ΤΑΚΤΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ

ΜΗΝΑΣ .....199 .....

ΔΗΜΟΣ .....

ΜΗΝΙΑΙΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΟΥ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΔΙΑΦΗΜΙΣΕΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ

Α. ΕΛΕΓΧΟΣ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗΣ ΔΙΑΦΗΜΙΣΕΩΝ

Υπεύθυνος υπάλληλος για την καταγραφή διαφημίσεων:

ΕΡΩΤΗΜΑ	ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΗ
1. Πόσες εκθέσεις ελέγχου συντάχθηκαν το μήνα; 2. Ποιες περιοχές του Δήμου ελέγχθηκαν; 3. Οι εκθέσεις που συντάχθηκαν αφορούν όλα τα είδη διαφήμισης (επιγραφές, αφίσσες, φειγ βολάν κλπ); 4. Πόσες αποφάσεις για αφαίρεση παράνομων διαφημίσεων εκκρεμούν; 5. Πόσες αφαιρέσεις παράνομων διαφημίσεων έγιναν;	

Β. ΕΛΕΓΧΟΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΔΙΑΦΗΜΙΣΕΩΝ

Υπεύθυνος υπάλληλος διαφημίσεων:

ΕΡΩΤΗΜΑ	ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΗ
1. Πόσες εκθέσεις παρελήφθησαν από την καταγραφή; 2. Πόσες άδειες εκδόθηκαν; 3. Πόσες αιτήσεις αδειών έγιναν; 4. Πόσες αποφάσεις αφαίρεσης εκδόθηκαν; 5. Πόσες καρτέλες υπήρχαν τον προηγούμενο μήνα; 6. Πόσες καρτέλες υπάρχουν στο τέλος αυτού του μηνός; 7. Επιδόθηκαν αποφάσεις αφαίρεσης στους υπόχρεους; 8. Συντάχθηκε κατάλογος αυτό το μήνα; 9. Πόσα έσοδα είχε ο Δήμος από διαφημίσεις αυτό το μήνα; 10. Τι ποσοστό του ετήσιου προϋπολογισμού έχει καλυφθεί μέχρι τώρα; 11. Πόσα βεβαιωθέντα έσοδα διαφημίσεων είναι ανεϊσπρακτα; 12. Τι ενέργειες έγιναν για την είσπραξη από το ταμείο;	

ΔΗΜΟΣ .....

ΕΤΟΣ .....

**ΕΤΗΣΙΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ
ΤΟΥ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΔΙΑΦΗΜΙΣΕΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ**

Υπεύθυνος υπάλληλος:

ΕΡΩΤΗΜΑ	ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΗ
1. Πόσες καρτέλες υπήρχαν το προηγούμενο έτος	
2. Πόσες καρτέλες υπάρχουν στο τέλος αυτού του έτους	
3. Συντάχθηκαν εκθέσεις ελέγχου για όλα τα είδη διαφήμισης	
4. Πόσες εκθέσεις συντάχθηκαν το έτος αυτό	
5. Προυπολογισθέντα έσοδα διαφήμισης προηγούμενου έτους / τρέχοντος έτους	
6. Βεβαιωθέντα έσοδα διαφήμισης προηγούμενου έτους / τρέχοντος έτους	
7. Εισπραχθέντα έσοδα διαφήμισης προηγούμενου έτους / τρέχοντος έτους	
8. Ποσοστό των προυπολογισθέντων που κάλυψαν τα εισπραχθέντα	
9. Τι ενέργειες αναγκαστικής είσπραξης έγιναν	
10. Εγινε πρόταση για λήψη αποφάσεως του Δ.Σ. για αύξηση τελών	
11. Είναι αναρτημένη (μονίμως) στο Δήμο η απόφαση για επιβολή τελών διαφήμισης	
12. Πόσες άδειες διαφήμισεως εκδόθηκαν	
13. Υπάρχουν αρχειοθετημένες οι άδειες σε ενιαίο φάκελο	
14. Τηρείται στο γραφείο φάκελος με εγκυκλίους, νομοθεσία κλπ περί διαφημίσεων	
15. Πόσες αποφάσεις αφαίρεσης εκδόθηκαν	
16. Πόσες αποφάσεις αφαίρεσης εκτελέστηκαν	
17. Εγιναν διαδικασίες διαγωνισμού για διάθεση χώρων	

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ-ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Ο Υπεύθυνος διαφημίσεων

Β. ΕΛΕΓΧΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ

1. Έσοδα διαφημίσεων τελευταίας πενταετίας

	1994	1995	1996	1997	1998
ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΘΕΝΤΑ					
ΒΕΒΑΙΩΘΕΝΤΑ					
ΕΙΣΠΡΑΧΘΕΝΤΑ					

2. Αριθμός διαφημιζομένων

1994 .....

1995 .....

1996 .....

1997 .....

1998 .....

3. Ύψος τελών

	ΚΑΤΗΓ. Α΄	ΚΑΤΗΓ. Β΄	ΚΑΤΗΓ. Γ΄	ΚΑΤΗΓ. Δ΄
1994				
1995				
1996				
1997				
1998				

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Η ποσοστιαία απόδοση των εσόδων πρέπει να βρίσκεται σε αντιστοιχία με την ποσοστιαία αύξηση του αριθμού διαφημιζομένων και του ύψους των τελών. Πχ. αν οι διαφημιζόμενοι αυξήθηκαν 10% και τα τέλη 5%, τα έσοδα πρέπει να αυξηθούν κατά 15% περίπου.

Γ. ΕΚΤΑΚΤΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ

ΔΕΛΤΙΟ

ΕΚΤΑΚΤΗΣ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ ΔΙΑΦΗΜΙΣΕΩΝ (ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ)

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ:

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ/ΟΙ ΔΙΑΦΗΜΙΣΕΩΝ:

Ο ΕΝΕΡΓΗΣΑΣ ΤΗΝ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ:

A/A	ΕΙΔΟΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	ΠΟΥ ΠΡΟΒΛΕΠΕΤΑΙ Η ΕΡΓΑΣΙΑ	ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ
1	Υπάρχει στο αρχείο η απόφαση του Συμβουλίου για επιβολή τέλους κ.λπ;	Αρθρ. 15 Β.Δ. 24-9/20-10-58	
2	Η απόφαση του συμβουλίου είναι αναρτημένη ολόκληρη στον πίνακα ανακοινώσεων;	Π.Δ. 410/95, αρθρ. 37 παρ. 3	
3	Η απόφαση του συμβουλίου έχει κοινοποιηθεί στο Αστυν. Τμήμα;	Ν. 1491/84, αρθρ. 8 παρ. 2	
4	Εάν η απόφαση του συμβουλίου είναι παλιά έγινε εισήγηση για λήψη νέας;	Β.Δ. 24-9/20-10-58 αρθρ. 15 παρ. 3	
5	Είναι ενημερωμένες οι καρτέλλες των διαφημιζομένων;		
6	Τηρείται φάκελος με νομοθεσία, εγκυκλίους κλπ. περί διαφημίσεων;		
7	Γίνεται εξωτερικός έλεγχος;	Α.Ν. 344/68 αρθρ.12 Ν.Δ.318/69 αρθρ. 9	

Α/Α	ΕΙΔΟΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	ΠΟΥ ΠΡΟΒΛΕΠΕΤΑΙ Η ΕΡΓΑΣΙΑ	ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ
8	Από τον εξωτερικό έλεγχο, το τελευταίο έτος πόσες εκθέσεις συμπληρώθηκαν;		
9	Εξετάζονται δειγματοληπτικά ορισμένες εκθέσεις ελέγχου. Συντάσσονται σωστά;		
10	Οι εκθέσεις ελέγχου ακολουθούνται από αποφάσεις επιβολής τέλους, προστίμου κ.λπ;		
11	Με τον έλεγχο γίνεται προσπάθεια να καλυφθεί ολη η περιοχή του Δήμου;		
12	Εκδίδονται άδειες διαφήμισης κανονικά;	Ν. 1491/84, αρθρ.5 Νο Δ.318/69 αρθρ.9 παρ. 2	
13	Έγιναν ενέργειες για την αφαίρεση αυθαιρέτων διαφημίσεων κ.λπ;	Ν. 1491/84 αρθρ.8	
14	Επιβλήθηκαν πρόστιμα για αυθαίρετες αφισσοκολλήσεις ή άλλες διαφημίσεις;	Β. Δ. 24-9/20-10- 58αρθρ. 73 (αρ.19 Ν. 1080/80).	
15	Αν υπάρχουν πλαίσια διαφημίσεων έχουν τις προδιαγραφές του νόμου; Αναγράφουν τον διαφημιστή;	Κ.Υ.Α. 20351/ 85Ν.1491/84, αρθρ.5 παρ.1	

Α/Α	ΕΙΔΟΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	ΠΟΥ ΠΡΟΒΛΕΠΕΤΑΙ Η ΕΡΓΑΣΙΑ	ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ
16	Αν υπάρχει αντικείμενο, έγινε διαγωνισμός για τη διάθεση χώρων για διαφήμιση;	Ν.1491/84 αρθρ. 5 παρ.3	
17	Ενημερώνονται οι υπόχρεοι να ανανεώσουν την άδεια και να καταβάλλουν τα τέλη;		
18	Η αλληλογραφία του γραφείου τηρείται με τάξη;		
19	Τηρείται η υποχρέωση αναγραφής των επιγραφών στην Ελληνική γλώσσα;	Ν.1491/84 αρθρ.5 παρ.5 & 9 παρ. 3 ΚΥΑ 95718/86	
20	Από τις άδειες διαφήμισης που δόθηκαν, μήπως υπάρχουν ορισμένες που δόθηκαν σε χώρους που απαγορεύονται;	Ν. 1491/ 84 αρθρ. 2	
21	Από τον επιθεωρούντα καταγράφονται ορισμένες διαφημίσεις, επιγραφές κλ.π. που υπάρχουν στο Δήμο. Ύστερα γίνεται έλεγχος, αν γι' αυτές υπάρχει καρτέλλα στο Δήμο και αν τηρείται κανονικά;		
	Εγιναν μηνύσεις για παράνομη διαφήμιση;		

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΕΚΤΑΚΤΟΥ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ / ΕΝΤΟΛΕΣ ΓΙΑ ΒΕΛΤΙΩΣΗ

Ο ενεργήσας την επιθεώρηση

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 ΤΟ ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗ

Α. ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

Β.Δ. 24-9/20-10-58 "περί κωδικοποιήσεως εις ενιαίον κείμενον Νόμου των ισχυουσών διατάξεων περί των προσόδων των δήμων και κοινοτήτων" (άρθρα 15-18, όπως τροποποιήθηκαν)

«Άρθρο 15»

Τέλος διαφημίσεως

1. Επιβάλλεται υπέρ των δήμων και κοινοτήτων τέλος για κάθε διαφήμιση που γίνεται με οποιονδήποτε τρόπο και μορφή σε χώρους που βρίσκονται μέσα στα διοικητικά τους όρια. Ο συντελεστής του τέλους καθορίζεται με απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου, κατά περιοχή και κατηγορία διαφήμισης ως εξής:

Κατηγορία Α

Για διαφημίσεις που αναγράφονται ή αναρτώνται ή επικολλούνται:

- μέσα σε μόνιμα και σταθερά ή προσωρινά και κινητά πλαίσια, τα οποία τοποθετούνται σε πλατείες, οδούς, πεζοδρόμια, δημόσιους και κοινόχρηστους γενικά χώρους, που καθορίζονται με απόφαση του οικείου δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου,
- στις περιφράξεις ακάλυπτων χώρων και ανεγειρόμενων ή εγκαταλειμμένων οικοδομών με συναίνεση του ιδιοκτήτη ή νομέα ή του διαχειριστή αυτών,
- σε χώρους σιδηροδρομικών, λιμενικών και αεροπορικών σταθμών καθώς και σε χώρους σταδίων και γηπέδων, που καθορίζονται από τη διοίκηση των αντίστοιχων φορέων,
- μέσα σε καταστήματα, κινηματογράφους, θέατρα και άλλους δημόσιους χώρους, και
- σε περίπτερα, στέγαστρα αφετηριών και στάσεων αναμονής επιβατών λεωφορείων αστικών και υπεραστικών συγκοινωνιών, από δραχμές πενήντα (50) μέχρι εκατόν είκοσι πέντε (125) εβδομαδιαίως το τετραγωνικό μέτρο.

Κατηγορία Β'

Α.α. Για διαφημίσεις φωτεινές σε στέγες ή δώματα καθώς και για διαφημίσεις που γίνονται με ηλεκτρικές εφημερίδες, από δραχμές

πέντε χιλιάδες (5.000) μέχρι είκοσι πέντε χιλιάδες (25.000) ετησίως το τετραγωνικό μέτρο.

β. Για φωτεινές σε οποιουδήποτε άλλους χώρους, από δραχμές δύο χιλιάδες (2.000) μέχρι δέκα χιλιάδες (10.000) ετησίως το τετραγωνικό μέτρο.

γ. για μη φωτεινές ή φωτιζόμενες σε στέγες ή δώματα, από δραχμές επτακόσιες (700) μέχρι επτά χιλιάδες (7.000) ετησίως το τετραγωνικό μέτρο.

Β. Τα ανωτέρω τέλη δεν επιβάλλονται εκ νέου όταν μεταβάλλεται, εντός του έτους, το διαφημιστικό μήνυμα.

Κατηγορία Γ

Για διαφημίσεις που γίνονται μέσα στα οχήματα σιδηροδρόμων, τροχιοδρόμων, ηλεκτροκίνητων αυτοκινήτων και κάθε τύπου οχήματα δημόσιας χρήσης ή στην εξωτερική επιφάνεια αυτών, διαστάσεων μέχρι 30 επί 50 εκατοστόμετρα, από δραχμές εκατόν σαράντα (140) μέχρι εκατόσιες (700) μηνιαίως, ανεξάρτητα από τις ημέρες χρησιμοποίησης. Για διαφημίσεις της κατηγορίας αυτής μεγαλύτερων διαστάσεων καταβάλλεται ανάλογο πολλαπλάσιο τέλος.

Κατηγορία Δ

Για διαφημίσεις που γίνονται με ημερολόγια, δώρα, έντυπα κάθε είδους παραστάσεις ή λέξεις σε αυτοκόλλητα ή είδη με διαφημιστικές παραστάσεις ή λέξεις ή με οποιονδήποτε άλλον τρόπον, καθώς και για διαφημίσεις που γίνονται από αέρος με οποιονδήποτε τρόπο, το τέλος ορίζεται σε ποσοστό 6% επί της δαπάνης της διαφήμισης.

Ως δαπάνη διαφήμισης για την κατηγορία αυτή λογίζεται το ποσό που καταβάλλεται από τον διαφημιζόμενο για τη διενέργεια της διαφήμισης, στο οποίο περιλαμβάνεται και οποιαδήποτε άλλης φύσεως δαπάνη που έγινε χάριν της διαφήμισης.

2.Εξαιρούνται του τέλους της παρ.1 του άρθρου αυτού διαφημίσεις που γίνονται στις εφημερίδες, στα περιοδικά, στο ραδιόφωνο και στην τηλεόραση.

3.Με απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου τα υπό της παρ.1 του παρόντος άρθρου τέλη δύνανται να αναπροσαρμόζονται μέχρι 15% ετησίως.

4.Η μίσθωση κοινόχρηστων χώρων για τοποθέτηση διαφημιστικών πινακίδων δεν υπάγεται στις διατάξεις περί εμπορικών μισθώσεων (ν.813/1978, ΦΕΚ 137/Α').

Άρθρον 16

1. Δικαιούχος του τέλους διαφημίσεως είναι ο δήμος ή η κοινότης εις την περιφέρειαν του οποίου γίνεται η διαφήμισις.

Προκειμένου περί διαφημίσεων της κατηγορίας Γ' του προηγούμενου άρθρου, δικαιούχος του τέλους είναι ο δήμος ή η κοινότης ένθα ή έδρα της επιχειρήσεως του οχήματος.

«2. Η διαφήμιση γίνεται με άδεια του δημάρχου ή προέδρου κοινότητας ύστερα από αίτηση του διαφημιζόμενου που συνοδεύεται από σχέδιο διαφήμισης. Για διαφημίσεις της κατηγορίας Δ' του προηγούμενου άρθρου καθώς και για κάθε διαφήμιση από αέρος με οποιοδήποτε τρόπο δεν απαιτείται άδεια, αν για τη διαφήμιση αυτή έχει χορηγηθεί, μέσα στο ίδιο έτος, άδεια από άλλο δήμο ή κοινότητα. Δικαιούχος του ποσού του τέλους για την κατηγορία αυτή των διαφημίσεων είναι ο δήμος ή η κοινότητα, στην περιφέρεια του οποίου βρίσκεται η έδρα της επιχειρήσεως του διαφημιζόμενου, σε ποσοστό τριάντα στα εκατό και για το υπόλοιπο εβδομήντα στα εκατό η κεντρική ένωση δήμων και κοινοτήτων Ελλάδας. Ο τρόπος απόδοσης του ποσοστού στην κεντρική ένωση δήμων και κοινοτήτων Ελλάδας καθορίζεται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών. Το τέλος για τις διαφημίσεις από αέρος ορίζεται σε ποσοστό έξι στα εκατό επί της δαπάνης διαφήμισης, όπως αυτή ορίζεται στο εδάφιο με τίτλο «κατηγορία Δ» της παραγράφου 1 του άρθρου 15 του Β.Δ. της 24.9/20.10.1958, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 8 του νόμου 1144/1981. Ειδικά για τις διαφημίσεις κατά μήκος των εθνικών και επαρχιακών δρόμων, η άδεια του δημάρχου ή προέδρου της κοινότητας χορηγείται μετά από σύμφωνη γνώμη της υπηρεσίας που είναι υπεύθυνη για τη συντήρηση του δρόμου».

«3. Σε κάθε περίπτωση, για την καταβολή του τέλους και του προστίμου που προβλέπει το άρθρο 73, είναι υπόχρεοι σε ολόκληρο ο διαφημιστής, ο διαφημιζόμενος, καθώς και ο κύριος, ο νομέας και ο επικαρπωτής του χώρου στον οποίο γίνεται η διαφήμιση. Το τέλος καταβάλλεται ολόκληρο στο δημοτικό ή κοινοτικό ταμείο. Η είσπραξη ενεργείται με σχετικό σημείωμα του δικαιούχου δήμου ή κοινότητας».

4. Επί διαφημίσεων της κατηγορίας Δ' του προηγούμενου άρθρου το τέλος χρεούται επί του εκδιδόμενου τιμολογίου της δαπάνης της διαφημίσεως. Εις περίπτωσιν κατά την οποίαν δεν εκδίδεται τιμολόγιον και η διαφήμισις ενεργείται απ' ευθείας υπό του διαφημιζομένου το τέλος υπολογίζεται επί της δαπάνης διαφημίσεως κατά την δήλωσιν του διαφημιζόμενου.

Επι συνεχιζόμενων διαφημίσεων της ανωτέρω κατηγορίας το τέλος θα υπολογίζεται μόνον επί των νέων δαπανών αυτών και ουχί επί των αρχικών τοιούτων.

5. Η δαπάνη διαφημίσεως δεν αναγνωρίζεται ως δαπάνη της διαφημιζομένης επιχειρήσεως προκειμένου προσδιορισμού των κερδών αυτής των υπαγομένων εις φορολογίαν εισοδήματος, εάν δεν αποδεικνύεται η καταβολή του αναλογούντος τέλους δια τριπλοτύπου εισπράξεως του οικείου δήμου ή κοινότητας».

«6. Η άδεια για διαφημίσεις με γραφή ή απεικονίσεις σε τοίχους κτισμάτων χορηγείται από το δήμο ή την κοινότητα, μετά από γνώμη της επιτροπής αρχιτεκτονικού ελέγχου. Η επιτροπή γνωμοδοτεί μέσα σε αποκλειστική προθεσμία είκοσι ημερών από την παραλαβή του σχετικού εγγράφου του δήμου ή της κοινότητας. Αν περάσει άπρακτη η παραπάνω προθεσμία, ο δήμος ή η κοινότητα αποφασίζει χωρίς τη γνώμη της επιτροπής. »

Άρθρον 17

(καταργήθηκε με το άρθρο 22 Ν.1491/84).

Άρθρον 18

Των τελών διαφημίσεως απαλλάσσεται πάσα εν γένει επιγραφή ή διαφήμιση αναγεγραμμένη ή προσηρτημένη ή αναρτημένη επί των στεγών, τοίχων, παραθύρων, προθηκών, θυρών καταστήματος, γραφείου ή οίκου και αφορώσα εις τας εργασίας αυτού.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ

Οι τροποποιήσεις των άρθρων 15-18 έγιναν ειδικότερα ως εξής:

α) Του άρθρου 15 με το άρθρο 5 του Ν.1900/90

β) Το πρώτο εδάφιο του άρθρου 15 παρ.1 (κατηγορία Δ') με το άρθρο 18 παρ. 5 του Ν. 2130/93

γ) Το άρθρο 16 αντικαταστάθηκε με το άρθρο 9 του Ν.1144/81 (ΦΕΚ Α' 96/14-4-91), οι παρ.2 και 3 με το άρθρο 57 του Ν. 1416/84. Με το ίδιο άρθρο (57 του Ν.1416/84) προστέθηκε η παρ. 6 στο άρθρο 16.

δ) Το άρθρο 17 αντικαταστάθηκε με το άρθρο 10 του Ν.1144/81 και καταργήθηκε με το άρθρο 22 του Ν. 1491/84

Ν.Δ. 31/1968 (ΦΕΚ Α' 281)

“Περί προστασίας της περιουσίας των οργανισμών
τοπικής αυτοδιοίκησης και ρυθμίσεις ετέρων τινών θεμάτων.

Άρθρο 2

1. Απαγορεύεται η δι' αθρόας ρίψεως εντύπων φύλλων χάρτου, διαφημίσεων, αγγελιών κλπ. ή δι' άλλου παρεμφερούς τρόπου ρύπανσις των οδών, πλατειών και λοιπών κοινοχρήστων χώρων των πόλεων κωμών και χωρίων.

2. Προτιθέμενος να προβεί εις την ρίψιν εντύπων ή διενεργείας νομίμου προβολής επαγομένης ρύπανσιν κοινοχρήστων χώρων, περιών η παρ.1 του παρόντος άρθρου, υποχρεούται να προβεί εις δήλωσιν προς την δημοτικήν ή κοινοτικήν αρχήν περί του χρόνου διενέργειας ρίψεως ή προβολής και να καταβάλει τέλος* καθαρισμού του ρυπανθησομένου χώρου οριζομένου δια πράξεως του δημοτικού ή κοινοτικού οργάνου. Εν μη εκπληρώσει της υποχρέωσως ταύτης εφαρμόζονται οι διατάξεις των παρ. 3-5 του παρόντος άρθρου.

3. Οι παραβάται, τοιούτων νοουμένων ουχί μόνον των ριψάντων τα έντυπα ταύτα, αλλά και των δόντων την εντολήν της ρίψεως και των υπέρων αι διαφημίσεις ή αγγελίαι νομικών ή φυσικών προσώπων, υποχρεούνται εις αποζημίωσιν του οικείου δήμου ή κοινότητος, στην προς την απαιτούμενην δαπάνην δια τον καθαρισμόν του ρυπανθέντος κοινοχρήστου χώρου. Επι πλέον επιβάλλεται εις βάρος των παραβατών και υπέρ του οικείου δήμου ή κοινότητος δια μίαν ή πλείονας παραβάσεις της πρώτης ημέρας πρόστιμον, ίσον προς το τριπλάσιον της ως άνω αποζημιώσεως. Εν περιπτώσει επαναλήψεως της παραβάσεως εις μεταγενεστέρας ημέρας το ως άνω πρόστιμον διπλασιάζεται.

Η βεβαίωσις της προξενούμενης και αποκαταστατέας ζημίας μετά του επιβαλλομένου επ' αυτής προστίμου, γίνεται δια πρωτοκόλλου, συντασσομένου, προκειμένου μεν περί δήμου υπό του προς τούτο οριζομένου υπό του δημάρχου τεχνικού υπαλλήλου του δήμου προ-

---

* **Σημείωση:** Το τέλος ρύπανσης που προβλέπει η παρ.2, καταργήθηκε με το άρθρο 28 παρ. στ' του Ν. 1828/89

κειμένου δε περι κοινότητος υπό του προς τούτο οριζομένου παρά του Προέδρου της κοινότητος κοινοτικού γεωπόνου. Κατά του ως άνω πρωτοκόλλου επιτρέπεται η άσκησις ανακοπής υπό του παραβάτου εντός ανατρεπτικής προθεσμίας δέκα πέντε (15) ημερών από της κοινοποιήσεως εις αυτόν του πρωτοκόλλου, ενώπιον μεν του αρμοδίου ειρηνοδικείου, εάν το βεβαιούμενον δια του πρωτοκόλλου ποσόν αποζημιώσεως μετά του προστίμου δεν υπερβαίνει τας δέκα χιλιάδας (10.000) δραχμάς ενώπιον δε του αρμοδίου Μονομελούς Πρωτοδικείου δικάζοντος κατά την εκούσιαν δικαιοδοσίαν, εάν υπερβαίνει το ποσόν τούτο.

4. Αι εκδιδόμεναι αποφάσεις, του Ειρηνοδικείου ή Μονομελούς Πρωτοδικείου εις ουδέν ένδικον μέσον υπόκεινται, καθισταμένου δε τελεσιδίκου του πρωτοκόλλου, επακολουθεί η υπό του οικείου ταμείου είσπραξις του εν τω πρωτοκόλλω ποσού ως δημοτικού εσόδου κατά τας ισχύουσας διατάξεις.

5. Τη εγκλήσει της δημοτικής ή κοινοτικής ή αστυνομικής αρχής οι παραβαίνοντες την ως άνω απαγορευτικήν διάταξιν τιμωρούνται δια των ποινών του άρθρου 458 του Ποινικού Κώδικος. Επί Νομικών Προσώπων και Εταιριών πάσης φύσεως υπέχουν και ατομικώς εν παρ. 2-4 υποχρεώσεις και διώκονται και τιμωρούνται ποινικώς οι νόμιμοι εκπρόσωποι αυτών και πας κατά νόμον υπεύθυνος.

**Ν.Δ. 318/69 «περί βεβαιώσεως και εισπράξεως
των εσόδων δήμων και κοινοτήτων»
(ΦΕΚ Α' 212 / 1969)**

Άρθρο 9

Τέλη διαφημίσεων

1. Ο επιθυμών την σύστασιν διαφημίσεως οφείλει να υποβάλη εις τον δήμον ή κοινότητα δήλωσιν περιλαμβάνουσαν:

α) το ονοματεπώνυμον και την κατοικίαν του διαφημιζοντος,

β) την απαιτουμένην προς χρησιμοποίησιν επιφάνειαν,

γ) την ακριβή ένδειξιν του χώρου ένθα θα ενεργηθή η διαφήμι-
σις και τον τρόπον ενεργείας αυτής (επί πλαισίου εξαρτημένη δια-
φωτεινής ή κινηματογραφικής προβολής κλπ),

δ) το υλικόν εφ ου θα ενεργηθή η διαφήμιςις (χάρτης, ξύλον,
ύφασμα, μέταλλον, τοίχος κλπ) και,

ε) τον χρόνον διάρκειας της διαφημίσεως.

Εις την δήλωσιν προσαρτάται και σχέδιον της διαφημίσεως.

2. Βάσει της δηλώσεως χορηγείται εις τον αιτούντα παρά του
δημάρχου ή προέδρου κοινότητος άδεια συστάσεως της διαφημί-
σεως περιλαμβάνουσα άπαντα τα στοιχεία της δηλώσεως και το
καταβλητέον τέλος, εφαρμοζομένων αναλόγως των διατάξεων της
παραγράφου 1 του άρθρου 7 του παρόντος.

3. Το συμβούλιον, λαμβάνον υπ' όψιν τας κυκλοφοριακάς και
αισθητικάς ανάγκας ως και τας ανάγκας των καθαρώς οικιστικών
περιοχών, δύναται δι' αποφάσεως τοῦ να ορίση τους χώρους της
πόλεως, εις ους δεν επιτρέπεται η ενέργεια διαφημίσεως και τους
όρους ους δέον να πληροί η διαφήμιςις.

Άρθρον 10

1. Οι δήμοι και κοινότητες υποχρεούνται, όπως δι' υπαλλήλων
των εξακριβώνουν την συμμόρφωσιν των λαβόντων άδειαν διαφη-
μίσεως προς το περιεχόμενον και τους όρους της άδειας.

2.Εν περιπτώσει υπερβάσεως ή διενεργείας διαφημίσεως άνευ προη-
γουμένης άδειας, οφείλει ο δήμος ή κοινότης να συντάξη βεβαιωτικόν
κατάλογον κατά των υποχρέων εις καταβολήν του τέλους, δια την
υπέρβασιν της άδειας ή την αυθαίρετον διαφήμιςιν, εφαρμοζομένων
κατ' αυτών και των διατάξεων του άρθρου 57 του Ν.Δ. 3033)54.

N. 127/1975 (ΦΕΚ Α' 175/75)

“Περί τροποίσεως συμπληρώσεως και αντικαταστάσεως ενίων διατάξεων της περί των προσόδων των δήμων και κοινοτήτων νομοθεσίας και περί άλλων τινών συναφών διατάξεων”

Αρθρο 9

1. Απαγορεύονται αι πάσης φύσεως διαφημίσεις, επί ιστών ηλεκτροφωτισμού κειμένων επί οδών, πλατειών και κοινοχρήστων χώρων εν γένει.

2. Συμβάσεις μισθώσεως του τέλους ή χορηγηθείσαι άδειαι διενεργείας διαφημίσεων επί ιστών, περί των η προηγουμένη παράγραφος. Εξακολουθούν ισχύουσαι μέχρι λήξεως του εν αυταίς οριζομένου χρόνου.

ΝΟΜΟΣ 1491/1984 (ΦΕΚ Α' 173)

«Μέτρα για τη διευκόλυνση της διακίνησης των ιδεών, τον τρόπο διενέργειας της εμπορικής διαφήμισης, την ενίσχυση της αποκέντρωσης και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ Α' 173/1984),

Άρθρο 1

Αρμοδιότητα των δήμων και κοινοτήτων

1. Οι δήμοι και οι κοινότητες καθορίζουν μέσα στη διοικητική τους περιφέρεια επαρκείς χώρους στους οποίους επιτρέπεται να επικολλούνται έντυπα ή χειρόγραφα κάθε μορφής, να αναρτώνται, αναγράφονται ή προβάλλονται διαφημίσεις, συνθήματα, ονόματα, σύμβολα, παραστάσεις ή προσκλήσεις και γενικά να προβάλλονται με κάθε τρόπο ιδέες, πρόσωπα ή πράγματα.

2. Το δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο με απόφασή του, που εκδίδει υποχρεωτικά ένα μήνα τουλάχιστον πριν από τη λήξη του έτους και ισχύει από το επόμενο έτος και μέχρι να τροποποιηθεί, καθορίζει τους ειδικότερους χώρους στους οποίους επιτρέπονται οι πράξεις της προηγούμενης παραγράφου, σύμφωνα με τις διακρίσεις του νόμου αυτού και ρυθμίζει τις προϋποθέσεις και τη διαδικασία για τη χρήση τους καθώς και κάθε άλλη σχετική λεπτομέρεια.

3. Αν η προθεσμία αυτή περάσει άπρακτη την απόφαση εκδίδει ο αρμόδιος νομάρχης.

Άρθρο 2

Χώροι όπου απαγορεύεται η προβολή και η διαφήμιση.

1. Απαγορεύεται η διενέργεια με οποιοδήποτε τρόπο των πράξεων της παραγράφου 1 του προηγούμενου άρθρου: α) σε μνημεία, αγάλματα και παραδοσιακά κτίρια, β) σε επιφάνειες τεχνικών έργων των φορέων του δημόσιου τομέα όπως τοίχους αντιστήριξης γέφυρες, σήραγγες **στο κατάστρωμα των δρόμων και πεζοδρομίων** καθώς και σε στύλους και τους υποσταθμούς εγκαταστάσεων κοινής ωφέλειας, γ) σε επίσημες πινακίδες δημόσιας πληροφόρησης, σε πινακίδες οδικής σήμανσης στον εξοπλισμό φωτεινών σηματοδοτήσεων οδικής κυκλοφορίας, όπως σηματοδότες, στύλους ανάρτησης, συσκευές ρύθμισης καθώς και σε πινακίδες αφετηριών και στάσεων των μέσων συγκοινωνίας, δ) σε αρχαιολογικούς χώρους και παραδοσιακούς οικισμούς, καθώς και σε χώρους ιδιαίτερου

φυσικού κάλλους, όπως προσδιορίζονται από τη νομοθεσία που ισχύει κάθε φορά, ε) σε κτίρια των φορέων του δημοσίου τομέα της παρ. 6 του άρθρου 1 του Ν.1256/1982 (ΦΕΚ 65), σε κτίρια ιερών ναών κάθε θρησκείας και δόγματος καθώς και στο χώρο που τα περιβάλλει στ) στις προσόψεις, στοές, κιγκλιδώματα, τοίχους και γενικά σε περιφράγματα ιδιωτικών κτιρίων και κτισμάτων εντός και εκτός κατοικημένων περιοχών με την επιφύλαξη της παρ.1 περίπτ.ζ' του άρθρου 6 αυτού του νόμου και της παρ.3 του άρθρου 57 του Ν.1416/1984 (ΦΕΚ 18), ζ) στο τετράγωνο που περικλείεται μεταξύ των οδών Πανεπιστημίου -Σίνα-Ακαδημίας-Ιπποκράτους του Δήμου Αθηναίων, με τις επιφυλάξεις των διατάξεων του άρθρου 2 του Ν. 1268/1982.

2. Επίσης απαγορεύεται: α) η ανάρτηση πάνω από οδούς, πλατείες ή άλλους κοινόχρηστους χώρους αεροπανώ ή άλλων όμοιων αντικειμένων για οποιοδήποτε λόγο, καθώς επίσης αεροπανώ στις προσόψεις κτιρίων και τους άκαλυπτους χώρους, β) η τοποθέτηση σε κατοικημένες περιοχές ενδεικτικών πινακίδων που προσδιορίζουν τη θέση ή τη διεύθυνση ιδιωτικών επιχειρήσεων ή καταστημάτων πλην εξαιρετικών περιπτώσεων, μετά από προηγούμενη άδεια του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου.

Άρθρο 3

Προβολή πολιτικών και άλλων μηνυμάτων

1. Το δημοτικό ή το κοινοτικό συμβούλιο με τις αποφάσεις του άρθρου 1 παρ.2, καθορίζει τις ζώνες και τους χώρους, όπως πλατείες, δρόμους, πεζοδρόμια, άλση, δημόσιους και κοινόχρηστους χώρους γενικά που θα χρησιμοποιούν τα πολιτικά κόμματα, οι μαθητικές, οι φοιτητικές, συνδικαλιστικές και συνεταιριστικές οργανώσεις, οι ενώσεις προσώπων που δεν επιδιώκουν κερδοσκοπικούς σκοπούς και τα σωματεία για τη διενέργεια των πράξεων της παρ.1 του άρθρου 1. Το δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο καθορίζει επίσης τις προϋποθέσεις και τη διαδικασία με τις οποίες θα χρησιμοποιούνται οι ζώνες και οι χώροι που αναφέρονται παραπάνω.

2. Οι φορείς αυτοί ενεργούν τις πράξεις του άρθρου 1 παρ.1 πάντοτε στους επιτρεπόμενους γι' αυτούς χώρους και μόνο μέσα σε μόνιμα και σταθερά ή προσωρινά και κινητά πλαίσια.

Τα πλαίσια κατασκευάζονται και τοποθετούνται αν είναι μόνιμα

και σταθερά με φροντίδα και δαπάνη των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης και αν είναι προσωρινά και κινητά με φροντίδα και δαπάνη των φορέων της προηγούμενης παραγράφου, σύμφωνα με τις γενικές προδιαγραφές που καθορίζει το δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο.

3. Η διάθεση των χώρων της παραγράφου 1 γίνεται αναλογικά και επί ίσοις όροις και για τη χρήση τους δεν απαιτείται άδεια από οποιαδήποτε αρχή και δεν καταβάλλεται στο δήμο ή την κοινότητα τέλος ή αποζημίωση.

4. Κατεξάριση των διατάξεων της περιπτώσεως β' της παρ.1 του άρθρου 2 επιτρέπεται η επικύρωση εντύπων από τους φορείς της παρ.1 του άρθρου αυτού σε μόνιμα πλαίσια που τοποθετούνται από τους δήμους και τις κοινότητες στους σύλους των οργανισμών κοινής ωφέλειας και των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης. Για τη χρήση των πλαισίων αυτών καθώς και για την τοποθέτηση κινητών πλαισίων στους σύλους αυτούς απαιτείται ειδική άδεια του δημάρχου ή προέδρου της κοινότητας χωρίς να καταβάλλεται τέλος η αποζημίωση. Η τοποθέτηση των πλαισίων αυτών γίνεται μετά από γνώμη των οικείων οργανισμών.

5. Οι πράξεις της παρ.1 του άρθρου 1 σε κτίρια στα οποία στεγάζονται υπηρεσίες του δήμου τομέα διενεργούνται από τις αντίστοιχες συνδικαλιστικές μαθητικές και φοιτητικές οργανώσεις μόνο μέσα σε ειδικούς χώρους που καθορίζουν οι οικείες διοικήσεις των φορέων.

Άρθρο 4

Προεκλογική περίοδος

1. Κατά την προεκλογική περίοδο βουλευτικών δημοτικών και κοινοτικών εκλογών, ευρωεκλογών ή δημοψηφίσματος τα δημοτικά και κοινοτικά συμβούλια υποχρεούνται, μέσα σε προθεσμία τεσσάρων (4) ημερών από την προκήρυξη των εκλογών ή του δημοψηφίσματος ή τριάντα (30) ημερών πριν από την ημερομηνία διεξαγωγής των δημοτικών και κοινοτικών εκλογών, να διαθέσουν με απόφασή τους στα πολιτικά κόμματα και στους συνδυασμούς υποψηφίων, για την προεκλογική προβολή τους, όλους τους κοινόχρηστους γενικά χώρους όπως πλατείες, άλση, δρόμους, πεζοδρόμια καθώς και όλους τους δημοτικούς και κοινοτικούς χώρους που διατέ-

θηκαν για πράξεις εμπορικής διαφήμισης σύμφωνα με τα άρθρα 1 και 5 αυτού του νόμου. Στην περίπτωση αυτή αναστέλλεται η ισχύς των συμβάσεων μισθώσεως των χώρων που διατίθενται για πράξεις εμπορικής διαφήμισης και μειώνεται ανάλογα το μίσθωμα.

Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, που εκδίδεται κάθε δύο χρόνια και μέσα στο μήνα Ιανουάριο, καθορίζεται ο τρόπος χρήσης των χώρων αυτών και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια.

Μετά τη διεξαγωγή των εκλογών και μέσα σε οκτώ μέρες τα πολιτικά κόμματα και οι συνδυασμοί υποχρεούνται με δαπάνη τους, σε κάθε περίπτωση, να αποκαταστήσουν τα πράγματα στην προηγούμενη κατάσταση.

2. Αν το δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο δεν διαθέσει μέσα στην προθεσμία της παρ. 1 τους χώρους της προηγούμενης παραγράφου για τις ανάγκες των πολιτικών κομμάτων ή των συνδυασμών, οι χώροι αυτοί διατίθενται με απόφαση του οικείου νομάρχη που εκδίδεται το ταχύτερο δυνατό και επιβάλλονται οι κυρώσεις που προβλέπονται από την παρ.3 του άρθρου 109 του Π.Δ. 164/1984 (ΦΕΚ 55).

3. Η διάθεση των χώρων της προηγούμενης παραγράφου γίνεται αναλογικά και επί ίσοις όροις και σε περίπτωση προηγούμενης γραπτής συμφωνίας των πολιτικών κομμάτων που είναι αναγνωρισμένα σύμφωνα με τον κανονισμό της Βουλής ή των συνδυασμών υποψηφίων για τις δημοτικές ή κοινοτικές εκλογές η συμφωνία αυτή είναι υποχρεωτική για τα δημοτικά ή κοινοτικά συμβούλια και το νομάρχη.

4. Απαγορεύεται ιδιωτικοί χώροι και χώροι του δημόσιου τομέα που έχουν διατεθεί για πράξεις εμπορικής διαφήμισης σύμφωνα με το άρθρο 5 και 6 αυτού του νόμου να διατίθενται κατά τη διάρκεια της προεκλογικής περιόδου για την προβολή των πολιτικών κομμάτων, συνδυασμών και μεμονωμένων υποψηφίων.

5. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Δημόσιας Τάξης καθορίζονται οι ώρες λειτουργίας και ο βαθμός της έντασης των μεγαφωνικών εγκαταστάσεων των εκλογικών κέντρων, των γραφείων και των γραφείων και των οχημάτων των κομμάτων, των συνδυασμών και των υποψηφίων κατά την προεκλογική περίοδο, καθώς και κάθε άλλη σχετική λεπτομέρεια.

Στις ώρες της κοινής ησυχίας απαγορεύεται η χρήση των παραπάνω εγκαταστάσεων. Επίσης απαγορεύεται η χρήση των παραπάνω εγκαταστάσεων εφόσον γειτνιάζουν με νοσηλευτικά ιδρύματα και σχολεία

Άρθρο 5 **Άδεια για εμπορική διαφήμιση**

(παρατίθεται όπως έχει συμπληρωθεί με το άρθρο 18 παρ.1 του Ν. 2130/93 και το άρθρο 6 παρ. 12 του Ν. 2052/92)

1. Κάθε είδους εμπορική διαφήμιση που επιτρέπεται από το νόμο αυτό γίνεται ύστερα από άδεια αποκλειστικά του δημάρχου ή προέδρου της κοινότητας και καταβολή του τέλους διαφήμισης, όπως ορίζεται από τις ειδικές διατάξεις για τις προσόδους των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης και πάντοτε στους χώρους που καθορίζονται από το δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο ή στους ειδικούς χώρους του άρθρου 6.

Επίσης άδεια του δημάρχου ή προέδρου της κοινότητας απαιτείται και για την τοποθέτηση των πλαισίων στοιχείων των διαφημίσεων. Για τη χορήγηση της άδειας προηγείται έλεγχος των αρμόδιων οργάνων του δήμου ή της κοινότητας, τα οποία εξετάζουν αν τα πλαίσια στοιχεία των διαφημίσεων πληρούν τις προϋποθέσεις που καθορίζονται με τις κοινές υπουργικές αποφάσεις και τις αποφάσεις των δημοτικών και κοινοτικών συμβουλίων, που εκδίδονται σε εκτέλεση του παρόντος νόμου. Σε κάθε εγκεκριμένο πλαίσιο περιλαμβάνεται πινακίδα στην οποία αναγράφονται υποχρεωτικά ο αριθμός άδειας και η εκδούσα δημοτική ή κοινοτική αρχή, η επωνυμία και ο αριθμός του φορολογικού μητρώου του διαφημιστικού φορέα. Ο δήμαρχος ή πρόεδρος κοινότητας δύναται να αρνηθεί τη χορήγηση άδειας τοποθέτησης των διαφημιστικών πλαισίων ή τη διενέργεια διαφήμισης, αν δεν πληρούνται οι προϋποθέσεις του νόμου και των οικείων υπουργικών αποφάσεων. Σε κάθε περίπτωση η άδεια διαφήμισης θεωρείται χορηγηθείσα από την καταβολή τέλους.

2. Δεν απαιτείται άδεια του δημάρχου ή του προέδρου της κοινότητας ούτε καταβάλλεται τέλος για τις επιγραφές ή τις διαφημίσεις που αναγράφονται ή προσαρτώνται ή αναρτώνται σε στέγες, τοί-

χους, προθήκες, θύρες καταστημάτων, γραφείων ή κατοικιών σχετικά με εργασίες που εκτελούνται στους χώρους αυτούς, εφόσον πληρούν τις γενικές προδιαγραφές που καθορίζονται με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Χωροταξίας, Οικισμού και Περιβάλλοντος και τις ειδικότερες προδιαγραφές που καθορίζονται με απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου.

3. Με την επιφύλαξη των απαγορευτικών διατάξεων του άρθρου 2 του νόμου αυτού επιτρέπεται η διαφήμιση για εμπορικούς σκοπούς σε πλατείες, δρόμους, πεζοδρόμια, δημόσιους και κοινόχρηστους γενικά χώρους, που καθορίζονται με απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου, που εκδίδεται σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 1 του νόμου αυτού. Η διαφήμιση γίνεται υποχρεωτικά σε μόνιμα και σταθερά ή προσωρινά και κινητά πλαίσια που κατασκευάζονται σύμφωνα με τις γενικές προδιαγραφές που καθορίζονται με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Χωροταξίας, Οικισμού και Περιβάλλοντος και τις ειδικότερες προδιαγραφές που καθορίζονται με απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου και **τοποθετούνται με δαπάνες και φροντίδα των διαφημιζόμενων**. Η διάθεση των χώρων αυτών γίνεται με ή χωρίς δημοπρασία. Όταν γίνεται δημοπρασία, τηρούνται οι διατάξεις που ισχύουν κάθε φορά για την εκμίσθωση δημοτικών και κοινοτικών ακινήτων.

Ειδικά για την περιφέρεια της τεως Διοικήσεως Πρωτευούσης και του πρωην Δήμου Θεσσαλονίκης, η διάθεση των χώρων αυτών γίνεται πάντοτε με δημοπρασία, εκτός αν το κατώτερο όριο προσφοράς δεν υπερβαίνει το ποσό του ενός εκατομμυρίου (1.000.000) δραχμών το χρόνο.

4. Σε κάθε έντυπο που επικολλάται ή αναρτάται πρέπει να αναγράφεται η επωνυμία και η διεύθυνση του διαφημιστή ή του διαφημιζομένου ή του εκτυπωτή και ο αριθμός της άδειας, που χορηγήθηκε από τον οικείο δήμαρχο ή πρόεδρο της κοινότητας. Τα έντυπα τα οποία δεν φέρουν τον αριθμό αδείας αφαιρούνται μερίμνη των οικείων δημάρχων ή προέδρων κοινοτήτων.

5. Οι επιγραφές των εμπορικών επιχειρήσεων και καταστημάτων γράφονται στα ελληνικά. Επιτρέπεται επιπρόσθετη αναγραφή της επιγραφής ξενόγλωσσα.

Άρθρο 6

Ειδικοί χώροι για την εμπορική διαφήμιση.

1. Επιτρέπεται η διαφήμιση για εμπορικούς σκοπούς:

α) σε χώρους σιδηροδρομικών, λιμενικών και αεροπορικών σταθμών και σε στάδια και γήπεδα που καθορίζονται από τις διοικήσεις των αντίστοιχων φορέων, β) μέσα σε οχήματα σιδηροδρόμων, τροχιοδρόμων, ηλεκτροκίνητων αυτοκινήτων και κάθε τύπου δημόσιας χρήσης οχημάτων ή στην εξωτερική επιφάνειά τους, γ) σε στέγαστρα αφετηριών ή στάσεων αναμονής επιβατών αστικών και υπεραστικών συγκοινωνιών και σε περίπτερα, δ) μέσα σε καταστήματα, κινηματογράφους, θέατρα και άλλους ανάλογους δημόσιους χώρους, ε) μέσα σε εστιατόρια, καφενεία και παρεμφερή καταστήματα, με ημερολόγια, δώρα, έντυπα κάθε είδους, παραστάσεις ή λέξεις σε αυτοκόλλητα ή είδη με διαφημιστικές παραστάσεις ή λέξεις, στ) από τον αέρα με οποιοδήποτε τρόπο, ζ) στις περιφράξεις ακάλυπτων χώρων και αναγειρόμενων ή εγκαταλειμμένων οικοδομών με τη συναίνεση του ιδιοκτήτη ή νομέα ή διαχειριστή τους, η) σε στέγες ή δώματα κτιρίων και σε ύψος που δεν υπερβαίνει το ανώτατο επιτρεπόμενο από το Γενικό Οικοδομικό Κανονισμό όριο, με συγκατάθεση του νομέα ή διαχειριστή του ακινήτου. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Χωροταξίας, Οικισμού και Περιβάλλοντος καθορίζονται οι προδιαγραφές, οι προϋποθέσεις και η διαδικασία για τη διενέργεια διαφημιστικών πράξεων στις στέγες και στα δώματα των κτιρίων (βλ. απόφαση 20351/4.3.85, ΦΕΚ Β' 147/19.4.85)

2. Η διαφήμιση στις περιπτώσεις α,β, και γ της προηγούμενης παραγράφου γίνεται σύμφωνα με προδιαγραφές που καθορίζονται από το δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο της έδρας της επιχείρησης μετά από γνώμη των διοικήσεων των αντίστοιχων φορέων. Για την περίπτωση ζ' της προηγούμενης παραγράφου οι γενικές και ειδικότερες προδιαγραφές καθορίζονται σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 3 του άρθρου 5 αυτού του νόμου.

Άρθρο 7

Ποινικές κυρώσεις

1. Οι παραβάτες των διατάξεων της περίπτωσης α' της παραγράφου 1 του άρθρου 2 του νόμου αυτού τιμωρούνται με φυλάκιση έως ένα έτος και με χρηματική ποινή έως τριακόσες χιλιάδες δραχ-

μές. Η χρηματική ποινή μπορεί να αυξηθεί έως ένα εκατομμύριο αν χρησιμοποιήθηκαν ανεξίτηλες ουσίες.

2. Οι παραβάτες των λοιπών διατάξεων του άρθρου 2 και της παραγράφου 1 του άρθρου 9 τιμωρούνται με φυλάκιση έως έξι μήνες ή και με χρηματική ποινή ως εκατό χιλιάδες δραχμές. Με την ίδια ποινή τιμωρούνται όσοι επικολλούν έντυπα ή διενεργούν διαφημιστικές πράξεις σε μόνιμα και σταθερά πλαίσια που προβλέπονται από το νόμο αυτόν εφόσον δεν έχουν διατεθεί σ' αυτούς από την αρμόδια δημοτική ή κοινοτική αρχή.

3. Οι παραβάτες των διατάξεων του άρθρου 5, της παραγράφου 2 του άρθρου 6 και του άρθρου 9, τιμωρούνται με φυλάκιση έως έξι μήνες και με χρηματική ποινή έως τριακόσες χιλιάδες δραχμές, με την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 73 του Β.Δ. 24.9/20.10.1958 (ΦΕΚ 71), όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 19 του Ν. 1080/1980 (ΦΕΚ 246).

4. Οι ποινές των προηγούμενων παραγράφων επιβάλλονται εφόσον δεν προ-βλέπονται αυστηρότερες από άλλες διατάξεις.

5. Με φυλάκιση έως 6 μήνες και με χρηματική ποινή έως ένα εκατομμύριο τιμωρούνται οι ιδιοκτήτες νομείς ή κάτοχοι, οι διαχειριστές και οι διαφημιστές, αν διαθέσουν χώρους του άρθρου 6 αυτού του νόμου κατά παράβαση των διατάξεων της παρ.4 του άρθρου 4. Με απόφαση του αρμόδιου υπουργού αφαιρείται επίσης η άδεια του διαφημιστή μέχρι ένα χρόνο.

6. Τα ποσά από τις χρηματικές ποινές των προηγούμενων παραγράφων αποδίδονται στο δήμο ή την κοινότητα στην περιφέρεια του οποίου έχει τελεσθεί η παράβαση και χρησιμοποιούνται για την καταπολέμηση της ρύπανσης.

Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Οικονομικών καθορίζεται ο τρόπος απόδοσης και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια.

Άρθρο 8 **Γενικές διατάξεις**

*(παρατίθεται όπως έχει συμπληρωθεί
με το αρ.18 παρ.3 του Ν.2130/93)*

1. Ο δήμος ή η κοινότητα στην περιφέρεια του οποίου έγινε παράβαση κατά τη διενέργεια των πράξεων του νόμου αυτού είναι υπόχρεος και αρμόδιος για την επαναφορά των πραγμάτων στην

προηγούμενη κατάσταση, ανεξάρτητα αν η πράξη ή διαφήμιση έγινε σε χώρους που ανήκουν στο Δημόσιο, τον ΟΤΑ ή ιδιώτες.

Οι κατά παράβαση των διατάξεων του παρόντος νόμου αναγραφόμενες, αναρτώμενες ή επικολώμενες διαφημίσεις, αφαιρούνται ή εξαλείφονται, τα δε τοποθετούμενα πλαίσια στοιχεία επιγραφών ή διαφημίσεων κατεδαφίζονται υποχρεωτικά και αφαιρούνται τα υλικά αντικείμενα από συνεργεία του δήμου ή της κοινότητας, ύστερα από απόφαση του δημάρχου ή προέδρου της κοινότητας, αφού προηγουμένως γίνει διαπίστωση της παράβασης από τη δημοτική αστυνομία ή την οικεία αστυνομική αρχή. Η δαπάνη κατεδάφισης, αφαίρεσης ή εξάλειψης καταλογίζεται σε βάρος των υπαιτίων με απόφαση του δημάρχου ή προέδρου της κοινότητας και εισπράττεται, σύμφωνα με τις διατάξεις που ισχύουν για την είσπραξη των εσόδων των δήμων και κοινοτήτων.

Η απόφαση του δημάρχου ή προέδρου της κοινότητας για κατεδάφιση και αφαίρεση των πλαισίων-στοιχείων εκδίδεται μετά από κλήτευση, πριν πέντε (5) τουλάχιστον εργάσιμες ημέρες, του κυρίου ή κατόχου του πλαισίου στοιχείου (διαφημιστή). Κατά της απόφασης του δημάρχου ή προέδρου της κοινότητας επιτρέπεται προσφυγή μέσα σε πέντε (5) εργάσιμες ημέρες από την κοινοποίηση, ενώπιον του αρμόδιου κατά τόπο μονομελούς διοικητικού πρωτοδικείου.

Για το παραδεκτό της προσφυγής απαιτείται η επίδοσή της στον οικείο δήμο ή κοινότητα με επιμέλεια του προσφεύγοντος, μέσα σε πέντε (5) εργάσιμες ημέρες από την κατάθεσή της. Η συζήτηση της προσφυγής προσδιορίζεται υποχρεωτικά μέσα σε έναν (1) μήνα από την κατάθεσή της και η απόφαση εκδίδεται μέσα σε πέντε (5) ημέρες από τη συζήτηση, δεν υπόκειται δε σε κανένα τακτικό ή έκτακτο ένδικο μέσο. Η προθεσμία ή η άσκηση της προσφυγής αναστέλλουν την εκτέλεση της απόφασης του δημάρχου ή προέδρου της κοινότητας.

2. Οι αποφάσεις των δημοτικών και κοινοτικών συμβουλίων που προβλέπονται από το νόμο αυτόν κοινοποιούνται στην οικεία αστυνομική αρχή και έχουν ισχύ αστυνομικής διάταξης. Η δημοσίευση των αποφάσεων αυτών γίνεται σύμφωνα με τη διάταξη της παραγράφου 2 του άρθρου 26 του Ν. 1065/1980(ΦΕΚ 168).

3. Με απόφαση του Δημάρχου ή του Προέδρου της Κοινότητας μπορεί να διατίθενται κατά περίπτωση σε μεμονωμένα άτομα μέχρι

τρεις μέρες χώροι του άρθρου 3 αυτού του νόμου για την προβολή δραστηριοτήτων τους που δεν επιδιώκουν κερδοσκοπικούς ή πολιτικούς σκοπούς.

Άρθρο 9 **Μεταβατικές διατάξεις**

1. Μέσα σε ένα έτος από τη δημοσίευση του νόμου αυτού όσοι έχουν τοποθετήσει τις ενδεικτικές πινακίδες της περίπτωσης β' της παραγράφου 2 του άρθρου 2 υποχρεούνται να τις αφαιρέσουν.

2. Μέσα σε ένα έτος από την έκδοση της απόφασης του οικείου δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου που προβλέπει η παράγραφος 2 του άρθρου 5 και μέσα σε τρεις μήνες από την απόφαση που προβλέπει το άρθρο 6, οι διαφημιζόμενοι των περιπτώσεων αυτών υποχρεούνται να προσαρμόσουν τις επιγραφές ή διαφημίσεις σύμφωνα με τις προδιαγραφές που καθορίζουν οι σχετικές αποφάσεις.

3. Μέσα σε ένα έτος από τη δημοσίευση του νόμου αυτού όσοι έχουν αναγράψει, αναρτήσει ή προσαρτήσει ξενόγλωσσες επιγραφές υποχρεούνται να τις προσαρμόσουν σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ.5 του άρθρου 5 αυτού του νόμου και με προϋποθέσεις και διαδικασία που θα καθορισθεί με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Εμπορίου. Η παραπάνω προθεσμία μπορεί να παραταθεί για 6 μήνες με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Εμπορίου.

Άρθρο 22 **Καταργούμενες διατάξεις**

1. Με την έναρξη της ισχύος του νόμου αυτού καταργούνται οι διατάξεις: α)των άρθρων 1 έως 7 και 10 του Ν. 1144/1981 (ΦΕΚ 96), β)του άρθρου 97 του Π.Δ. 164/1984(ΦΕΚ 55), γ)του Ν. 2147/1920 (ΦΕΚ 74) και δ)κάθε άλλη γενική ή ειδική διάταξη που αντίκειται στις διατάξεις του νόμου αυτού ή ρυθμίζει διαφορετικά τα θέματα που διέπονται από αυτόν.

2. Οι διατάξεις των άρθρων 10 και 11 του Ν.614/1977(ΦΕΚ 167) και του άρθρου 57 του Ν.1416/1984 δεν θίγονται.

3. Η παραπομπή του άρθρου 15 (κατηγορία Α') του Β.Δ.της 24.9/20.10.1958 όπως τροποποιήθηκε από το άρθρο 8 του Ν.1144/1981, νοείται εφεξής ως παραπομπή στο άρθρο 5 παράγραφος 3 και το άρθρο 6 περιπτώσεις α' και ζ' του νόμου αυτού.

N. 1416/1984 (ΦΕΚ Α' 18)

“Τροποποίηση και συμπλήρωση διατάξεων της δημοτικής και κοινοτικής νομοθεσίας για την ενίσχυση της Αποκέντρωσης και την ενδυνάμωση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Άρθρο 47

Παροχή στοιχείων στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης

Οι δήμοι και οι κοινότητες για την επιβολή φόρων, τελών, δικαιωμάτων ή εισφορών και τον έλεγχο των δηλώσεων, δικαιούνται να ζητούν αναγκαία στοιχεία και πληροφορίες από τις οικονομικές εφορίες και τους λοιπούς φορείς του δημοσίου τομέα και εκείνοι υποχρεούνται να τα δίνουν μέσα σε δεκα πέντε μέρες από τη λήψη του εγγράφου του δήμου ή της κοινότητας.

Ν. 1577/1985 Γενικός Οικοδομικός Κανονισμός (ΦΕΚ Α' 85)

Άρθρο 20

Επιγραφές και διαφημίσεις

1. Απαγορεύεται η τοποθέτηση φωτεινών ή μη επιγραφών ή διαφημίσεων πέρα από το ιδεατό στερεό του οικοπέδου και πάνω από το μέγιστο επιτρεπόμενο ύψος του κτιρίου.

Κατ' εξαίρεση η τοποθέτηση φωτεινών ή μη επιγραφών και διαφημίσεων σε κτίρια τα οποία έχουν ανεγερθεί μέχρι τη δημοσίευση του παρόντος διέπεται από τις διατάξεις του Ν. 1491/84.

2. Η τοποθέτηση επιγραφών ή διαφημίσεων σε κτίριο, οικόπεδο, κοινόχρηστο χώρο ή γήπεδο επιτρέπεται μόνο ύστερα από άδεια του δήμου ή της κοινότητας, σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν.1491/84 (ΦΕΚ 173/Α), όπου δια σχετικής κοινής απόφασης των Υπουργών Εσωτερικών και Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων καθορίζονται ειδικότερα οι προδιαγραφές, προϋποθέσεις και διαδικασία τοποθέτησής τους.

3. Οι άδειες της παραγράφου 2 δεν απαιτούνται για επιγραφές ή διαφημίσεις μέσα από τις προθήκες κλειστών χώρων και για επιγραφές μικρού μεγέθους, το πολύ 30Χ40 εκ. στις όψεις του κτιρίου που δηλώνουν τη χρήση του κτιρίου ή τμήματος του ή την ιδιότητα των ενοίκων του.

4. Δε θίγονται με το νόμο αυτόν ειδικές διατάξεις που επιβάλλουν περιορισμούς στην τοποθέτηση επιγραφών και διαφημίσεων, φωτεινών ή μη.

5. Οι διατάξεις των άρθρων 7 και 8 του Ν.1491/84 εφαρμόζονται και όταν τοποθετούνται φωτεινές ή μη επιγραφές και διαφημίσεις κατά παράβαση της παρ.2β του άρθρου 16 του παρόντος νόμου και του πρώτου εδαφίου της παρ.1 του παρόντος άρθρου.

6. Σε υφιστάμενα κτίρια, που έχουν κατασκευαστεί με προισχύουσες του παρόντος νόμου διατάξεις πάνω στην εγκεκριμένη οικοδομική γραμμή, επιτρέπεται η τοποθέτηση στις όψεις τους φωτεινών ή μη επιγραφών, σχετικά με τις λειτουργίες που υπάρχουν στα κτίρια αυτά. Οι επιγραφές αυτές μπορούν να προεξέχουν από την οικοδομική γραμμή το πολύ μέχρι 0,20 μ.

**Νόμος 1958 της 5/5-8-91. Τμήματα Αμειβομένων Αθλητών -
Αθλητικές Ανώνυμες Εταιρίες και άλλες διατάξεις (Α' 122)**

Άρθρο 46

Εκμετάλλευση διαφημίσεων γυμναστηρίων - Μισθώσεις χώρων

1. Η μισθώτρια οποιουδήποτε ολυμπιακού, εθνικού, δημοτικού, κοινοτικού ή σωματειακού γυμναστηρίου, εταιρία ή σωματείο έχει το αποκλειστικό δικαίωμα εκμετάλλευσης των πάσης φύσεως διαφημιστικών χώρων του γυμναστηρίου, στη διάρκεια των επίσημων και φιλικών αγώνων της που μεταδίδονται τηλεοπτικά ή μη στο οποίο θεωρείται, σύμφωνα με τους οικείους κανονισμούς, γηπεδούχος.

2. Η μισθώτρια εταιρία ή σωματείο οφείλει να καταβάλλει στον ιδιοκτήτη του γυμναστηρίου ποσό ίσο με το 30% των συνολικών εισπράξεών της από την ανωτέρω αιτία.

3. Η ανωτέρω καταβολή ενεργείται απευθείας από το φυσικό ή νομικό πρόσωπο, στο οποίο παραχωρείται από τη μισθώτρια το δικαίωμα της εκμετάλλευσης των διαφημιστικών χώρων και το οποίο παρακρατεί το αντίστοιχο ποσό από τα οφειλόμενα στη μισθώτρια εταιρία ή σωματείο. Η άρνηση ή η καθυστέρηση καταβολής, πέραν του μηνός, συνεπάγεται την αυτοδίκαιη λύση της σχετικής σύμβασης παραχώρησης, η δε άσκηση του κατά την παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου δικαιώματος της εκμετάλλευσης των διαφημιστικών χώρων του γυμναστηρίου επανέρχεται στον ιδιοκτήτη αυτού.

4. Συμβάσεις παραχώρησης από τον ιδιοκτήτη του γυμναστηρίου σε τρίτους, των δικαιωμάτων εκμετάλλευσης διαφημιστικών χώρων και κατά τους αγώνες μισθωτριάς της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου, δεν έχουν εφαρμογή ως προς τους αγώνες αυτούς. Ο ιδιοκτήτης του γυμναστηρίου δεν υποχρεούται σε οποιαδήποτε αποζημίωση του τρίτου από την αιτία αυτή.

5. Μισθώσεις χώρων κάθε είδους αθλητικών κέντρων και γυμναστηρίων, που ανήκουν κατά κυριότητα ή επικαρπία ή χρήση στο Δημόσιο ή σε οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης ή στην Επιτροπή Ολυμπιακών Αγώνων ή σε αθλητικά σωματεία ή ενώσεις αυτών, ανεξαρτήτως αν λειτουργούν ως υπηρεσίες αυτών ή ως νομικά πρόσωπα δημόσιου ή ιδιωτικού δικαίου και χρησιμοποιούνται ως κυλικεία ή για την εγκατάσταση διαφημίσεων, δεν υπάγονται στις διατάξεις του νόμου για τις εμπορικές μισθώσεις.

6. Η προηγούμενη παράγραφος εφαρμόζεται και στις υφιστάμενες μισθώσεις των πιό πάνω χώρων

**Νόμος 2094/1992 «Κύρωση του κώδικα οδικής κυκλοφορίας»
(ΦΕΚ/Α' 182)**

Άρθρο 10

Εγκατάσταση μέσων σήμανσης και σηματοδότησης

9. Απαγορεύεται η εγκατάσταση οποιασδήποτε πινακίδας, αφίσας, διαγράμμισης ή συσκευής, η οποία μπορεί να δημιουργήσει σύγχυση με πινακίδες σήμανσης ή με κυκλοφοριακή διαγράμμιση ή με άλλη συσκευή ρύθμισης της κυκλοφορίας ή να τις καταστήσει λιγότερο ορατές ή αποτελεσματικές ή να προκαλέσει θάμβωση στους χρήστες της οδού και γενικά να αποσπάσει την προσοχή τους κατά τρόπο που μπορεί να έχει δυσμενή επίδραση στην ασφάλεια της κυκλοφορίας. Οι πινακίδες, αφίσες, διαγραμμίσεις ή συσκευές, οι οποίες τοποθετούνται, κατά παράβαση της παρούσας παραγράφου, αφαιρούνται ή εξαλείφονται αυτεπάγγελτα ή ύστερα από ειδοποίηση της αρμόδιας αστυνομικής αρχής, με μέριμνα της δημόσιας ή δημοτικής ή κοινοτικής υπηρεσίας που είναι αρμόδια για την συντήρηση της οδού κατά περίπτωση, η οποία επίσης μεριμνά για τον καταλογισμό της σχετικής δαπάνης σε βάρος των παραβατών. Για τον καταλογισμό αυτό έχουν εφαρμογή οι διατάξεις για την είσπραξη των δημοσίων εσόδων.

10. Αυτός που παραβαίνει τις διατάξεις του άρθρου αυτού τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι ενός (1) έτους, με την επιφύλαξη της εφαρμογής κάθε άλλης διάταξης που προβλέπει επιβολή βαρύτητας ποινής για τυχόν άλλα αδικήματα που συρρέουν.

Άρθρο 11

Επιγραφές - Διαφημίσεις

1. Απαγορεύεται κάθε διαφήμιση που πραγματοποιείται με οποιονδήποτε τρόπο και μέσο, σε ζώνη μέχρις εκατό πενήντα (150) μέτρων και από τις δύο πλευρές του άξονα των τμημάτων εθνικών και επαρχιακών οδών και είναι ορατή από τους χρήστες των οδών αυτών. Η παραπάνω ζώνη απαγόρευσης περιορίζεται στα σαράντα (40) μέτρα και από τις δύο πλευρές του άξονα των τμημάτων εθνικών και επαρχιακών οδών, τα οποία εφάπτονται τουλάχιστον

κατά τη μια πλευρά τους σε οικισμούς που έχουν εγκεκριμένο ρυμοτομικό σχέδιο ή επίκειται η ένταξή τους στο ρυμοτομικό σχέδιο, σύμφωνα με τις ισχύουσες πολεοδομικές διατάξεις ή είναι οικισμοί προ του 1923, εκτός αν το επιτρεπόμενο ανώτατο όριο ταχύτητας στα παραπάνω τμήματα είναι εβδομήντα (70) χιλιόμετρα την ώρα ή μικρότερο, οπότε το τέλος της παραπάνω ζώνης απαγόρευσης καθορίζεται από τις οικοδομικές γραμμές, εφόσον υπάρχουν. Με αποφάσεις του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων μπορούν να επεκτείνονται οι παραπάνω περιορισμοί ή απαγορεύσεις στις διαφημίσεις σε μη χαρακτηρισμένες ως εθνικές ή επαρχιακές οδούς, εφόσον έχουν τρεις ή περισσότερες λωρίδες κυκλοφορίας.

2. Σε οδούς, στις οποίες είναι εγκατεστημένοι φωτεινοί σηματοδότες ρύθμισης της κυκλοφορίας, απαγορεύεται η τοποθέτηση έγχρωμων φωτεινών διαφημίσεων ή πινακίδων ή αναγραφών με χρώματα που χρησιμοποιούνται στους φωτεινούς σηματοδότες, σε απόσταση μικρότερη των δέκα (10) μέτρων από τον οπτικό άξονα οποιουδήποτε φανού σηματοδότησης.

3. Με παράλληλη τήρηση των διατάξεων της προηγούμενης παραγράφου, καθώς και της παραγράφου 7 του άρθρου 10 του κώδικα αυτού, επιτρέπεται να τοποθετούνται ή να λειτουργούν επιγραφές, που αναφέρονται στην επωνυμία ή σε άλλο διακριτικό σημείο ή τίτλο επιχείρησης που λειτουργεί παρά την οδό.

Οι διαφημιστικές πινακίδες και οι επιγραφές πρέπει να τοποθετούνται παράλληλα προς τον άξονα της οδού.

4. Διαφημίσεις και επιγραφές, που τοποθετούνται κατά παράβαση των διατάξεων του άρθρου αυτού, αφαιρούνται ή εξαλείφονται ή εφόσον είναι φωτεινές τίθενται εκτός λειτουργίας από την αρμόδια υπηρεσία για τη συντήρηση της οδού χωρίς προειδοποίηση.

Η αυτή υπηρεσία καταλογίζει τη σχετική δαπάνη σε βάρος των διαφημιστών ή των διαφημιζόμενων, η είσπραξη της οποίας γίνεται σύμφωνα με τις διατάξεις για την είσπραξη των δημοσίων εσόδων. Η υπηρεσία δεν φέρει καμία ευθύνη για τυχόν ζημιές κατά την αποξήλωση, καθώς και για τη φύλαξη και την απόδοση των σχετι-

κών υλικών στους διαφημιστές ή διαφημιζόμενους.

5. Απαγορεύεται οποιαδήποτε αναγραφή λέξεων, εικόνων ή συμβόλων σε επιφάνειες τεχνικών έργων οδοποιίας, είτε αυτή γίνεται απευθείας στις επιφάνειες αυτές είτε σε επιφάνειες μέσω εξαρτημένων από τα τεχνικά έργα.

6. Αυτός που παραβαίνει τις διατάξεις του άρθρου αυτού, τιμωρείται με δικοικητικό πρόστιμο εκατό χιλιάδων (100.000)δραχμών το οποίο εισπράττεται σύμφωνα με τις διατάξεις για την είσπραξη των δημοσίων εσόδων.

N. 2130 /1993 (ΦΕΚ Α' 62)

“Τροποποίηση και συμπλήρωση διατάξεων της περιφερειακής διοίκησης, του κώδικα της Ελληνικής Ιθαγένειας, του δημοτικού και κοινοτικού κώδικα, των διατάξεων για τις προσόδους των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης και άλλες διατάξεις.

Άρθρο 18

1.....

(οι παραγράφοι 1-3 και 5 τροποποιούν διατάξεις του Ν. 1491/84 και του από 24-9/20-10-58 Β.Δ. και καταχωρήθηκαν στην οικεία θέση).

4. Οσοι έχουν τοποθετήσει πλαίσια-στοιχεία διαφημίσεων μέχρι την έναρξη της ισχύος του νόμου αυτού οφείλουν να τα δηλώσουν εντός τριμήνου από της ισχύος του παρόντος νόμου στο δήμο ή στην κοινότητα, στην περιφέρεια του οποίου αυτά έχουν τοποθετηθεί προκειμένου να λάβουν τη σχετική άδεια, σύμφωνα με τη διάταξη της παρ.1 του παρόντος άρθρου. Σε περίπτωση μη υποβολής δήλωσης μέσα στην ανωτέρω προθεσμία, επιβάλλεται σε βάρος των παραβατών πρόστιμο, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 73 του από 24-9/20-10-1958 β.δ/τος, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 19 του ν. 1080/1980.

5. ....

6. Σε περίπτωση που διαπιστωθεί παράβαση που αφορά υπέρβαση του χρόνου διαφήμισης, για τον οποίο έγινε δήλωση, το τέλος και πρόστιμο, που αναλογεί για το χρονικό αυτό διάστημα, βεβαιώνεται σε βάρος του διαφημιστικού φορέα, στον οποίο ανήκει το πλαίσιο.

7. Σε περίπτωση που τα τέλη της κατηγορίας Β' της παρ.1 του άρθρου 15 του από 24-9/20-10-1958 β.δ/τος όπως αντικαταστάθηκε από το άρθρο 5 του ν. 1900/1990 καταβάλλονται από το διαφημιστικό φορέα, στον οποίο ανήκει το διαφημιστικό μέσο, ως δικαιολογητικό για τη διαφημιστική δαπάνη του διαφημιζόμενου λογίζεται το τιμολόγιο που εκδίδει ο διαφημιστικός φορέας για την αιτία αυτήν, ο οποίος υποχρεούται να προσκομίζει στο διαφημιζόμενο,

κατά τη διάρκεια του έτους, και επικυρωμένο αντίγραφο του παραστατικού καταβολής των τελών στους ΟΤΑ, σύμφωνα με το νόμο.

8. Με απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου δύναται να επιτραπεί η διενέργεια διαφήμισης με διαφημιστικές κατασκευές εξελιγμένης μορφής και τεχνολογίας, οι προδιαγραφές των οποίων καθορίζονται με την ίδια απόφαση.

Π.Δ. 410 / 1995 (ΦΕΚ Α' 231)
Δημοτικός και Κοινοτικός Κώδικας

Άρθρο 37

(Άρθρο 30 Π.Δ 323/1989 - άρθρο 44 Ν. 2218/1994-
άρθρο 13 παρ. 35 Ν.2307/95)

Δημοτικές-κοινοτικές διατάξεις

1. Το δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο μπορεί να εκδίδει τοπικές κανονιστικές αποφάσεις με τις οποίες:

α. Καθορίζονται οι όροι για τη χρήση και τη λειτουργία των δημοτικών και κοινοτικών αγορών και των τόπων αγορών, των εμποροπανηγύρεων, των συστημάτων υδρεύσεως, αρδύσεως και αποχετεύσεως, των αλσών και των κήπων, των κοιμητηρίων, των αθλητικών εγκαταστάσεων, των κέντρων νεότητας, των παιδικών χαρών, των παιδικών και βρεφικών σταθμών, των υγειονομικών σταθμών και των κέντρων παροχής κοινωνικών υπηρεσιών, των πολιτιστικών και πνευματικών κέντρων, των δημοτικών ή κοινοτικών λαϊκών κατοικιών, θερέτρων και τουριστικών εγκαταστάσεων, των πεζοδρομίων, των πλατειών και των λοιπών κοινόχρηστων χώρων.

β. Ρυθμίζονται θέματα κυκλοφορίας και στάθμευσης των οχημάτων, ειδικών όρων δόμησης, καθαριότητας, προστασίας των κατοίκων από την ηχορρύπανση, προστασίας των θαλασσών από πηγές ξηράς, των υπογείων και των επίγειων υδάτινων αποθεμάτων από τη ρύπανση και

γ. Ορίζονται οι όροι λειτουργίας των ψυχαγωγικών παιδιών, των θεάτρων, των κινηματογράφων και παρεμφερών επιχειρήσεων, των νυκτερινών κέντρων, των μπαρ και των συναφών καταστημάτων.

Ειδικά για τη λειτουργία εμποροπανηγύρεων γενικότερης τοπικής σημασίας που έχουν καθιερωθεί εθνικά ή με διάταγμα, ισχύει ο τόπος, ο χρόνος και ο τρόπος του τελευταίου έτους λειτουργίας, αν το δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο δεν εκδώσει κανονιστική απόφαση.

2. Με τις κανονιστικές αποφάσεις της προηγούμενης παραγράφου μπορεί να καθορίζονται οι περιπτώσεις για τις οποίες επιβάλ-

λονται πρόστιμα και να ορίζεται το ύψος του προστίμου για κάθε περίπτωση.

3. Οι διατάξεις, που προβλέπει η παρ.1, δημοσιεύονται με ανάρτηση στις πινακίδες του δήμου ή της κοινότητας για την οποία συντάσσεται αποδεικτικό. Οι διατάξεις αυτές παραμένουν συνεχώς εκτεθειμένες σε χώρο του δημοτικού ή κοινοτικού καταστήματος, που είναι προσιτός στο κοινό.

4. Οποιος παραβαίνει τις προαναφερόμενες διατάξεις τιμωρείται, σύμφωνα με το άρθρο 459 του Ποινικού Κώδικα.

Απόφαση Υπουργού Εσωτερικών 56647/1984
Απόδοση στην Κεντρική Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων Ελλά-
δος (ΚΕΔΚΕ) ποσοστού από τέλη διαφήμισης.

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ

Εχοντας υπόψη

1. Τις διατάξεις της παρ.1 του άρθρου 57 του νόμου 1416/84 «τροποποίηση και συμπλήρωση διατάξεων της δημοτικής και κοινοτικής νομοθεσίας για την ενίσχυση της αποκέντρωσης και την ενδυνάμωση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης».

2. Την κοινή απόφαση του Πρωθυπουργού και Υπουργού Εσωτερικών 6059/26.1.1984 «Μεταβίβαση αρμοδιοτήτων στους Υφυπουργούς Εσωτερικών», αποφασίζουμε:

Καθορίζουμε τον τρόπο απόδοσης στην Κεντρική Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων Ελλάδος (ΚΕΔΚΕ) του ποσοστού που δικαιούται από τα τέλη διαφήμισης σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 57 του νόμου 1416/84 ως εξής:

α) Ο δήμος ή η κοινότητα στην περιφέρεια της οποίας βρίσκεται η έδρα της επιχείρησης που διαφημίζεται και που είναι δικαιούχος σε ποσοστό τριάντα στα εκατό (30%) των τελών διαφήμισης της κατηγορίας Δ' της παραγράφου 1 του άρθρου 15 του από 24-9/20.10.58 Β.Δ., όπως αυτό αντικαταστάθηκε με το άρθρο 8 του Ν. 1144/81, στο σημείωμα που εκδίδει σε εφαρμογή της διάταξης της παρ. 3 του άρθρου 16 του ίδιου διατάγματος, όπως αντικαταστάθηκε από το άρθρο 9 του Ν. 1144/81, για το δημόσιο ή δημοτικό Ταμείο, αναγράφει ολόκληρο το ποσό των τελών διαφήμισης που είναι υποχρεωμένος να καταβάλει ο διαφημιζόμενος, με ειδική εντολή το ποσοστό των εβδομήντα στα εκατό (70%) ν' αποδοθεί στη δικαιούχο Κεντρική Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων Ελλάδος (ΚΕΔΚΕ).

Ο δημόσιος ή δημοτικός ταμίας μετά την είσπραξη του τέλους, αποδίδει το ποσοστό των εβδομήντα στα εκατό (70%) του τέλους στο Κεντρικό Κατάστημα του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων και σε πίστωση του ειδικού λογαριασμού που τηρείται σ' αυτό με τίτλο «Εσοδα Κεντρικής Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων Ελλάδος» και το υπόλοιπο τριάντα στα εκατό (30%) στο δήμο ή Κοινότητα.

β) Με τον ίδιο τρόπο και κατά το ίδιο ποσοστό βεβαιώνεται εισπράττεται και αποδίδεται και το πρόστιμο που προβλέπεται από το άρθρο 73 του από 24-9/20.10.1958 Β.Δ. όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 19 του Ν. 1080/80.

γ) Ο δήμος ή η κοινότητα δεν χορηγεί την άδεια διαφήμισης, αν ο διαφημιζόμενος δεν προσκομίσει γραμμάτιο κατάθεσης ολόκληρου του ποσού των τελών διαφήμισης.

**Κ.Υ.Α. Υπουργών Εσωτερικών και Π.Ε.Χ.Ω.ΔΕ 20351/1985
(ΦΕΚ Β' 147) Καθορισμός γενικών προδιαγραφών, προϋποθέσεων και διαδικασίας τοποθέτησης εμπορικών επιγραφών και διαφημίσεων, κατά τις διατάξεις του Ν. 1491/1984.**

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΚΑΙ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ ΟΙΚΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

Έχοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις των άρθρων 5 παραγρ.2 και 3 και 6 του Ν.1491/1984 «Μέτρα για τη διευκόλυνση της διακίνησης των ιδεών, τον τρόπο διενεργείας της εμπορικής διαφήμισης, την ενίσχυση της αποκέντρωσης και άλλες διατάξεις».

2. Την 74721/19.2.84 κοινή απόφαση του Πρωθυπουργού και του Υπουργού Εσωτερικών σχετικά με την μεταβίβαση αρμοδιοτήτων στους Υφυπουργούς Εσωτερικών, αποφασίζουμε:

Καθορίζουμε τις γενικές προδιαγραφές, προϋποθέσεις και διαδικασία για την τοποθέτηση επιγραφών και τη διενέργεια εμπορικής διαφήμισης στους χώρους που επιτρέπονται σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν.1491/1984 ως εξής:

Άρθρο 1

Προδιαγραφές επιγραφών ή διαφημίσεων άρθρου 5 παρ. 2

1. Οι επιγραφές ή διαφημίσεις που αναγράφονται ή προσαρτώνται ή αναρτώνται σε στέγες τοίχους, προθήκες, θύρες καταστημάτων, γραφείων ή κατοικιών και είναι σχετικές με εργασίες που εκτελούνται στους χώρους αυτούς, τοποθετούνται σε παράλληλα ή και κάθετα επίπεδα στις όψεις του κτιρίου.

2. Η τοποθέτηση γίνεται σε θέσεις που προβλέπονται από την αρχιτεκτονική μελέτη όπως αυτή έχει εγκριθεί με την έκδοση της οικοδομικής άδειας.

3. Σε περίπτωση που δεν έχουν προβλεφθεί, από την αρχιτεκτονική μελέτη, ειδικές θέσεις για τις επιγραφές ή διαφημίσεις του άρθρου αυτού, επιτρέπεται η τοποθέτησή τους με τις παρακάτω προϋποθέσεις.

α) Οι παράλληλες επιγραφές έχουν μέγιστο συνολικό ύψος ένα

(I) μέτρο εφόσον τοποθετούνται σε ύψος μέχρι πέντε (5) μέτρα από τη στάθμη του πεζοδρομίου. Μπορεί να έχουν μέγιστο ύψος 1,20 μ., αν τοποθετούνται σε ύψος πάνω από 5 μέτρα από τη στάθμη του πεζοδρομίου.

β) Οι παράλληλες επιγραφές μπορούν να εξέχουν από την όψη του κτιρίου μέχρι 0,20 μέτρα.

γ) Σε περίπτωση που υπάρχει στην όψη του κτιρίου εμφανής κάρναβος οι επιγραφές τοποθετούνται μεταξύ των υποστηλωμάτων χωρίς να τα επικαλύπτουν σε καμία περίπτωση.

δ) Σε καμία περίπτωση οι επιγραφές που τοποθετούνται δεν πρέπει να καλύπτουν τα παράθυρα και τα διαφανή τμήματα των υαλοστασίων.

4. Οι κάθετες προς την όψη του κτιρίου επιγραφές ή διαφημίσεις έχουν διαστάσεις κατά ανώτατο όριο 1,00X1,00X0,25 μέτρα και δεν μπορεί να απέχουν από την όψη του κτιρίου περισσότερο από 0,30 μέτρα.

Το κάτω μέρος των επιγραφών δεν μπορεί να απέχει λιγότερο των 2,50 μ. από τη στάθμη του πεζοδρομίου και η εξωτερική πλευρά τους να βρίσκεται σε απόσταση τουλάχιστον 0,50 μ. από την νοητή κατακόρυφο που περνά από το κράσπεδο του πεζοδρομίου.

Οι επιγραφές αυτές μπορεί να αποτελούνται από ανεξάρτητα στοιχεία, με τις παραπάνω διαστάσεις και μπορούν να καταλαμβάνουν ολόκληρο το ύψος του ορόφου ή ορόφων, εφόσον εκτελούνται σ' αυτούς σχετικές με την επιγραφή ή την διαφήμιση εργασίες.

5. Οι ρυθμίσεις των προηγούμενων παραγράφων δεν αφορούν την ανάρτηση ή τοποθέτηση επιγραφών η διαφημίσεων στα στηθαία ή κιγκλιδώματα των εξωστών, στα προστεγάσματα και στις λειτουργικές προεξοχές (έρκερ) των κτιρίων.

Κατ'εξαίρεση είναι δυνατή η τοποθέτηση επιγραφών και διαφημίσεων στα προστεγάσματα ισογείων χώρων, εφόσον αυτές ενσωματώνονται αισθητά σ' αυτά. Οι επιγραφές στα προστεγάσματα κατασκευάζονται από ανθεκτικά υλικά στις καιρικές συνθήκες (ανοξειδωτα, μη αντανakλαστικά μέταλλα ή προστατευόμενα από τις καιρικές συνθήκες, πολυεστέρες κλπ).

6. Με απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου μπορεί

να καθορίζονται περιοχές όπου οι επιγραφές ή διαφημίσεις του άρθρου αυτού να είναι φωτεινές, φωτιζόμενες ή μη φωτιζόμενες, ανάλογα με τη φυσιογνωμία της πόλης, τον παραδοσιακό τους χαρακτήρα ή σε περιπτώσεις που οι περιοχές αυτές γειτνιάζουν με παραδοσιακούς οικισμούς, αρχαιολογικούς χώρους ή με χώρους ιδιαίτερου φυσικού κάλλους.

7. Για τις επιγραφές ή διαφημίσεις του άρθρου αυτού που τοποθετούνται στις στέγες, ισχύουν οι προδιαγραφές του άρθρου 4 αυτής της απόφασης.

8. Σχετικά με την τοποθέτηση επιγραφών σε πρατήρια πωλήσεως υγρών καυσίμων, ισχύουν οι προδιαγραφές των διατάξεων του Π.Δ.1224/81, ΦΕΚ 303 Α και Β.Δ. 465/9.7.70 ΦΕΚ 156 Α'.

Άρθρο 2

Προδιαγραφές πλαισίων άρθρου 5 παρ. 3

1. Απαγορεύεται η τοποθέτηση πλαισίων στοιχείων όταν παρεμποδίζεται η κυκλοφορία πεζών και οχημάτων. Επίσης απαγορεύεται η τοποθέτηση πλαισίων μπροστά από καταστήματα, εμπορικές επιχειρήσεις και κατοικίες σε απόσταση μικρότερη των 2,50 μέτρων από τα κτίρια.

2. Τα πλαίσια-στοιχεία για τις διαφημίσεις σε κοινόχρηστους χώρους, τοποθετούνται σε ενιαίο τύπο, σύμφωνα με σχέδιο που εκπονείται από το Δήμο ή την κοινότητα με βάση τις προδιαγραφές της απόφασης αυτής και τις ειδικότερες που θα καθορίσουν τα Δημοτικά ή κοινοτικά συμβούλια.

Τα πλαίσια αυτά μπορεί να είναι του ίδιου τύπου για όλη την περιφέρεια του Δήμου ή της κοινότητας ή διαφορετικού τύπου για κάθε περιοχή ή χώρα του Δήμου ή της κοινότητας.

3. Τα πλαίσια-στοιχεία αποτελούνται από επιφάνεια που μπορεί να είναι μεταλλική ή από άλλο ανθεκτικό υλικό και σκελετό (κορνίζα) που συγκρατεί την επιφάνεια. Η επιφάνεια (ωφέλιμη) έχει διαστάσεις πολλαπλάσιες του παραλληλογράμμου 0,70X1,05μ. (μονάδα).

4. Ανάλογα με τη θέση που τοποθετούνται τα πλαίσια-στοιχεία χρησιμοποιούνται επιφάνειες με διαστάσεις μέχρι 4 μονάδες σε μία ή δύο σειρές καθ' ύψος όταν πρόκειται για πλατείες και κοινόχρη-

στους γενικά χώρους και μέχρι 2 μονάδες σε μια σειρά όταν πρόκειται για πεζοδρόμιο.

5. Η εμπορική διαφήμιση επικολλάται ή απεικονίζεται στην επιφάνεια των πλαισίων-στοιχείων. Το κάτω μέρος του πλαισίου-στοιχείου απέχει από το έδαφος έως 0,40 μ.

Ο σκελετός του πλαισίου (κορνίζας) έχει μέγιστες διαστάσεις 0,15 μ. και μπορεί να είναι μεταλλικός ή από άλλο συνθετικό υλικό και πρέπει να εξασφαλίζει τόσο την απόλυτη σταθερότητα σε πλευρικές ανεμοπιέσεις, όσο και το αμετάθετο της κατασκευής.

6. Η στήριξη των πλαισίων στο έδαφος επιτυγχάνεται με εγκιβωτισμό των κατακόρυφων στοιχείων με βάση από σκυρόδεμα κάτω από την επιφάνεια του εδάφους, ώστε να εξασφαλίζεται η απόλυτη πάκτωσή τους. Ειδικά στα προσωρινά και κινητά πλαίσια επιτρέπεται η τοποθέτηση νεκρών φορτίων στη βάση αντί για την πάκτωσή τους στο έδαφος. Σε οποιαδήποτε περίπτωση απαγορεύεται η τοποθέτηση αντιρίδων που εμποδίζουν την κυκλοφορία των πεζών.

7. Ο σκελετός (κορνίζα) και η επιφάνεια των πλαισίων χρωματίζονται με αποχρώσεις (μη αντανακλαστικές) που καθορίζονται από τον δήμο ή την Κοινότητα. Η βαφή γίνεται με τρόπο που να εξασφαλίζεται η διάρκεια και η σταθερότητά της.

Άρθρο 3

Προδιαγραφές πλαισίων άρθρου 6 παρ. 1 (περιπτ. ζ')

1. Στις περιφράξεις ακάλυπτων χώρων και ανεγειρόμενων ή εγκαταλειμμένων οικοδομών οι διαφημιστικές πράξεις ενεργούνται μέσα σε πλαίσια, με επικόλληση εντύπων ή χειρόγραφων ή με ζωγραφικές απεικονίσεις. Τα πλαίσια κατασκευάζονται από ανθεκτικά υλικά και εξασφαλίζεται η απόλυτη στερεότητά τους σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 6 του άρθρου 2 της απόφασης αυτής.

2. Οι διαστάσεις των επιφανειών (ωφέλιμες επιφάνειες είναι ακέραια πολλαπλάσια της μονάδας 0,70X1,05μ. με μέγιστο όριο 48 μονάδες συνολικά, με μέγιστο μήκος 12 μονάδες και μέγιστο ύψος 4 μονάδες.

Όταν τοποθετούνται οι μονάδες σε δύο σειρές ο αριθμός των μονάδων σε κάθε σειρά είναι ίσος.

Τα πλαίσια-στοιχεία τοποθετούνται σε απόσταση μέχρι 0,20μ. από το έδαφος με συνολικό μέγιστο ύψος 4,5 μ. από το έδαφος.

3. Τα πλαίσια-στοιχεία τοποθετούνται επί της περιφράξης παράλληλα και ευθύγραμμα με αυτή και όχι σε τεθλασμένες γραμμές και έχουν συνολικό μήκος, έως 50% της κάθε όψης του ακινήτου όπου η περιφράξη.

Κατ' εξαίρεση σε ανεγειρόμενες οικοδομές και εργοτάξια, εφόσον εκτελούνται σ' αυτές σχετικές εργασίες, επιτρέπεται τα πλαίσια-στοιχεία να καταλαμβάνουν όλο το μήκος της περιφράξης.

4. Με απόφαση τη δημορχιακής επιτροπής ή του κοινοτικού συμβουλίου μπορεί τα πλαίσια-στοιχεία που τοποθετούνται επί των περιφράξεων να καλύπτουν, για συγκεκριμένο ακίνητο, όλο το μήκος της κάθε όψης του.

5. Οι προδιαγραφές που ισχύουν για τις διαφημίσεις στις περιφράξεις ακάλυπτων χώρων εφαρμόζονται και για τις διαφημίσεις που διενεργούνται εντός των ακάλυπτων οικοπέδων.

Άρθρο 4

Προδιαγραφές, προϋποθέσεις και διαδικασία διαφημίσεων άρθρου 6 παρ. 1. περίπτ. (η)

1. Δεν επιτρέπεται η διαφήμιση:

α) Σε στέγες που είναι καλυμμένες με κεραμίδια, πέτρινες πλάκες και κυματοειδή φύλλα αμιαντοτσιμέντου, και

β) Σε κτίρια που έχουν εξαντλήσει το μέγιστο επιτρεπόμενο ύψος οικοδομών της περιοχής, μη συμπεριλαμβανομένων των υπεράνω του δώματος κατασκευών. Κατ' εξαίρεση, επιτρέπεται σε κτίρια που έχουν εξαντλήσει το ανώτατο επιτρεπόμενο ύψος οικοδομών της περιοχής, αλλά έχουν ήδη νόμιμα διαμορφωμένες κατασκευές στο δώμα τους (όπως απολήξεις κλιμακοστασίων κλπ), να διενεργείται εμπορική διαφήμιση αποκλειστικά με ζωγραφική απεικόνιση και με μέγιστο συνολικό ύψος 1,80 μ.

2. Για τη χορήγηση άδειας διαφήμισης του άρθρου αυτού, ο ενδιαφερόμενος υποβάλλει στον οικείο δήμο ή κοινότητα σχετική αίτηση που συνοδεύεται από σχέδιο του πλαισίου της διαφήμισης σε κλίμακα και στατική μελέτη.

Σε περίπτωση τοποθέτησης φωτεινής διαφήμισης απαιτείται επιπλέον η υποβολή σχεδίου μακέτας και ηλεκτρολογική μελέτη διπλωματούχου μηχανολόγου μηχανικού, σύμφωνα με τους ισχύοντες κανονισμούς.

3. Σε περιπτώσεις όπου ζητείται χορήγηση άδειας για διενέργεια διαφήμισης σε στέγες ή δώματα που βρίσκονται σε ακτίνα 300μ. από αρχαιολογικούς χώρους, παραδοσιακούς οικισμούς και χώρους ιδιαίτερου φυσικού κάλλους, ο Δήμος ή η Κοινότητα χορηγεί την άδεια μετά από γνώμη της Επιτροπής Ενάσκησης Αρχιτεκτονικού Ελέγχου (Ε.Ε.Α.Ε), στην οποία αποστέλλει αντίτυπο του σχεδίου-πλαίσιου της διαφήμισης ή του σχεδίου μακέτας, σε περιπτώσεις φωτεινών επιγραφών. Η ίδια διαδικασία ισχύει και για τη χορήγηση άδειας διαφήμισης σε στέγες ή δώματα κτιρίων που απέχουν 50 μέτρα από μεμονωμένα κτίρια που έχουν χαρακτηριστεί διατηρητέα.

Η Ε.Ε.Α.Ε. γνωμοδοτεί μέσα σε αποκλειστική προθεσμία 20 ημερών από την παραλαβή του σχετικού εγγράφου του Δήμου ή της Κοινότητας. Αν περάσει άπρακτη η παραπάνω προθεσμία, ο Δήμος ή η Κοινότητα αποφασίζει χωρίς τη γνώμη της Επιτροπής.

4. Η στατική μελέτη υπογράφεται από διπλωματούχο μηχανικό και λαμβάνει υπόψη της το φορτίο της κατασκευής, τη μέγιστη ανεμοπίεση, τη στήριξη και πάκτωση του ικριώματος στον φέροντα οργανισμό του κτιρίου και προσδιορίζει τον τρόπο στεγανοποίησής των, κάτω των σημείων στήριξης, χώρων του κτιρίου, σύμφωνα με τους ισχύοντες κανονισμούς.

5. Τα πλαίσια-επιφάνειες κατασκευάζονται από πινακίδες μεταλλικές ή από άλλο ανθεκτικό υλικό και αναρτώνται σε σταθερά μεταλλικά ικριώματα, τα οποία στερεώνονται στον φέροντα οργανισμό του κτιρίου. Τα ικριώματα τα οποία αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα των διαφημίσεων κατασκευάζονται από σιδηρά γωνιακά ελάσματα ή σωλήνες ή κοίλες ορθογωνικές διατομές χωρίς ραφή ικανών διατομών, σύμφωνα με τη στατική μελέτη.

6. Σε περίπτωση που η διαφήμιση διενεργείται με επικόλληση εντύπων ή χειρογράφων (αφισσοκόλληση) η όλη κατασκευή της δεν επιτρέπεται να υπερβαίνει σε καμιά περίπτωση το ανώτατο επι-

τρεπόμενο ύψος οικοδομών της περιοχής. Επιπλέον τίθενται και οι παρακάτω ειδικότεροι περιορισμοί:

α) Για κτίρια μέχρι και δύο (2) ορόφους (δώμα ισογείου και πρώτου ορόφου) η όλη κατασκευή της διαφήμισης μπορεί να έχει μέγιστο συνολικό ύψος μέχρι 2,5 μέτρα.

β) Για κτίρια μέχρι και τρεις (3) ορόφους (δώμα δευτέρου ορόφου) η όλη κατασκευή της διαφήμισης μπορεί να έχει μέγιστο συνολικό ύψος μέχρι 3,7 μέτρα και

γ) Για κτίρια από τέσσερις (4) ορόφους και πάνω (δώμα τρίτου ορόφου και πάνω), η όλη κατασκευή της διαφήμισης μπορεί να έχει μέγιστο συνολικό ύψος μέχρι 4,5 μέτρα.

Οι διαφημίσεις αυτές, τοποθετούνται ελεύθερα στην όψη ή σε δυο μόνο από τις όψεις του κτιρίου, απέχουν ένα (1) μέτρο από το περίγραμμα του κτιρίου προς το εσωτερικό του και δεν υπερβαίνουν σε μήκος το 50% της όψης του κτιρίου που τοποθετούνται και σε περίπτωση που τοποθετούνται διαγωνίως δεν μπορούν να υπερβαίνουν το 50% του συνολικού μήκους των δύο όψεων του κτιρίου.

Σε κάθε νέα επικόλληση επί των πλαισίων αυτών αφαιρούνται υποχρεωτικά τα παλιά έντυπα ή χειρόγραφα και ο διαφημιστής έχει την υποχρέωση να λαμβάνει όλα τα απαραίτητα, ώστε να μη δημιουργείται ρύπανση στο χώρο. Σε αντίθετη περίπτωση ο Δήμος ή η Κοινότητα του αφαιρεί την άδεια και τα καταβληθέντα τέλη δεν επιστρέφονται.

7. Σε περίπτωση που η διαφήμιση διενεργείται με ζωγραφική απεικόνιση (φωτειζόμενη ή μη) ή με φωτεινές επιγραφές ή παραστάσεις, η όλη κατασκευή των διαφημίσεων αυτών σε καμιά περίπτωση όσον αφορά το ύψος τους δεν υπερβαίνει το μέγιστο επιτρεπόμενο των οικοδομών της περιοχής, με την επιφύλαξη των διατάξεων της περιπτ. (β) της παραγρ. Ι του άρθρου αυτού.

Όσον αφορά τους κατά ορόφους περιορισμούς του μέγιστου συνολικού ύψους, ισχύουν οι προδιαγραφές και προϋποθέσεις της προηγούμενης παραγράφου. Ειδικότερα για την κατηγορία των διαφημίσεων αυτών επιτρέπεται να τοποθετούνται ελεύθερα στην όψη ή σε δύο μόνο όψεις του κτιρίου και να μην υπερβαίνουν σε μήκος το 60% της όψης του κτιρίου που τοποθετούνται και σε περιπτώ-

σεις που τοποθετούνται διαγώνια το 60% του συνολικού μήκους των δύο όψεων του κτιρίου.

Επίσης επιτρέπεται υπέρβαση του ορίου αυτού σε κτίρια που η όψη τους είναι μικρότερη των 10 μ.

Τα πλαίσια των διαφημίσεων απέχουν, σε κάθε περίπτωση ένα μέτρο από το περίγραμμα του κτιρίου προς το εσωτερικό του.

Η παρούσα απόφαση να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

**Κ.Υ.Α Υπουργών Εσωτερικών και Εμπορίου 95718 / 3.1.1986
(ΦΕΚ Β' 24)**

**Καθορισμός προϋποθέσεων και διαδικασίας προσαρμογής ξενό-
γλωσσων επιγραφών, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 3 του
αρθρ. 9 του Ν. 1491/1984.**

Εχοντας υπόψη

Τις διατάξεις των άρθρων 5 παρ. 5 και 9 παρ. 3 του Ν. 1491/84
«Μέτρα για τη διευκόλυνση της διακίνησης των ιδεών, του τρόπου
διενέργειας της εμπορικής διαφήμισης, την ενίσχυση της αποκέν-
τρωσης και άλλες διατάξεις».

Αποφασίζουμε

Καθορίζουμε τις προϋποθέσεις και τη διαδικασία προσαρμογής
των ξενόγλωσσων επιγραφών των εμπορικών επιχειρήσεων και κα-
ταστημάτων ως εξής:

1. Οι επιγραφές που αφορούν τις εργασίες που εκτελούνται
στα καταστήματα, γραφεία ή κατοικίες ή τις επωνυμίες των εμπο-
ρικών επιχειρήσεων ή των φυσικών προσώπων στα οποία ανή-
κουν, πρέπει να πληρούν τις γενικές προδιαγραφές που έχουν
καθοριστεί με το άρθρο 1 της 20351/4.3.1985 κοινής απόφασης
των Υπουργών Εσωτερικών και Δημόσιας Τάξης και Περιβάλλο-
ντος Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων (ΦΕΚ τ.Β' 147/14.4.1985)
και τις ειδικότερες που καθορίζονται με απόφαση του δημοτικού ή
κοινοτικού συμβουλίου, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 1 του
άρθρου 5 του Ν. 1491/84.

2. Οι επιγραφές των καταστημάτων και οι γνωστοποιήσεις των
προϊόντων που πωλούνται ή των υπηρεσιών που παρέχονται ή των
εργασιών που εκτελούνται σ' αυτά γράφονται υποχρεωτικά στην
Ελληνική γλώσσα.

Επιτρέπεται επιπρόσθετα η αναγραφή δίπλα ή κάτω από την
Ελληνική επιγραφή ξενόγλωσσης μετάφρασης με εμφανώς μικρό-
τερα όμως στοιχεία.

3. Από την υποχρέωση της προηγούμενης παραγράφου εξαιρού-
νται: α) τα νόμιμα κατοχυρωμένα εμπορικά ή βιομηχανικά σήματα
και β) οι ξενόγλωσσες επωνυμίες που αναφέρονται στα προϊόντα ή

τις επιχειρήσεις που τα παράγουν στο εξωτερικό που διατίθενται από τα καταστήματα ή εκτελούνται σχετικές εργασίες σ'αυτά.

4. Η προθεσμία της παρ.3 του άρθρου 9 του ν. 1491/84, προσαρμογής των ξενόγλωσσων επιγραφών παρατείνεται μέχρι 13 Μαΐου 1986.

5. Οι δήμοι και οι κοινότητες υποχρεούνται να δώσουν ευρεία δημοσιότητα στην απόφαση αυτή, και να επιμεληθούν για την εφαρμογή της.

Β' ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ - ΕΓΓΡΑΦΑ

Εγκύκλιος Υπ. Εσωτερικών 58881/1985 (Ερμηνεία ν. 1491/1984)

Όπως είναι γνωστό με το Ν.1491/84 (ΦΕΚ 173 Α') ρυθμίζονται τα θέματα της προβολής ιδεών και μηνυμάτων και της διενέργειας της εμπορικής διαφήμισης.

Με τις διατάξεις του νόμου αυτού επιδιώκεται η διασφάλιση της ελεύθερης έκφρασης και διάδοσης των πολιτικών και άλλων μηνυμάτων και η προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος καθώς και της ιδιοκτησίας από την ανεξέλεγκτη διενέργεια της διαφήμισης. Με τον νόμο αυτό πέρα από τις άλλες ρυθμίσεις προσδιορίζονται με σαφήνεια οι χώροι στους οποίους απαγορεύεται γενικά η αφισσοκόλληση και η αναγραφή κάθε μηνύματος, καθώς επίσης και οι χώροι εκείνοι στους οποίους ειδικά επιτρέπεται η διενέργεια της εμπορικής διαφήμισης.

Σύμφωνα με το παραπάνω κριτήριο διακρίνονται οι εξής διατάξεις του νόμου αυτού σε τρεις (3) κατηγορίες:

α. Σ αυτές που αναφέρονται στους χώρους όπου απαγορεύεται η προβολή και η διαφήμιση,

β. στους χώρους όπου επιτρέπεται η προβολή πολιτικών και άλλων μηνυμάτων και

γ. στους χώρους όπου επιτρέπεται η διενέργεια εμπορικής διαφήμισης

Το περιεχόμενο της εγκυκλίου αυτής χωρίζεται σε τέσσερα μέρη: Στο πρώτο μέρος περιέχονται και αναλύονται οι διατάξεις του παραπάνω νόμου που αναφέρονται στους χώρους όπου απαγορεύεται η κάθε μορφής διαφήμιση.

Στο δεύτερο μέρος περιέχονται και αναλύονται οι διατάξεις του νόμου που αφορούν την εμπορική διαφήμιση.

Στο τρίτο μέρος περιέχονται οι διατάξεις που αφορούν τα τέλη διαφήμισης και

Σε παράρτημα τέλος παρατίθενται κωδικοποιημένες οι διατάξεις του Νόμου 1491/84 που αφορούν την εμπορική διαφήμιση, καθώς και οι υπουργικές αποφάσεις που εκδόθηκαν κατά πρόβλεψη του ανωτέρω νόμου.

ΜΕΡΟΣ Α΄

Χώροι στους οποίους απαγορεύεται κάθε προβολή και διαφήμιση

(Άρθρο 2)

Οι διατάξεις του άρθρου 2 του νόμου αυτού είναι από τις σημαντικότερες, γιατί με τους περιορισμούς που επιβάλλουν, πραγματώνονται κατά το μεγαλύτερο μέρος οι στόχοι του. Στο άρθρο αυτό κατονομάζονται με ακρίβεια οι χώροι και τα αντικείμενα όπου απαγορεύεται η επικόλληση εντύπων ή χειρογράφων, η ανάρτηση, αναγραφή ή προβολή διαφημίσεως, συνθημάτων, ονομάτων, συμβόλων, παραστάσεων ή προσκλήσεων και γενικά η προβολή με κάθε τρόπο ιδεών, προσώπων ή πραγμάτων.

Ειδικότερα, σύμφωνα με τη διάταξη της παραγράφου 1 του άρθρου 2 του νόμου, απαγορεύεται η διενέργεια των παραπάνω πράξεων στους εξής χώρους: α)σε μνημεία, αγάλματα, παραδοσιακά κτίρια, αρχαιολογικούς χώρους ιδιαίτερου φυσικού κάλλους και παραδοσιακούς οικισμούς.

Στους χώρους και τους οικισμούς αυτούς δεν επιτρέπεται καμμία πράξη προβολής ή διαφήμισης για οποιοδήποτε λόγο, ακόμη και γι' αυτούς που προβλέπουν τα άρθρα 3 και 4 του νόμου, δηλαδή για την προβολή πολιτικών και άλλων μηνυμάτων καθώς και για την προβολή μηνυμάτων κατά την προεκλογική περίοδο, β)σε τοίχους αντιστήριξης δημοσίων έργων, γέφυρες, σήραγγες, στο κατάστρωμα των δρόμων και πεζοδρομίων σε στύλους και υποσταθμούς εγκαταστάσεων Οργανισμών Κοινής Ωφέλειας (ΔΕΗ,ΟΤΕ,κλπ), σε πινακίδες δημοσίας πληροφόρησης (πχ. απαγόρευση θήρας, αμμοληψίας, απόρριψης μπαζών, σκουπιδιών κλπ), οδικής σήμανσης (πχ. πινακίδες κινδύνου, ρυθμιστικές σημάτων πορείας κλπ) και αφετηριών και στάσεων των μέσων συγκοινωνίας καθώς και στο εξοπλισμό φωτεινών σηματοδοτήσεων. Εξάιρεση αποτελεί η περίπτωση της παρ.4 του άρθρου 3, σύμφωνα με την οποία επιτρέπεται η επικόλληση εντύπων σε πλαίσια που τοποθετούνται στους στύλους των Οργανισμών Τοπικής Αυτ/σης και κοινής Ωφέλειας και η περιπτ.(γ) της παραγρ.1 του άρθρου 6 του νόμου αυτού (στέγαστρα αφετηριών ή στάσεων αναμονής επιβατών), γ)στις προσόψεις, στοές, κιγκλιδώματα τοίχους και γενικά σε περιφράγματα ιδιωτικών κτιρίων και

κτισμάτων εντός και εκτός κατοικημένων περιοχών, σε κτίρια ιερών ναών κάθε θρησκείας και δόγματος και στον περιβάλλοντα αυτούς χώρο καθώς και σε κτίρια του δημοσίου τομέα.

Εξαίρεση στην απαγόρευση αυτή αποτελούν 1)η περίπτωση (ζ) της παραγράφου 1 του άρθρου 6 του νόμου (περιφράξεις ακαλύπτων χώρων και αναγειρομένων ή εγκαταλειμμένων οικοδομών), 2)η περιπτ. της παρ.3 του άρθρου 57 του Ν. 1416/84 (διαφήμιση στους τοίχους κτισμάτων με ζωγραφική απεικόνιση), 3)οι περιπτώσεις της παραγράφου 2 του άρθρου 5 του νόμου αυτού (Επιγραφές ή διαφημίσεις για επαγγελματικούς σκοπούς), και 4)η περίπτωση (η) της παραγράφου 1 του άρθρου 6 του νόμου αυτού (διαφημίσεις σε στέγες ή δώματα). Οι παραπάνω εξαιρέσεις ισχύουν με τις επιφυλάξεις που ορίζουν οι σχετικές διατάξεις του νόμου αυτού, δ)στο τετράγωνο που περιλαμβάνεται μεταξύ των οδών Πανεπιστημίου, Σίνα, Ακαδημίας και Ιπποκράτους, όπου τα Νεοελληνικά κτίρια του Πανεπιστημίου, της Ακαδημίας και της Βιβλιοθήκης,

Επίσης, με τις διατάξεις της παραγράφου 2 του ανωτέρω άρθρου απαγορεύεται η ανάρτηση πανώ γενικά σε κοινόχρηστους και ιδιωτικούς χώρους για οποιοδήποτε λόγο, καθώς και η τοποθέτηση πινακίδων που δείχνουν τη διεύθυνση ή τη θέση καταστημάτων ή επιχειρήσεων. Το δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο μπορεί σε εξαιρετικές περιπτώσεις να δώσει άδεια τοποθέτησης πινακίδων που θα διευκολύνουν την ανεύρεση καταστημάτων ή γραφείων που πωλούν είδη ή παρέχουν υπηρεσίες αμέσου ανάγκης (φαρμακεία, νοσοκομεία κλπ) και σε σημεία που δεν εμποδίζουν ή δεν δημιουργούν σύγχυση στη σήμανση των οδών.

Με τις διατάξεις του άρθρου αυτού, που αποτελούν τη βάση του όλου νομοθετήματος, εξασφαλίζεται η ευπρέπεια των κατοικημένων περιοχών, ο σεβασμός στην πολιτιστική κληρονομιά, η μείωση της ρύπανσης και η διατήρηση του φυσικού περιβάλλοντος.

Επιβάλλεται λοιπόν, εκ των πραγμάτων, η αυστηρή τήρηση και εφαρμογή των διατάξεων του νόμου αυτού, μακριά από συναισθηματισμούς, μικροσυμφέροντα και παθητική αδιαφορία.

Οι δήμοι και οι κοινότητες κατά πρώτο λόγο και οι αστυνομικές και δικαστικές αρχές, αυτεπάγγλα ή ύστερα από έγκλιση,

πρέπει να δραστηριοποιούνται σε κάθε περίπτωση παράβασης του νόμου αυτού.

Επισημαίνεται εδώ η διάταξη της παραγράφου 1 του άρθρου 8 του νόμου αυτού, σύμφωνα με την οποία οι δήμοι και οι κοινότητες υποχρεούνται μέσα σε πέντε ημέρες να επαναφέρουν τα πράγματα στην προηγούμενη κατάσταση σε περίπτωση που έγινε παράβαση κατά τη διενέργεια των πράξεων της παρ. 1 του άρθρου 1 του νόμου. Αυτό βέβαια είναι ανεξάρτητο από τις ποινικές κυρώσεις που προβλέπονται από τις διατάξεις του άρθρου 7 του νόμου αυτού.

Σύμφωνα με τη διάταξη της παρ. 2 του άρθρου 8 αυτού του νόμου οι σχετικές με το θέμα αυτό αποφάσεις των δημοτικών και κοινοτικών συμβουλίων κοινοποιούνται στην οικεία αστυνομική αρχή και έχουν ισχύ αστυνομικής διάταξης. Η δημοσίευση των αποφάσεων αυτών γίνεται σύμφωνα με τη διάταξη της παρ.2 του άρθρου 29 του π.δ. 76/1985 «Κωδικοποίηση σε ενιαίο κείμενο νόμου με τίτλο «Δημοτικός και Κοινοτικός Κώδικας», δηλαδή μετά την έγκριση τους από το Νομάρχη αναρτώνται στις πινακίδες του δήμου ή της κοινότητας και παραμένουν συνεχώς εκτεθειμένες σε χώρο του δημοτικού ή κοινοτικού καταστήματος που είναι προσιτός στο κοινό.

ΜΕΡΟΣ Β΄

Β΄ Εμπορική Διαφήμιση

Ο τρόπος και προϋποθέσεις για τη διενέργεια της εμπορικής διαφήμισης προβλέπονται από τις διατάξεις του άρθρου 5 του ν. 1491/84.

Σύμφωνα με την παρ. 1 του παραπάνω άρθρου, κάθε είδους εμπορική διαφήμιση που επιτρέπεται από το νόμο αυτό γίνεται ύστερα από άδεια αποκλειστικά του δημάρχου ή προέδρου της κοινότητας και καταβολή του τέλους διαφήμισης και πάντοτε στους χώρους που καθορίζονται από το δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο ή στους ειδικούς χώρους τους άρθρου 6.

1. Εμπορική Διαφήμιση σε κοινόχρηστους χώρους

Με την επιφύλαξη των απαγορευτικών διατάξεων του άρθρου 2 του νόμου αυτού επιτρέπεται η διαφήμιση για εμπορικούς σκοπούς σε πλατείες, δρόμους, πεζοδρόμια, δημόσιους και κοινόχρηστους

γενικά χώρους, που καθορίζονται με απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου, η οποία εκδίδεται σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ.2 του άρθρου 1 του νόμου αυτού. Η διαφήμιση στους παραπάνω χώρους γίνεται υποχρεωτικά σε μόνιμα και σταθερά ή προσωρινά και κινητά πλαίσια, που κατασκευάζονται σύμφωνα με τις γενικές προδιαγραφές, που καθορίζονται με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Χωροταξίας, Οικισμού και Περιβάλλοντος και τις ειδικότερες προδιαγραφές, που καθορίζονται με απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου και τοποθετούνται με δαπάνες και φροντίδα των διαφημιζόμενων. Για τον καθορισμό των γενικών προδιαγραφών εκδόθηκε η 20351/4.3.1985 κοινή Υπουργική απόφαση η οποία δημοσιεύτηκε στο ΦΕΚ 147 Β'.

Οι διατάξεις της απόφασης αυτής είναι σαφείς και δεν χρειάζονται περαιτέρω διευκρίνιση. Επισημαίνεται απλώς, η διάταξη της παρ. 1 του άρθρου 2 της απόφασης, σύμφωνα με την οποία απαγορεύεται η τοποθέτηση πλαισίων στοιχείων, σε πλατείες πεζοδρόμια και κοινόχρηστους γενικά χώρους, όταν παρεμποδίζεται η κυκλοφορία πεζών και οχημάτων.

Η διάθεση γενικά των κοινόχρηστων χώρων γίνεται με ή χωρίς δημοπρασία.

Ειδικά, όμως, για την περιφέρεια της τέως Διοικήσεως Πρωτεύουσας και του πρώην Δήμου Θεσ/νίκης η διάθεση των χώρων αυτών γίνεται πάντοτε με δημοπρασία, εκτός αν το κατώτερο όριο προσφοράς δεν υπερβαίνει το ποσό του ενός εκατομμυρίου δραχμών.

Σύμφωνα με τη διάταξη της παρ.4 του άρθρου 2 του ανωτέρου νόμου, σε κάθε διαφήμιση που επικολλάται ή αναρτάται πρέπει να αναγράφεται η επωνυμία και η διεύθυνση του διαφημιστή ή του διαφημιζόμενου ή του εκτυπωτή. Οι δήμοι και οι κοινότητες κατά την έκδοση της άδειας πρέπει να ελέγχουν την τήρηση της υποχρέωσης αυτής και να μην χορηγούν την άδεια σε περίπτωση μη συμμόρφωσης.

2. Επιγραφές ή διαφημίσεις σε καταστήματα κλπ.

Σύμφωνα με τη διάταξη της παρ.2 του άρθρου 5 του νόμου αυτού, δεν απαιτείται άδεια του δημάρχου ή του προέδρου της

κοινότητας ούτε καταβάλλεται τέλος για τις επιγραφές ή τις διαφημίσεις που αναγράφονται ή προσαρτώνται ή αναρτώνται σε στέγες, τοίχους, προθήκες, θύρες, καταστημάτων, γραφείων ή κατοικιών, σχετικά με τις εργασίες που εκτελούνται στους χώρους αυτού.

Οι ανωτέρω όμως επιγραφές ή διαφημίσεις πρέπει να πληρούν τις γενικές προδιαγραφές που καθορίζονται με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Χωροταξίας, Οικισμού και Περιβάλλοντος και τις ειδικότερες προδιαγραφές που καθορίζονται με απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου. Οι γενικές προδιαγραφές για τις επιγραφές ή διαφημίσεις του άρθρου αυτού καθορίστηκαν με το άρθρο 1 της 20351/85 κοινής Υπουργικής απόφασης και οι διατάξεις του άρθρου 1 της απόφασης αυτής είναι σαφείς και λεπτομερείς και δεν χρειάζονται περαιτέρω διευκρίνιση. Τονίζεται όμως ιδιαίτερα η διάταξη της παρ.5 του άρθρου 1, της απόφασης σύμφωνα με την οποία, απαγορεύεται η ανάρτηση η τοποθέτηση επιγραφών ή διαφημίσεων στα στηθαία ή κιγκλιδώματα των εξωστών, στα προστεγάσματα και στις λειτουργικές προεξοχές (έρκερ) των κτιρίων. Εξαίρεση στην παραπάνω απαγόρευση αποτελεί η ρύθμιση του δεύτερου εδαφίου της παρ.5 του ίδιου άρθρου της απόφασης, σύμφωνα με την οποία επιτρέπεται η τοποθέτηση επιγραφών ή διαφημίσεων στα προστεγάσματα ισογείων χώρων, εφόσον αυτές ενσωματώνονται αισθητά σ' αυτά. Σύμφωνα με τη διάταξη της παρ.5 του άρθρου 5 του Ν.1491/1984, οι επιγραφές των εμπορικών επιχειρήσεων και καταστημάτων γράφονται στα Ελληνικά επιτρέπεται όμως η επιπρόσθετη αναγραφή της επιγραφής σε ξένη γλώσσα.

3. Ειδικοί χώροι για την εμπορική διαφήμιση

Με τις διατάξεις του άρθρου 6 του νόμου αυτού καθορίζονται ρητά και περιοριστικά οι ειδικοί χώροι στους οποίους επιτρέπεται η διαφήμιση για εμπορικούς σκοπούς.

Για τις ρυθμίσεις του άρθρου αυτού έχουμε να παρατηρήσουμε τα εξής:

1. Οι χώροι όπου θα επιτρέπεται η εμπορική διαφήμιση σε σιδηροδρομικούς, λιμενικούς και αεροπορικούς σταθμούς και σε στάδια και γήπεδα καθορίζονται από τις διοικήσεις των αντιστοίχων φορέων.

2. Η διενέργεια διαφημιστικών πράξεων στις στέγες και δώματα κτιρίων πρέπει να γίνεται σύμφωνα με τις προδιαγραφές, τις προϋποθέσεις και τη διαδικασία που καθορίζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Χωροταξίας Οικισμού και Περιβάλλοντος.

3. Οι διαφημίσεις στις περιφράξεις ακαλύπτων χώρων και ανεγειρομένων ή εγκαταλειμμένων οικοδομών, γίνεται σύμφωνα με τις γενικές προδιαγραφές που καθορίζονται με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Χωροταξίας, Οικισμού και Περιβάλλοντος και τις ειδικότερες προδιαγραφές που καθορίζονται με απόφαση του δημοτικού και κοινοτικού συμβουλίου.

Στο σημείο αυτό διευκρινίζουμε και τονίζουμε ιδιαίτερα ότι, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ.1 του άρθρου 2 του ν.1491/84 απαγορεύεται παντελώς η αφισοκόλληση στις προσόψεις και τοίχους κτισμάτων, εκτός από τη ζωγραφική απεικόνιση σε τοίχους κτισμάτων, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ.3 του άρθρου 57 του ν.1416/84.

Ενόψη αυτών και επειδή παρατηρείται να διενεργούνται διαφημιστικές πράξεις (αφισοκολλήσεις) στις προσόψεις και τοίχους κτισμάτων και κτιρίων, κατά παράβαση των παραπάνω διατάξεων, πρέπει οι δήμοι και οι κοινότητες να φροντίσουν για την άμεση αφαίρεση και απομάκρυνση των διαφημίσεων αυτών.

Επισημαίνεται επίσης ότι οι διαφημίσεις στις περιφράξεις ακαλύπτων χώρων και ανεγειρομένων ή εγκαταλειμμένων οικοδομών διενεργούνται πάντοτε μέσα σε πλαίσια που πρέπει να πληρούν τις γενικές προδιαγραφές της 20351/4.3.85 κοινής Υπουργικής απόφασης και τις ειδικότερες προδιαγραφές που θα καθορίσουν τα οικεία δημοτικά ή κοινοτικά συμβούλια.

Ενόψη των ανωτέρω οι δήμοι και οι κοινότητες πρέπει να ελέγξουν αν τα πλαίσια των διαφημίσεων στις περιφράξεις ακαλύπτων χώρων και ανεγειρομένων ή εγκαταλειμμένων οικοδομών πληρούν τις προδιαγραφές της παραπάνω Υπουργικής απόφασης και στην περίπτωση που διαπιστωθούν παραβάσεις πρέπει α) να ταχθεί εύλογος προθεσμία προσαρμογής των πλαισίων στις προδιαγραφές και

β) να μη χορηγείται άδεια διενέργειας διαφήμισης το χρονικό αυτό διάστημα.

Αν η προθεσμία προσαρμογής που θα τεθεί, περάσει άπρακτη, ο δήμος ή η κοινότητα να προέλθει στην άμεση απομάκρυνση των πλαισίων και στην ποινική δίωξη των υπευθύνων.

4. Τέλος οι διαφημίσεις: α)σε χώρους σιδηροδρομικών, λιμενικών και αεροπορικών σταθμών και σε στάδια και γήπεδα, β)μέσα σε οχήματα σιδηροδρόμων, τροχιοδρόμων, ηλεκτροκίνητων αυτοκινήτων και κάθε τύπου δημόσιας χρήσης οχημάτων ή στην εξωτερική επιφάνειά τους και γ)σε στέγαστρα αφετηριών ή στάσεων αναμονής επιβατών αστικών και υπεραστικών συγκοινωνιών και σε περιπτώσεις, γίνονται σύμφωνα με προδιαγραφές που καθορίζονται από το δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο της έδρας της επιχείρησης, μετά από γνώμη των διοικήσεων των αντιστοίχων φορέων. Οι προδιαγραφές για τις διαφημίσεις σε στέγες ή δώματα κτιρίων και σε περιφράξεις ακάλυπτων χώρων και ανεγειρόμενων ή εγκαταλειμμένων οικοδομών καθορίστηκαν με τα άρθρα 3 και 4 της 20351/85 κοινής Υπουργικής απόφασης.

Σχετικά με την απόφαση αυτή επισημαίνουμε ιδιαίτερα την παρ. 3 του άρθρου 4 αυτής, σύμφωνα με την οποία σε περιπτώσεις που ζητείται χορήγηση άδειας για διενέργεια διαφήμισης σε στέγες ή δώματα που βρίσκονται σε ακτίνα 300μ. από αρχαιολογικούς χώρους, παραδοσιακούς οικισμούς και χώρους ιδιαίτερου φυσικού κάλλους, καθώς και σε στέγες ή δώματα κτιρίων που απέχουν 50 μέτρα από μεμονωμένα κτίρια που έχουν χαρακτηριστεί διατηρητέα, ο δήμος ή η κοινότητα χορηγεί την άδεια μετά από γνώμη της Επιτροπής Ενάσκησης Αρχιτεκτονικού Ελέγχου (ΕΕΑΕ).

Η διενέργεια εμπορικής ή κάθε άλλης μορφής διαφήμισης με φειγ-βολάν ή με την αθρόα ρίψη εντύπων δεν ρυθμίζεται με τις διατάξεις του νόμου 1491/84.

Για το θέμα αυτό το Υπουργείο με το 22372/11.4.1985 έγγραφο που έκανε δεκτή την 216/854 ατομική γνωμοδότηση του νομικού συμβούλου του Υπουργείου, σύμφωνα με την οποία για τις διαφημίσεις της μορφής αυτής, δηλαδή με φειγ-βολάν ή με την αθρόα ρίψη εντύπων έχουν εφαρμογή οι διατάξεις του άρθρου 2 του ν.δ.31/1968, οι οποίες δεν καταργήθηκαν από τον ν. 1491/84.

Για τις διαφημίσεις κατά μήκος των εθνικών και επαρχιακών

οδών έχουν εφαρμογή οι διατάξεις του τελευταίου εδαφίου της παρ.1 του άρθρου 57 του ν.1416/84, σύμφωνα με τις οποίες για τις διαφημίσεις αυτές η άδεια του δημάρχου ή προέδρου της κοινότητας χορηγείται μετά από σύμφωνη γνώμη της υπηρεσίας που είναι υπεύθυνη για τη συντήρηση του δρόμου.

Σχετικές με το θέμα αυτό είναι οι διατάξεις των άρθρων 10 και 11 του Ν.614/77 (ΦΕΚ Α' 167), οι οποίες δεν εθίγησαν με το Ν. 1491/84.

4. Προσαρμογή προδιαγραφών επιγραφών και διαφημίσεων στις διατάξεις του Ν.1491/84.

Με τις διατάξεις του άρθρου 9 του παραπάνω νόμου τάσσονται προθεσμίες, μέσα στις οποίες πρέπει να προσαρμοστούν οι υπάρχουσες επιγραφές, διαφημίσεις, πλαίσια ή πινακίδες στις νέες προδιαγραφές ή απαγορεύσεις του νόμου αυτού.

Ειδικότερα, σύμφωνα με τη διάταξη της παρ.1 του ανωτέρω άρθρου, μέσα σε ένα έτος από τη δημοσίευση του νόμου αυτού, δηλαδή μέχρι 13/11/1985, όσοι έχουν τοποθετήσει τις ενδεικτικές πινακίδες της περιπτ.(β) της παραγράφου 2 του άρθρου 2 υποχρεούνται να τις αφαιρέσουν.

Σύμφωνα με τη διάταξη της παρ.2 του άρθρου αυτού, μέσα σε ένα έτος από την έκδοση της απόφασης του δημοτικού, ή κοινοτικού συμβουλίου που προβλέπει η παράγραφος 2 του άρθρου 5, δηλαδή της απόφασης με την οποία καθορίζονται οι ειδικότερες προδιαγραφές για τις επιγραφές και διαφημίσεις σε στέγες, καταστήματα κλπ. οι διαφημιζόμενοι των περιπτώσεων αυτών υποχρεούνται να προσαρμόσουν τις επιγραφές ή διαφημίσεις σύμφωνα με τις προδιαγραφές που καθορίζουν οι σχετικές αποφάσεις.

Ενόψη των ανωτέρω διατάξεων και μετά τη δημοσίευση στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως της 20351/4.3.1985 κοινής Υπουργικής απόφασης, με την οποία καθορίζονται οι γενικές προδιαγραφές κλπ. για τις επιγραφές και διαφημίσεις, πρέπει οι δήμοι και οι κοινότητες, για την ενεργοποίηση και εφαρμογή των διατάξεων του νόμου, να καθορίσουν και τις ειδικότερες προδιαγραφές για τις επαγγελματικές επιγραφές, για τα πλαίσια των διαφημίσεων σε κοινόχρηστους χώρους καθώς και για τις διαφημίσεις στις περιφρά-

Ξεις ακαλύπτων χώρων και ανεγειρομένων η εγκαταλειμμένων οικοδομών.

Τονίζεται ιδιαίτερα ότι οι σχετικές αποφάσεις των δημοτικών και κοινοτικών συμβουλίων, με τις οποίες θα καθοριστούν οι ειδικές προδιαγραφές πρέπει να ληφθούν το γρηγορότερο δυνατό, γιατί από τη λήψη των αποφάσεων αυτών αρχίζουν οι προθεσμίες της παρ.2 του άρθρου 9 του νόμου, για την προσαρμογή των επιγραφών ή διαφημίσεων στις νέες προδιαγραφές ή απαγορεύσεις του νόμου.

Επισημαίνεται επίσης, ότι, από το νόμο δεν ορίζεται προθεσμία για την προσαρμογή των πλαισίων των διαφημίσεων που προβλέπουν οι διατάξεις της παρ.3 του άρθρου 5 και 2 του άρθρου 6 του νόμου αυτού.

Κατά συνέπεια οι αποφάσεις των δημοτικών και κοινοτικών συμβουλίων που θα καθορίζουν τις ειδικότερες προδιαγραφές, που πρέπει να πληρούν τα πλαίσια για τους κοινόχρηστους χώρους και τις περιφράξεις ακαλύπτων χώρων και ανεγειρομένων ή εγκαταλειμμένων οικοδομών είναι αμέσως εκτελεστές, σε συνδυασμό με τις γενικές προδιαγραφές της κοινής απόφασης των Υπουργών Εσωτερικών και Χωροταξίας Οικισμού και Περιβάλλοντος (20351/4.3.85)

Είναι ευνόητο ότι σε περίπτωση που οι δήμοι και οι κοινότητες δεν έχουν να προσθέσουν ειδικότερες προδιαγραφές, αλλά αρκούνται στις γενικές προδιαγραφές της κοινής Υπουργικής απόφασης, θα πρέπει να λάβουν σχετική απόφαση, ώστε να συντρέχουν από την ημερομηνία λήψεως της απόφασης αυτής οι προθεσμίες του άρθρου 9 του νόμου αυτού.

Στις αποφάσεις αυτές να δοθεί από μέρους των ΟΤΑ ευρεία δημοσιότητα με κάθε πρόσφορο μέσο (τύπος, ανακοινώσεις σε δημόσιους χώρους σε επαγγελματικές οργανώσεις κλπ.) για να λάβουν γνώση έγκαιρα οι υπόχρεοι.

Η προσαρμογή των διαφημίσεων σε στέγες και δώματα κτιρίων στις νέες προδιαγραφές και απαγορεύσεις του νόμου πρέπει να γίνει, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 9 παρ.2 μέσα σε τρεις μήνες από την έκδοση της απόφασης των Υπουργών Εσωτερικών και Χωροταξίας Οικισμού και Περιβάλλοντος. Ηδη η απόφαση αυτή δημοσιεύτηκε στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως την 19/3/1985.

Κατά συνέπεια οι δήμοι και οι κοινότητες πρέπει να ελέγξουν την εφαρμογή της παραπάνω διάταξης και να επιβάλουν τις ανάλογες κυρώσεις σε περίπτωση που διαπιστωθεί ότι οι διαφημιζόμενοι δεν συμμορφώθηκαν με τις διατάξεις του άρθρου 9 και μάλιστα μέσα στις προθεσμίες που προβλέπει το άρθρο αυτό.

Σύμφωνα με τη διάταξη της παρ.3 του άρθρου 9 του νόμου αυτού, μέσα σε ένα έτος από τη δημοσίευση του νόμου, όσοι έχουν αναγράψει, αναρτήσει ή προσαρτήσει ξενόγλωσσες επιγραφές υποχρεούνται να τις προσαρμόσουν σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ.5 του άρθρου 5 του νόμου αυτού και με προϋποθέσεις και διαδικασία που θα καθοριστεί με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Εμπορίου. Η κοινή αυτή Υπουργική απόφαση θα σας κοινοποιηθεί μόλις εκδοθεί.

5. Ποινικές κυρώσεις

Από τις διατάξεις του άρθρου 7 του νόμου αυτού προβλέπονται ποινές φυλάκισης και χρηματικές σε βάρος των παραβατών των διατάξεων του νόμου αυτού.

Οι διατάξεις του άρθρου αυτού είναι σαφείς και δεν χρειάζονται διευκρίνιση.

Επισημαίνεται η παραγρ. 6, σύμφωνα με την οποία τα ποσά από τις χρηματικές ποινές αποδίδονται στον δήμο ή την κοινότητα στην περιφέρεια του οποίου έγινε παράβαση και χρησιμοποιούνται για την καταπολέμηση της ρύπανσης.

Για τον τρόπο απόδοσης των ποσών αυτών στους δήμους και τις κοινότητες εκδόθηκε κατ' εφαρμογή των παραπάνω διατάξεων η αριθ. 35134/7.5.84 κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Οικονομικών.

ΜΕΡΟΣ Γ΄

Τέλη διαφημίσεως

Τα τέλη διαφημίσεως προβλέπονται από τις διατάξεις των άρθρων 8 και 9 του Ν.1144/81 οι οποίες δεν εθίγησαν από τις διατάξεις του Ν.1491/85, 57 παρ.1 και 3 του Ν. 1416/84 και 5 παρ. 1-3 και 22 παρ.3 του Ν. 1491/84.

Σύμφωνα με την παρ.1 του άρθρου 8 του Ν.1144/81 επιβάλλεται υπέρ των δήμων και κοινοτήτων τέλος για κάθε διαφήμιση που γίνεται με οποιοδήποτε τρόπο και μορφή σε χώρους που βρίσκονται μέσα στα διοικητικά τους όρια.

Ο συντελεστής του τέλους καθορίζεται με απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου που εγκρίνεται από τον Νομάρχη κατά περιοχή και κατηγορία διαφήμισης.

Ο νόμος διακρίνει τέσσερις κατηγορίες διαφημίσεων (Α,Β,Γ,Δ) καθώς και ανάλογα τέλη για κάθε μια από τις παραπάνω κατηγορίες.

Για τις κατηγορίες αυτές των διαφημίσεων έχουμε να παρατηρήσουμε τα εξής:

Κατηγορία Α΄

Μετά την ισχύ του Ν.1491/84 περιπτ. (α) της κατηγορίας Α αναφέρεται στους χώρους της παρ.3 του άρθρου 5 του ανωτέρου νόμου που καθορίζεται με απόφαση του οικείου δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου.

Επίσης στην κατηγορία αυτή υπάγονται οι διαφημίσεις που διενεργούνται α)στις περιφράξεις ακάλυπτων χώρων και ανεγειρόμενων ή εγκαταλλειμένων οικοδομών (περιπτ. (ζ) του άρθρου 6 Ν.1491/1984), β)σε χώρους σιδηροδρομικών, λιμενικών, και αεροπορικών σταθμών καθώς και σε χώρους σταδίων (περιπτ. (α) άρθρου 6 Ν.1491/84), γ)μέσα σε καταστήματα, κινηματογράφους, θέατρα και άλλους δημόσιους χώρους (περιπτ.(δ) άρθρου 6 Ν.1491/84) και δ)σε περίπτερα, στέγαστρα αφετηριών και στάσεων αναμονής επιβατών λεωφορειών αστικών και υπεραστικών συγκοινωνιών (περιπτ.(γ) άρθρου 6 Ν.1491/84).

Τέλος το Υπουργείο έχει κάνει δεκτό ότι στην κατηγορία Α΄ υπάγονται και οι διαφημίσεις που ενεργούνται σε στέγες ή δώματα κτιρίων με αφισοκόλληση.

Κατηγορία Β΄

Για την κατηγορία αυτή επισημαίνουμε ότι δεν ισχύει η περιπτ. (γ) (φωτεινά ή μη εις βιτρίνας εντός στοών) γιατί από τις διατάξεις του Ν.1491/84 απαγορεύεται η διενέργεια διαφήμισης στους χώρους αυτούς.

Κατηγορία Γ'

Στην κατηγορία αυτή υπάγονται οι διαφημίσεις της περιπτ.(β) του άρθρου 6 του Ν.1491/84, δηλαδή αυτές που γίνονται μέσα σε οχήματα σιδηροδρόμων, τροχιοδρόμων, ηλεκτροκίνητων αυτοκινήτων και κάθε τύπου οχημάτων δημόσιας χρήσεως ή στην εξωτερική επιφάνεια αυτών.

Κατηγορία Δ'

Στην κατηγορία αυτή υπάγονται οι διαφημίσεις των περιπτώσεων (ε) και (στ) του άρθρου 6 του Ν.1491/84, δηλαδή αυτές που γίνονται μέσα εστιατόρια, καφενεία και παρεμφερή καταστήματα με ημερολόγια, δώρα, έντυπα κάθε είδους παραστάσεις ή λέξεις σε αυτοκόλλητα ή είδη με διαφημιστικές παραστάσεις ή λέξεις καθώς και από αέρος με οποιοδήποτε τρόπο.

Επισημαίνουμε ότι στην κατηγορία αυτή δεν υπάγεται πλέον η διενέργεια διαφήμισης με φειγ-βολάν, γιατί από τις διατάξεις του Ν.1491/84 δεν επιτρέπεται πλέον η διαφήμιση αυτής της μορφής.

Για τη διενέργεια διαφήμισης με φείγ-βολάν έχουν εφαρμογή οι διατάξεις του άρθρου 2 του Ν.Δ. 31/68.

Σύμφωνα με τη διάταξη της παρ.1 του άρθρου 9 του Ν.1144/84 δικαιούχος του τέλους διαφήμισεως είναι ο δήμος ή η κοινότητα στην περιφέρεια του οποίου γίνεται η διαφήμιση.

Για τις διαφημίσεις της κατηγορίας Γ' δικαιούχος του τέλους είναι ο δήμος ή η κοινότητα όπου η έδρα της επιχείρησης του οχήματος. Σύμφωνα με τη διάταξη της παρ.2 του άρθρου 9 του Ν.1144/84, όπως αντικαταστάθηκε με τη διάταξη της παρ.1 του άρθρου 57 του Ν.1416/84, δικαιούχος του τέλους διαφήμισης της κατηγορίας Δ' είναι ο δήμος ή η κοινότητα, στην περιφέρεια του οποίου βρίσκεται η έδρα της επιχείρησης του διαφημιζόμενου, σε ποσοστό τριάντα στα εκατό (30%) και για το υπόλοιπο εβδομήντα στα εκατό (70%) η Κεντρική Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων Ελλάδος.

Για τον τρόπο απόδοσης του παραπάνω εσόδου στην ΚΕΔΚΕ εκδόθηκε η αριθμ. 56647/26.9.1984 (ΦΕΚ 726 Β') απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών.

Εγκ. 63624/12384/97/18-9-85 ΥΧΟΠ.

“Αρμοδιότητες για την εφαρμογή του Ν. 1491/84 και της με αριθ. 20351/85 κοινής απόφασης Υπ. Εσωτερικών και ΥΧΟΠ”.

Σχετικά με τις αρμοδιότητες των Πολεοδομικών γραφείων στο θέμα των διαφημιστικών επιγραφών σας γνωρίζουμε τα παρακάτω:

Όπως προκύπτει από τις διατάξεις του άρθρου 5 του Ν. 1491/84 (ΦΕΚ 173 Α/84) η αρμοδιότητα για τη χορήγηση αδειας για κάθε είδους εμπορική διαφήμιση ανήκει αποκλειστικά στον Δήμαρχο ή τον Πρόεδρο της Κοινότητας.

Με τις διατάξεις του άρθρου 6 καθορίστηκαν οι χώροι για την εμπορική διαφήμιση ενώ με τις διατάξεις του άρθρου 7 καθορίστηκαν οι ποινικές κυρώσεις.

Μετά τα πύ πάνω και επειδή είναι δυνατόν να γίνει καταγγελία για αυθαίρετες επιγραφές ή διαφημίσεις σε μία οικοδομή μπορείτε εκτός από την οικοδομική άδεια να ζητάτε και την σχετική άδεια για τοποθέτηση της επιγραφής ή διαφήμιση και εφόσον δεν υπάρχει τέτοια άδεια να ενημερώνετε τον Δήμο ή την Κοινότητα για τις ενέργειές του.

Εάν η καταγγελία αφορά μόνο το διαφημιστικό πλαίσιο σε έδαφος θα διαβιβάζετε την αίτηση στον αρμόδιο Δήμο ή την Κοινότητα.

Όταν σας υποβάλλεται μία αρχιτεκτονική μελέτη στην οποία προβλέπονται θέσεις για διαφήμιση σχετικά με τις εργασίες που εκτελούνται στους χώρους θα ελέγχετε τις θέσεις των επιγραφών σύμφωνα με τις προδιαγραφές του άρθρου 1 της κοινής απόφασης Υπουργών Εσωτερικών και ΥΧΟΠ με αρ. 20351/85. Στην περίπτωση αυτή (άρθρ. 5 παρ. 2 του Ν. 1491/84) δεν απαιτείται άδεια του Δήμου ή της Κοινότητας.

Αντίθετα στην περίπτωση εμπορικής διαφήμισης του άρθρου 6 παρ. 1 ή του Ν. 1491 η άδεια ελέγχεται και χορηγείται από τον Δήμο ή την Κοινότητα.

Ευνόητο είναι ότι αν σας ζητηθεί να θεωρήσετε το τοπογραφικό με τους όρους δόμησης το ανώτατο επιτρεπόμενο ύψος της περιοχής κλπ. αυτό ανήκει στην αρμοδιότητά σας.

Συνοψίζοντας τα παραπάνω σας γνωρίζουμε ότι α) όπου απαιτείται άδεια το θέμα ανήκει στην αποκλειστικότητα του Δήμου ή της Κοινότητας και β) όπου δεν απαιτείται άδεια γίνεται έλεγχος των προδιαγραφών από την Υπηρεσία σας και γνωστοποιείται στον Δήμο ή την Κοινότητα για τις ενέργειές του".

Εγκύκλιος ΥΠΕΧΩΔΕ / Δ/ΝΣΗ ΚΕΣΟ 1403/25-2-1993

ΘΕΜΑ: Εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 11 του Ν. 2094/92.

1. Όπως σας είναι γνωστό από 25-1-1993 τέθηκε σε εφαρμογή ο Ν.2094/92 (ΦΕΚ Αου τ.182/25-11-92) στο άρθρο 11 του οποίου αναφέρονται οι προϋποθέσεις για τοποθετήσεις διαφημιστικών πινακίδων κατά μήκος Εθνικών, Επαρχιακών κλπ. οδών, με το άρθρο δε 102 αυτού παραπάνω νόμου καταργήθηκε ο Ν.614/77, που μέχρι 24-1-1993 καθόριζε τις προδιαγραφές για τοποθέτηση των διαφημιστικών πινακίδων.

2. Επειδή οι προδιαγραφές για τοποθέτηση διαφημιστικών πινακίδων που ισχύουν σήμερα είναι διαφορετικές από αυτές που ίσχυαν με το Ν.614/77, παρακαλούμε όπως προβείτε στις απαραίτητες ενέργειες (ενημέρωση διαφημιστών, τροποποίηση συμβάσεων απομάκρυνση υφισταμένων διαφημίσεων από διαφημιστάς με τους οποίους έχετε υπογράψει συμβάσεις κλπ) για την εφαρμογή των διατάξεων του Ν. 2094/92 αμέσως, καθόσον ήδη έχει παρέλθει μήνας από την ισχύν του Νόμου χωρίς να έχετε προβεί σε καμιά γνωστή σε μας ενέργεια.

3. Τις διαφημιστικές Εταιρίες, που κοινοποιείται το παρόν, παρακαλούμε όπως προβούν άμεσα στην αποξήλωση των διαφημιστικών πινακίδων που αντιβαίνουν τις διατάξεις του άρθρου 11 του Ν. 2094/92, σε αντίθετη περίπτωση θα εφαρμόσουμε τα οριζόμενα από τις παραγράφους 4 και 6 του άρθρου 11 του Ν. 2094/92.

Εγγραφο Υπουργείου Εσωτερικών 14491/ΓΔ30/2-3-1982

ΘΕΜΑ Υπολογισμός τελών διαφημίσεων σε διαφημιστικές πινακίδες

Για τον καθορισμό των διαστάσεων των διαφημιστικών πινακίδων προκειμένου να υπολογισθεί το τέλος διαφημίσεων δεν λαμβάνεται υπόψη αποκλειστικά και μόνο το εμβαδόν του χώρου που καταλαμβάνουν οι λέξεις, επιγραφές ή παραστάσεις που αποτελούν το αντικείμενο της διαφήμισης, αλλά ο ολικός χώρος για τον οποίον χορηγήθηκε η άδεια διαφήμισης. Η θέση μας αυτή πηγάζει από τη νομολογία για τις φωτεινές διαφημίσεις και επιγραφές (Σ.τ.Ε. 473/1962) και για ταυτότητα νομικού λόγου γίνεται

δεκτό και για τις μη φωτεινές διαφημίσεις και επιγραφές.

Η επιφάνεια που χρωματίζεται σε τοίχο ή πινακίδα για να αποτελέσει «φόντο» της όλης επιγραφής γίνεται με σκοπό και μόνο την εξυπηρέτηση της προβολής του διαφημιζόμενου είδους ή προϊόντος και δεν μπορεί να εξαιρεθεί όταν υπολογίζεται το τέλος. Για τον ίδιο λόγο πρέπει να λαμβάνεται υπόψη για τον προσδιορισμό του τέλους και η επιφάνεια των διαφημιστικών πινακίδων που τοποθετούνται κατά μήκος των εθνικών δρόμων, που καλύπτεται με την ένδειξη των χιλιομετρικών αποστάσεων η οποία αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα του πλαισίου της διαφήμισης ανεξάρτητα από το γεγονός ότι οι ενδείξεις αυτές εξυπηρετούν τους οδηγούς των οχημάτων αφού παράλληλα προσελκύουν την προσοχή και προς το αντικείμενο της διαφήμισης.

Επειδή το όλο θέμα έχει γενικότερο ενδιαφέρον, οι Νομαρχίες στις οποίες κοινοποιούμε το έγγραφο μας αυτό, παρακαλούνται να ενημερώσουν σχετικά τον ΟΤΑ της περιφέρειάς τους και να τους δώσουν ανάλογες οδηγίες για την ορθή εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 15 του Β.Δ.24-9/20-10-58 όπως ισχύουν σήμερα.

Εγγραφο ΥΠΕΧΩΔΕ / Δ/νση Ο.Κ.Κ. 71485/1-10-1990

ΘΕΜΑ Παράνομη ηλεκτροδότηση αυθαιρέτων κτισμάτων μετά από ηλεκτροδότηση φωτεινής διαφήμισης.

1. Στο άρθρο 9 του Ν. 1512/85 (ΦΕΚ 4^Α/85) ρυθμίζεται το θέμα της σύνδεσης κτισμάτων με τα δίκτυα ΔΕΗ και Υδρευσης.
2. Στην παρ. 2 της σε εκτέλεση του παραπάνω Νόμου εκδοθείσης Υπουργικής απόφασης με αριθ. 39869/7379/31-5-85 ρυθμίζεται ειδικότερα το θέμα της σύνδεσης με τα παραπάνω δίκτυα των αυθαιρέτων κτισμάτων που δηλώθηκαν με τους Νόμους 410/68, 720/77 και 1337/83 καθώς και εκείνων, που δεν είχαν υποχρέωση να υποβάλλουν δηλώσεις των Νόμων 720/77 και 1337/83.
3. Πέραν από τα αναφερόμενα στην προηγούμενη παραγρ. 2 αυθαίρετα, δεν είναι δυνατή η σύνδεση των υπολοίπων αυθαιρέτων κτισμάτων με τα δίκτυα ΔΕΗ και Υδρευσης. Παρά ταύτα με καταστράγγηση των σχετικών διατάξεων συνδέονται και τα αυθαίρετα αυτά με το δίκτυο της ΔΕΗ με τη μέθοδο της τοποθέτησης «φωτει-

νής διαφήμισης» εντός του οικοπέδου, όπου υπάρχει το μη δηλωθέν αυθαίρετο.

4. Η εγκατάσταση φωτεινής διαφήμισης γίνεται σύμφωνα με τον Ν.1491/84 με άδεια, που χορηγείται από τον οικείο Δήμο ή Κοινότητα, ενώ η σύνδεσή της με το δίκτυο της ΔΕΗ γίνεται μετά από κατάλληλη θεώρηση της άδειας επίσης από το Δήμο ή την Κοινότητα, σύμφωνα με την παράγρ. 1 της παραπάνω 39869/7379/31-5-85 Υπουργικής απόφασης.

5. Οι ιδιοκτήτες μη δηλωθέντων αυθαιρέτων κτισμάτων παίρνουν άδεια εγκατάστασης «φωτεινής διαφήμισης» από την ηλεκτροδότηση της οποίας ηλεκτροδοτούν στη συνέχεια και το αυθαίρετο εντός του ιδίου οικοπέδου κτίσμα τους. Η καταστρατήγηση των σχετικών για την ηλεκτροδότηση διατάξεων έγκειται στο ότι η διαδικασία χορήγησης άδειας εγκατάστασης φωτεινής διαφήμισης και η ηλεκτροδότησή της ανήκει στην αρμοδιότητα του Δήμου ή Κοινότητας και δεν συσχετίζεται το θέμα αυτό με την τυχόν ύπαρξη αυθαιρέτου κτίσματος εντός του οικοπέδου. Και ναι μεν υπάρχουν, όπως πληροφορηθήκαμε, διατάξεις της ΔΕΗ, που δίνουν την ευχέρεια διακοπής της ηλεκτροδότησης «φωτεινής διαφήμισης», όταν από αυτήν ηλεκτροδοτείται και αυθαίρετο κτίσμα, πλην όμως η πρακτική εφαρμογή δημιουργεί σοβαρά προβλήματα από την προστριβή με τους ιδιοκτήτες, που αντιδρούν έντονα και επικίνδυνα σε βάρος των αρμοδίων υπαλλήλων της ΔΕΗ.

6. Για την καταπολέμηση της παραπάνω περιγραφόμενης καταστρατήγησης παρακαλούμε να δοθούν σχετικές οδηγίες στους Δήμους και στις Κοινότητες ώστε, τόσο πριν από τη χορήγηση της άδειας εγκατάστασης «φωτεινής διαφήμισης» όσο και πριν από την θεώρησή της για ηλεκτροδότηση να διενεργείται σχετική αυτοψία από τεχνικό υπάλληλο του Δήμου ή της Κοινότητας, εφ' όσον έχουν τεχνική Υπηρεσία, ή, σε αντίθετη περίπτωση, να ζητείται σχετικό έγγραφο από την αρμόδια Πολεοδομική Υπηρεσία, η οποία θα θεβαιώνει μετά από αυτοψία, ότι δεν υπάρχει οποιοδήποτε αυθαίρετο κτίσμα ή οποιαδήποτε αυθαίρετη κατασκευή στο οικόπεδο.

Η χορήγηση της άδειας εγκατάστασης «φωτεινής διαφήμισης» καθώς και η θεώρηση της ηλεκτροδότηση θα είναι δυνατή μόνο

εάν, μετά την κατά παράπανω αυτοψία του τεχνικού υπαλλήλου του Δήμου ή της Κοινότητας ή με το έγγραφο της αρμόδιας Πολεοδομικής Υπηρεσίας, προκύπτει ότι δεν υπάρχει οποιοδήποτε αυθαίρετο κτίσμα ή οποιαδήποτε αυθαίρετη κατασκευή στο οικόπεδο.

Εγγραφο Υπουργείου Εσωτερικών 101820/20-9-1991

ΘΕΜΑ Μη τήρηση διαστάσεων διαφημιστικών πλαισίων

Σας πληροφορούμε ότι, ο Σύνδεσμος Ελλήνων Διαφημιστών Υπαίθριου Διαφημίσεως, με την από 29.8.1991 αναφορά τους, διαμαρτύρεται ότι, οι Δήμοι και οι Κοινότητες του Νομού Αττικής, στις δημοπρασίες για εκμίσθωση κοινοχρήστων χώρων, προς διενέργεια εμπορικής διαφήμισης, δεν αναγράφουν τις διαστάσεις των διαφημιστικών πλαισίων που ορίζονται με με την 20351/4.3.1985/ΦΕΚ 147 τ.Β/19.4.85) κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Χωροταξίας Οικισμού και περιβάλλοντος, με αποτέλεσμα τη διενέργεια διαφημίσεων σε πλαίσια διαστάσεων μεγαλύτερων αυτών που προβλέπει η ανωτέρω απόφαση.

Παρακαλούμε να εξετάσετε το θέμα αυτό και να δώσετε οδηγίες στους ΟΤΑ της περιφέρειας σας για την πιστή τήρηση των κειμένων διατάξεων, ενημερώνοντας τον ενδιαφερόμενο Σύνδεσμο και το Υπουργείο.

Εγγραφο ΥΠΕΧΩΔΕ / Γ.Γ.Δ.Ε 6527/7-8-1992

ΘΕΜΑ Αποξήλωση διαφημιστικών πινακίδων από πεζοδρόμια

1. Σας γνωρίζουμε ότι, στο κατάστρωμα των πεζοδρομίων, απαγορεύεται από το Ν.1491/84 η τοποθέτηση παντός είδους διαφημιστικών πινακίδων.

2. Επειδή όμως, σε όλους τους δρόμους όπου διέρχονται λεωφορεία (Μ.Μ.Μ) παρατηρείται το φαινόμενο να τοποθετούνται διαφημιστικές πινακίδες (μικρές) στα πεζοδρόμια και τις νησίδες με αποτέλεσμα να προκαλείται κίνδυνος στην κίνηση των πεζών και βραδύπορία των τροχοφόρων για να διαβάζουν τα κείμενα, παρακαλείσθε όπως εντός δέκα (10) ημερών από λήψεως προβείτε στην αφαίρεση των πινακίδων αυτών με συνεργεία σας, ή διατάσσοντας τους διαφημιζόμενους να τις αποξηλώσουν οι ίδιοι.

Εγγραφο Υπ. Εσωτ. - ΔΔΑ 26531/12-11-1996

ΘΕΜΑ: Ανάρτηση διαφημιστικών πινακίδων, αφισσών ή άλλων αντικειμένων πάνω σε στύλους και λοιπές εγκαταστάσεις της ΔΕΗ.

ΣΧΕΤ. Εγγραφο Ελληνικής Αστυνομίας 1015/4/32-α/96

Με το ανωτέρω σχετικό μας έγινε γνωστό στο Υπουργείο ότι η ΔΕΗ σε πολλές περιοχές της χώρας έχει καταγγείλει ότι διάφοροι ιδιώτες τοποθετούν ή αναρτούν διαφημιστικές πινακίδες, αφίσες ή άλλα αντικείμενα (καλάθια απορριμάτων, γιρλάντες, διάφορα καλώδια ή σχοινιά κ.λπ) πάνω σε στύλους ή άλλες εναέριας ηλεκτρικές εγκαταστάσεις της, με αποτέλεσμα αφένός μιν να δυσχεραίνεται η αναρρίχηση και γενικά το έργο του τεχνικού προσωπικού της ΔΕΗ που εργάζεται στις εγκαταστάσεις αυτές και αφ'ετέρου να κινδυνεύουν αυτοί που ανρριχώνται ή έρχονται σε επαφή με τις εγκαταστάσεις της ΔΕΗ για την τοποθέτηση ή ανάρτηση των εν λόγω αντικειμένων.

Κατόπιν των ανωτέρω παρακαλούμε, όπως επισημάνετε στους ΟΤΑ της περιφέρειάς σας, ότι η χορήγηση άδειας ανάρτησης διαφημιστικών πινακίδων, αφισσών κ.λπ. να γίνεται σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις, καθώς επίσης να μεριμνούν για την επαναφορά των πραγμάτων στην προηγούμενη κατάσταση σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 18 παρ. 3 του ν. 2130/1993.

Εγγραφο Υπ. Εσωτ. -3012/7-4-1997

ΘΕΜΑ Αν είναι δυνατή η επιβολή δημοτικών τελών ή εισφορών κατά τη διάταξη της παρ.14 του άρθρου 25 του Ν. 1828/89 και ειδικότερα αν δυνάμει της ανωτέρω διάταξης είναι νόμιμη η επιβολή "ειδικού τέλους καθαριότητας διαφημίσεων"

Σύμφωνα με την 12/1997 γνωμοδότηση του Ν.Σ.Κ την οποία αποδεχόμαστε, η επιβολή των προβλεπομένων από την παρ. 14 του άρθρου 25 του Ν.1828/89 τελών ή εισφορών ενόψει του ανταποδοτικού χαρακτήρα τους, συναρτάται κυρίως αναγκαίως με την ειδική αναφορά υπηρεσιών και έργων που συνιστούν τις αντιπαροχές, κατ'εφαρμογή δε της διάταξης αυτής, παρέχεται η δυνατότητα νόμιμης επιβολής "ειδικού τέλους καθαριότητας διαφημίσεων" δοθέντος ότι έχει διάφορη και αυτοτελή αιτία επιβολής έναντι του γενικού τέλους διαφημίσεων του άρθρου 5 του Ν. 1990/90.

Σύμφωνα με την ανωτέρω γνωμοδότηση, για τη νόμιμη επιβολή των ως άνω ανταποδοτικών τελών απαιτείται να πληρούνται οι εξής προϋποθέσεις

1. Ρητή αναφορά στην απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου περί επιβολής του σχετικού τέλους της ειδικής παρεχόμενης από τον οικείο ΟΤΑ υπηρεσίας ή του συγκεκριμένου έργου η εκτέλεση του οποίου θα συμβάλλει στη βελτίωση ποιότητα ζωής, στην ανάπτυξη της περιοχής και στην καλύτερη εξυπηρέτηση των πολιτών. Η γενική και αόριστη μεία αυτών αποστερεί νομότητας την επιβολή των τελών αυτών.

2. Η συγκεκριμένη παρεχόμενη υπηρεσία ή το εκτελούμενο έργο εξασφαλίζει την επίτευξη των αναφερόμενων στην εν λόγω διάταξη σκοπών δηλ. της βελτίωσης της ποιότητας ζωής, της ανάπτυξης της περιοχής και της καλύτερης εξυπηρέτησης των πολιτών. Η εκπλήρωση ή μη των ως άνω αντιπαροχών αποτελεί ζήτημα πραγματικό που απαιτείται να κρίνεται κατά περίπτωση.

Αυτονόητο είναι, με βάση τα ανωτέρω, ότι οι υπηρεσίες για τις οποίες επιβάλλονται τα ανταποδοτικά τέλη να είναι εξαιρετικές δηλαδή πέραν εκείνων που από το νόμο υποχρεούται ο δήμος ή η κοινότητα να παρέχει στους δημότες.

Η αρμοδιότητα λήψης αυτής της απόφασης ανήκει στην κρίση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου που πρέπει, να αιτιολογεί αναλυτικά κατά τα ανωτέρω, την επιβολή του τέλους, να προϋπολογίσει επίσης αναλυτικά τη δαπάνη που θα απαιτηθεί για το σκοπό αυτό, ανάλογη της οποίας λόγω του ανταποδοτικού χαρακτήρα του τέλους θα πρέπει να είναι και ο καθορισμός του ύψους αυτού καθώς επίσης να καθορίζει τους υπόχρεους καταβολής των τελών αυτών, που πρέπει να είναι και οι ωφελούμενοι από την παροχή υπηρεσιών ή την εκτέλεση των μνημονευομένων στην απόφαση αυτή έργων, καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια για την επιβολή των τελών αυτών. Για τη διασφάλιση της αρχής της ίσης μεταχείρισης απαιτείται να επιβαρύνονται αδιακρίτως όλοι όσοι απολαμβάνουν των ωφελειών από τις παρεχόμενες σ' αυτούς αντιπαροχές.

Ειδικότερα, για τη νόμιμη επιβολή «ειδικού τέλους καθαριότητας διαφημίσεων» κατ' εξουσιοδότηση της διάταξης της παρ.14 του άρ-

θρου 25 του Ν.1828/89, απαιτείται να παρέχεται από τον οικείο ΟΤΑ ειδική υπηρεσία καθαρισμού, συντήρησης και αποκατάστασης των χωρών που ρυπαίνονται από τη διαφήμιση, το ύψος δε αυτού του τέλους, λόγω της ανταποδοτικότητας του, πρέπει να καλύπτει αποκλειστικά τις δαπάνες λειτουργίας αυτής της υπηρεσίας χωρίς να μπορούν τα έσοδα από το τέλος αυτό να αναλωθούν για άλλη αιτία.

Τέλος, σας επισημαίνουμε ότι επειδή σκοπός της διάταξης της παρ.14 του άρθρου 25 του Ν.1828/89, σύμφωνα με την εισηγητική έκθεση του νόμου αυτού, δεν είναι επιβολή κάποιας νέας φορολογίας αλλά η ενδυνάμωση της οικονομικής αυτοδυναμίας των ΟΤΑ στους οποίους παρέχεται πλέον η ευχέρεια με δική τους ευθύνη και τη συναίνεση των δημοτών να αντλούν έσοδα για την εκτέλεση έργων τοπικής σημασίας τα οποία δεν μπορούν να χρηματοδοτηθούν από άλλες πηγές, απαιτείται για την επιβολή των δυνητικών αυτών τελών όχι μόνο η τήρηση των προαναφερομένων περιορισμών αλλά και η ορθή εκτίμηση των οικονομικών συνθηκών και όλων των παραγόντων που επηρεάζονται από την επιβολή των τελών αυτών.

Την εγκύκλιο αυτή, παρακαλούμε να κοινοποιήσετε στους δήμους και στις κοινότητες της περιφέρειάς σας για την νόμιμη εφαρμογή της προαναφερομένης διάταξης.

ΘΕΜΑ: Επιγραφές καταστημάτων.

Σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 5 του άρθρου 5 του Ν. 1491/84 (ΦΕΚ 173 Α), οι επιγραφές των εμπορικών επιχειρήσεων και καταστημάτων γράφονται στα ελληνικά και επιτρέπεται επιπρόσθετη αναγραφή της επιγραφής ξενόγλωσσα.

Δεδομένου ότι στις άδειες ίδρυσης και λειτουργίας των καταστημάτων και επιχειρήσεων, που εκδίδουν οι ΟΤΑ αναγράφεται και ο διακριτικός τίτλος του καταστήματος, παρακαλούμε να δώσετε σχετικές οδηγίες στους δήμους και τις κοινότητες της περιφέρειάς σας, για την εφαρμογή των ανωτέρω διατάξεων.

Επιπροσθέτως επισημαίνουμε ότι στις κανονιστικές αποφάσεις που τυχόν εκδίδουν οι Δήμοι και οι Κοινότητες, με τις οποίες καθορίζουν τους όρους λειτουργίας των καταστημάτων και επιχειρήσεων της περιφέρειάς τους, σκόπιμο είναι να περιλαμβάνουν και τις ανωτέρω σχετικές διατάξεις.

Η ΓΕΝ. ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

Εγγραφο ΟΑΣΑ 370/24-1-95

ΘΕΜΑ Προβλήματα ασφαλείας και λειτουργικότητας των διαφημιστικού τύπου στεγάστρων

Στα πλαίσια της σωστής χάραξης και λειτουργίας κάθε συγκοινωνιακής γραμμής θα πρέπει να υπάρχουν εγκαταστάσεις πληροφόρησης και προστασίας του επιβατικού κοινού. Τέτοιες εγκαταστάσεις αποτελούν και τα στεγάστρα αναμονής επιβατών σε συγκεκριμένες θέσεις-στάσεις.

Από αυτοψία που πραγματοποίησε η υπηρεσία του Οργανισμού μας διαπίστωσε ότι τα εγκαταστηθέντα στεγάστρα διαφημιστικού τύπου παρουσιάζουν προβλήματα ασφαλείας και λειτουργικότητας τα οποία κατά τη γνώμη μας μπορούν να αρθούν με τις παρακάτω βελτιωτικές τεχνικές προσθήκες ή αφαιρέσεις.

1. Αφαίρεση -αποξήλωση της μιας διαφημιστικής ρακέτας- πλαίσιο από την μια πλευρά του στεγάστρου και συγκεκριμένα αυτής προς την οποία στρέφεται το βλέμμα των αναμενόντων επιβατών προκειμένου να αντικρύσουν το διερχόμενο λεωφορείο και να προβούν στην ενδεικτική κίνηση του χεριού για να πραγματοποιήσει στάση επιβίβασης. Η ύπαρξη της διαφημιστικής ρακέτας παρεμποδίζει την ορατότητα των επιβατών οι οποίοι αναγκάζονται να κατέρχονται στο οδόστρωμα με αποτέλεσμα να εκθέτουν τον εαυτό τους σε κίνδυνο ατυχήματος, να προσβάλλονται από τις ενδεχόμενες επικρατούσες δυσμενείς καιρικές συνθήκες, και να μην κατορθώνουν να επιβιβαστούν στο συγκεκριμένο λεωφορείο που εξυπηρετεί τον προορισμό τους.

2. Να αφαιρεθεί - αποξηλωθεί το σταθερό κάθισμα (παγκάκι) και αντί αυτού να τοποθετηθούν τρία(3) - τέσσερα (4) πτυσσόμενα καθίσματα για να μην μειώνεται η χωρητικότητα του στεγάστρου.

3. Ο προστατευτικός υαλοπίνακας της πλάτης (οπισθίας όψης) του στεγάστρου να τοποθετείται μόνο στο μήκος που καταλαμβάνουν τα καθίσματα και τα υπόλοιπα εναπομείναντα τελάρα (κάναβοι) να είναι ανοικτά για να έχουμε διεξόδους διαφυγής των αναμενόντων επιβατών σε περίπτωση ατυχήματος.

4. Να τηρείται το ελάχιστο όριο απόστασης ασφαλείας από το κράσπεδο, δηλαδή η περασιά του στεγάστρου να απέχει τουλάχιστον 50 εκατοστά από αυτό.

5. Να προστεθεί κιγκλιδωμα-κουπαστή στην πρόσοψη του στεγάστρου εκτός της εισόδου και εξόδου από αυτό (δηλαδή όχι καθ' όλο το μήκος του) για την στοιχειώδη προστασία από ενδεχόμενη πρόσκρουση οχήματος και τήρηση προτεραιότητας επιβίβασης στο λεωφορείο.

6. Να γίνεται αγκύρωση του σκελετού του στεγάστρου σε ειδική έδραση με κατάλληλη εξυγίανση του εδάφους και σε βάθος τουλάχιστον 50 εκατοστά.

7. Σε κάθε περίπτωση ανεξάρτητα του πλάτους του πεζοδρομίου δεν θα πρέπει να παρεμποδίζεται η διέλευση των πεζών καθ' όλο το μήκος και το πλάτος που καταλαμβάνει το στέγαστρο, δηλαδή να μην αναγκάζονται οι πεζοί να βαδίσουν επί του οδοστρώματος.

8. Αποξήλωση των στεγάστρων από θέσεις στάσεων αποβίβασης, για την βελτίωση της αισθητικής και της χρησιμότητας των πεζοδρομίων. Δηλαδή έχουμε διαπιστώσει εγκατάσταση σε θέσεις στάσεων όπου δεν αναμένουν επιβάτες για επιβίβαση, οπότε δεν υπάρχει ανάγκη προστασίας.

9. Σε κάθε στέγαστρο σε θέση ορατή από τους χρήστες των Αστικών Συγκοινωνιών να παραχωρηθεί στον Οργανισμό μας επιφάνεια κατάλληλων διαστάσεων όπου θα τοποθετείται ειδική ενσωματωμένη κατασκευή στην οποία θα αναγράφονται πληροφοριακά και λειτουργικά στοιχεία των Συγκοινωνιών.

10. Η θέση εγκατάστασης του στεγάστρου να είναι ορατή από τον οδηγό του λεωφορείου και τους χρήστες των Αστικών Συγκοινωνιών και να μην παρεμποδίζεται από οποιαδήποτε άλλη κατασκευή - εγκατάσταση.

Από τα παραπάνω συνοπτικά αναφερόμενα γίνεται κατανοητό ότι ο τύπος του στεγάστρου για κάθε θέση-στάση δεν πρέπει να είναι ενιαίος, αλλά εξαρτάται από πολλούς παράγοντες εξωγενείς και ενδογενείς των Αστικών Συγκοινωνιών. Ως τέτοιους παράγοντες αναφέρουμε την επιβατική κίνηση της στάσης, τις διαστάσεις του πεζοδρομίου, το δομημένο και μη περιβάλλον της συγκεκριμένης θέσης, τα κυκλοφοριακά δεδομένα του οδικού δικτύου διέλευσης του οχήματος κλπ.

Ηδη στον Οργανισμό μας συγκροτείται επιτροπή από επιστήμο-

νες-γνώστες του αντικειμένου και με εμπειρία Ελληνική και Διεθνή η οποία θα καταγράψει όλες τις παραμέτρους που αφορούν το στεγάστρο και θα συντάξει στοιχειώδεις προδιαγραφές χωροθέτησης, κατασκευής, εγκατάστασης, ασφαλείας, λειτουργικότητας τους στεγάστρου κλπ. οι οποίες θα σας γνωστοποιηθούν έγκαιρα για να έχουμε και τις δικές σας παρατηρήσεις.

Μετά και την οδυνηρή εμπειρία από το δυστύχημα της οδού Ακαδημίας σας παρακαλούμε για την άμεση συνεργασία σας ώστε να βελτιώσουμε και εξαλείψουμε τα προβλήματα ασφαλείας και λειτουργικότητας των ήδη εγκατεστημένων στεγάστρων και για την μη επανάληψη των σε νέες θέσεις εγκατάστασης.

Γ. ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΕΙΣ

Γνωμοδότηση 216/1985 της Νομικής Δ/σης του Υπουργείου Εσωτερικών

(Η γνωμοδότηση αυτή έγινε δεκτή με την 22372/11.4.1985
απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών).

Ερώτημα. Καταργήθηκαν ή όχι μετά την έναρξη ισχύος του Ν. 1491/1984 και ιδιαιτέρως του άρθρ. 22 παρ. Ι αυτού οι διατάξεις του άρθρου 2 του Ν.Δ.31/1968.

Γνωμοδότηση

1. Τα άρθρα 5 και 6 του Ν.1491/1984 «Μέτρα για.....τον τρόπο διενέργειας της εμπορικής διαφήμισης.....» ρυθμίζουν τα θέματα της εμπορικής διαφήμισης. Ειδικότερα ενώ στα εδάφια α' έως και ε' και ζ' έως και η' του άρθρου 6 παρ.Ι του Ν.1491/1984 γίνεται λεπτομερειακή περιγραφή των ειδικών χώρων, στους οποίους επιτρέπεται η διαφήμιση για εμπορικούς σκοπούς, στο εδάφιο στ' όμως της αυτής παραγράφου και άρθρου ορίζεται αορίστως, εξ' απόψεως χώρων, ότι επιτρέπεται η διαφήμιση για εμπορικούς σκοπούς από τον αέρα με οποιοδήποτε τρόπο.

Η αοριστία αυτή του νομοθέτη είναι ηθελημένη, διότι κατά αδήριτη και αναπόδραστη λογική αναγκαιότητα διαφήμιση ενεργούμενη από τον αέρα με ρίψη πάσης μορφής χαρτιών ή άλλων αντικειμένων θα καταλήξει είτε στο έδαφος, είτε σε υδάτινους χώρους (θαλάσσης, λιμνών και ποταμών) και αναποφεύκτως θα τους ρυπάνει.

2. Το άρθρο 2 του Ν.Δ. 31/1968 «περί προστασίας της περιουσίας των οργανισμών τοπικής αυτοδιοικήσεως και ρυθμίσεως ετέρων τινών θεμάτων» στις παραγρ. 1 και 2 ορίζει τα εξής:

«1. Απαγορεύεται η δι' αθρόας ρίψεως εντύπων φύλλων χάρτου, διαφημίσεων αγγελιών κλπ. ή δι' άλλου παρεμφερούς τρόπους ρύπανσης των οδών, πλατειών και λοιπών κοινοχρήστων χώρων των πόλεων, κωμών και χωρίων.

2. Ο προτίθεμενος να προβεί εις την ρίψιν εντύπων ή διενεργείας νομίμου πρόβολής επαγομένης ρύπανσιν κοινοχρήστων χώρων, περί ων η παρ.1 του παρόντος άρθρου, υποχρεούται να προ-

θεί εις δήλωσιν προς την δημοτικήν ή κοινοτικήν αρχήν περί του χρόνου διενέργειας, ρίψεως ή προβολής και να καταβάλη τέλος καθορισμού του ρυπανθησομένου χώρου οριζόμενου δια πράξεως του αρμόδιου δημοτικού ή κοινοτικού οργάνου. Εν μη εκπληρώσει της υποχρέωσης που της εφαρμόζονται οι διατάξεις των παρ. 3-5 του παρόντος άρθρου».

3. Εκ του συνδυασμού των ανωτέρω διατάξεων προκύπτει κατ' αρχήν μεν γενική απαγόρευση ρυπάνσεως όλων των κοινόχρηστων χώρων των πόλεων, κωμών και χωριών, άρση δε της απαγορεύσεως αυτής σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση υπό τις προϋποθέσεις, που τάσσονται στη δεύτερη εξ' αυτών.

4. Τέλος στις παραγράφους 3 έως 5 του αυτού άρθρου και Ν.Δ/τος καθιερώνεται για τους παραβάτες της προεκτεθείσης παραγράφου 2 διοικητική δικαιοδοσία καθορισμού και επιβολής αποζημιώσεως και προστίμου δια πρωτοκόλλου, δυναμένου να προσβληθεί αναλόγως των ποσών (αποζημιώσεως και προστίμου) είτε ενώπιον του Ειρηνοδικείου είτε του Μονομελούς Πρωτοδικείου, αποφασιζόντων αμετακλήτως, ως και δικαίωμα εγκλήσεως υπέρ της δημοτικής ή κοινοτικής αρχής κατά των παραβατών των παραγρ. 1 και 2 του ανωτέρω άρθρου.

5. Εξ' όλων αυτών των ρυθμίσεων του άρθρου 2 του ανωτέρω Ν.Δ/τος προκύπτει ότι αυτές είναι ιδιαίτερας ειδικά ως αφορώσαι προστασία της καθαριότητας των κοινοχρήστων χώρων των δήμων και κοινοτήτων και ρυθμίζουν θέματα, μη ρυθμιζόμενα ούτε υπό των διατάξεων του Ν. 1491/1984 ούτε προισχύσαντος σχετικού Ν. 1144/1981. Σχετική επί του δεύτερου νόμου (1144) η υπ' αριθ. 277/1983 ατομική γνωμοδότησή μου.

6. Βάσει των προεκτεθέντων καταλήγω εις αρνητική γνώμη ως προς το ανωτέρω ερώτημά σας, δηλαδή οι διατάξεις του άρθρου 2 του Ν.Δ. 31/1968 δεν καταργήθηκαν από τον Ν. 1491/1984, αλλά ισχύουν παραλλήλως με αυτόν.

Γνωμοδότηση ΝΣΚ 12/1997

Ερώτημα:

Α)Εάν, ενόψη της προβλέψεως του άρθρου 25 παραγρ. 14 του Ν. 1828/1989, είναι δυνατή η επιβολή των δι' αυτής προβλεπομένων ανταποδοτικών τελών με απόφαση του οικείου δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου, καθώς και αν η τιοιαύτη επιβολή συναντάται με την παροχή υπηρεσιών ή την εκτέλεση έργων που σχετίζονται, ευθέως, με την επιβολή των αυτών τελών.Και

Β)Εάν παρίσταται νόμιμη η επιβολή «ειδικού τέλους καθαριότητας διαφημίσεων» από το Δήμο Αθηναίων, κατ' εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 25 παρ.14 του Ν. 1828/1989 και 5 Ν.1900/90.

Επί των πρόσθεν ερωτημάτων, το Τμήμα εγνωμοδότησεν, ομοφώνως, ως ακολούθως:

Α.α. Δια της παραγράφου 14 του άρθρου 25 του Ν. 1828/1989(Α,2) ορίζονται τα ακόλουθα:

«Με απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου μπορεί να επιβάλλονται τέλη ή εισφορές για υπηρεσίες ή τοπικά έργα της περιοχής τους, που συμβάλλουν στη βελτίωση της ποιότητας ζωής, στην ανάπτυξη της περιοχής και στην καλύτερη εξυπηρέτηση των πολιτών.

Τα τέλη αυτή ή οι εισφορές έχουν ανταποδοτικό χαρακτήρα. Το ύψος των τελών ή εισφορών οι υπόχρεοι στην καταβολή τους και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια ορίζονται με την ίδια απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου».

β. Φόρος, σύμφωνα και με τη συνταγματική έννοια (άρθρο 78 Σ), είναι η χάριν των κρατικών εν γένει σκοπών επιβαλλόμενη, στους πολίτες, αναγκαστική παροχή, χωρίς συσχέτιση προς ειδική αντιπαροχή, που προσφέρεται προς αυτούς.

Εξάλλου, τέλος, είναι, ομοίως, αναγκαστική παροχή των πολιτών, η οποία, όμως, καταβάλλεται έναντι ειδικής προς αυτούς αντιπαροχής (ανταλλάγματος) δημόσιας, εν γένει, υπηρεσίας. Επί του τέλους δεν έχουν εφαρμογή οι ειδικότερες προβλέψεις του άρθρου 78 του Συντάγματος. Ακόμη δια του τέλους σκοπείται να καλυφθούν ολικώς ή μερικώς οι γενόμενες δαπάνες για την ειδική παροχή του

Κράτους ή άλλου Δημόσιου φορέως, γι' αυτό και υφίσταται, αν όχι ακριβής, πάντως, ικανή αντιστοιχία μεταξύ παρασχεθείσης ειδικής αντιπαροχής και τέλους

(βλ. και Ολ. Α.Π. 1145/1983 Ε.Ε.Ν. 51 σελ. 525 επ., Ολ. Α.Π.751/1986 Νο Β 35 σελ. 378).

Γ.Η προπαρατεθείσα διάταξη της παραγράφου 14 του άρθρου 25 του Ν. 1828/89 προβλέπει την επιβολή τελών ή εισφορών για υπηρεσίες ή έργα των Ο.Τ.Α που συμβάλλουν στη βελτίωση της ποιότητας ζωής στην ανάπτυξη της περιοχής και στην καλύτερη εξυπηρέτηση των πολιτών. Περαιτέρω η ίδια διάταξη προβλέπει ευθέως, ότι τα προειρημένα τέλη ή εισφορές έχουν ανταποδοτικό χαρακτήρα.

ιι. Από την ανωτέρω πρόβλεψη και ενόψη του ρητού ανταποδοτικού χαρακτήρα των περιών πρόκειται τελών ή εισφορών και προκειμένου να διακριθωθεί η ύπαρξη, αν όχι ακριβούς, πάντως, ικανής αντιστοιχίας, μεταξύ παρεχομένης ειδικής αντιπαροχής και τελών, θα πρέπει, εκάστοτε, να μνημονεύονται, κατά τρόπο ειδικό, συγκεκριμένες υπηρεσίες που παρέχονται από τον οικείο Ο.Τ.Α ή έργα που συμβάλλουν στη βελτίωση της ποιότητας ζωής στην ανάπτυξη της περιοχής και στην καλύτερη εξυπηρέτηση των κατοίκων της περιοχής του.

ιιι. Η μη εξειδικευμένη αναφορά τούτων, αλλά η γενική και αόριστη μνεία αποστερεί νομιμότητος την επιβολή των περιών πρόκειται ανταποδοτικών τελών, σύμφωνα και με την προμνημονευθείσα ρητή νομοθετική πρόβλεψη.

Το εάν η ειδική αναφορά υπηρεσιών και έργων πληροί τις άνω αντιπαροχές (βελτίωση ποιότητας ζωής, ανάπτυξη περιοχής κλπ) είναι ζήτημα πραγματικό φαινόμενο κατά περίπτωση.

δ. Περαιτέρω η ίδια διάταξη καθιδρύει ως αποφασιστικό όργανο, τόσο για την επιβολή των περιών πρόκειται τελών, όσο και για τον καθορισμό του ύψους τους και των υποχρέων καταβολής, το οικείο δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο.

ε. Κατ' ακολουθία, επί του πρώτου ερωτήματος, το Τμήμα εγνωμοδότησεν συμφώνως ότι το οικείο δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο έχει αρμοδιότητα, με απόφασή του, να επιβάλει τα προβλεπόμενα

από την παράγραφο 14 του άρθρου 25 του Ν. 1828/89 τέλη ή εισφορές.

Η επιβολή των άνω τελών ή εισφορών, ενόψη του ανταποδοτικού χαρακτήρα τους, συναρτάται, αναγκαίως, με την ειδική αναφορά υπηρεσιών και έργων που συνιστούν τις αντιπαροχές (βελτίωση ποιότητας ζωής, ανάπτυξη περιοχής κλπ), που προβλέπονται, ρητώς, από την άνω διάταξη.

Β.αι. Από το άρθρο 5 του Ν.1990/90 (Α,125) προβλέπεται ότι «επιβάλλεται υπέρ των δήμων και κοινοτήτων τέλος για κάθε διαφήμιση που γίνεται με οποιονδήποτε τρόπο και μορφή σε χώρους που βρίσκονται μέσα στα διοικητικά τους όρια. Ο συντελεστής του τέλους καθορίζεται με απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου κατά περιοχή και κατηγορία διαφήμισης».

ii. Η προπαρατεθείσα ρύθμιση αναφέρεται σε ευθεία, εκ του νόμου, επιβολή γενικού τέλους υπέρ των Ο.Τ.Α προς διενέργεια, υπό τρίτων, διαφημίσεων σε χώρους εντός των διοικητικών τους ορίων. Δια της επιβολής του άνω τέλους παρέχεται το δικαίωμα προς πραγματοποίηση, και μόνον, της διαφήμισης.

βι. Η επιβολή «ειδικού τέλους καθαριότητας διαφημίσεων», κατ' εφαρμογή της προδιαληφθείσης διατάξεως της παραγρ. 14 του άρθρου 25 του Ν.1828/1989, έχει διάφορη αιτία του προεκτεθέντος γενικού τέλους διαφημίσεων.

ii. Το έρεισμα του και ο ανταποδοτικός τους χαρακτήρας στα πλαίσια βελτίωσης της ποιότητας ζωής των κατοίκων, ενόψη των προβλημάτων που προέρχονται από την πραγματοποίηση διαφημίσεων, κυρίως, στους κοινόχρηστους χώρους, τόσο σε επίπεδο ρύπανσης, όσο και αλλοίωσης της αισθητικής εμφάνισης των χώρων, συνίσταται στην παροχή ειδικών υπηρεσιών από τους Ο.Τ.Α, οι οποίες αποκαθιστούν την προξενούμενη ρύπανση και αίρουν τις αισθητικής μορφής συνέπειες (αποκόλληση παλαιών διαφημίσεων, καθαρισμός συντήρηση και αποκατάσταση διαφημιστικών πλαισίων κλπ), τοσούτο μάλλον καθόσον τοιαύτη υποχρέωση δεν φαίνεται να βαρύνει, ευθέως εκ του νόμου, τους προερχόμενους στη διαφήμιση.

iii. Κατ' ακολουθία, και κατά την ομόφωνη γνώμη του Τμήματος, το «ειδικό τέλος καθαριότητας διαφημίσεων» μπορεί να βρει έρει-

σμα επιβολής στη διάταξη της παραγρ. 14 του άρθρου 25 του Ν. 1828/1989, δοθέντος, ότι έχει διάφορη αιτία επιβολής του γενικού τέλους διαφημίσεων του άρθρου 5 του Ν.1990/90 και ως εκ τούτου δεν εγείρεται ζήτημα σωρευτικής επιβολής πλειόνων τελών εκ της αυτής αιτίας.

Η εξειδικευμένη αναφορά, στην οικεία απόφαση επιβολής, των ειδικών υπηρεσιών, που συνιστούν την αντιπαροχή, είναι αναγκαία και για το προκείμενο τέλος, όπως έχει, ήδη, αναπτυχθεί στο σκεπτικό του πρώτου ερωτήματος.

Γ. Ανακεφαλαιωτικά των προεκτεθέντων το Τμήμα εγνωμοδότησε ομοφώνως ότι:

αι. Το οικείο ή κοινοτικό συμβούλιο έχει αρμοδιότητα, με απόφασή του, να επιβάλει τα προβλεπόμενα από την παράγραφο 14 του άρθρου 25 του Ν. 1828/89 τέλη ή εισφορές.

ιι. Η επιβολή των άνω τελών ή εισφορών, ενόψει του ανταποδοτικού χαρακτήρα τους, συναρτάται, αναγκαίως, με την ειδική αναφορά υπηρεσιών και έργων που συνιστούν τις αντιπαροχές (βελτίωση ποιότητας ζωής, ανάπτυξη περιοχής κλπ), που προβλέπονται, ρητώς, από την άνω διάταξη.

βι. Παρέχεται δυνατότητα νόμιμης επιβολής «ειδικού τέλους καθαριότητας διαφημίσεων», κατ' εφαρμογή της παραγράφου 14 του άρθρου 25 του Ν. 1828/1989, δοθέντος ότι έχει διάφορη και αυτοτελή αιτία επιβολής, έναντι του γενικού τέλους διαφημίσεων του άρθρου 5 του Ν. 1990/1990.

ιι. Η αναφορά, στην οικεία απόφαση επιβολής, των ειδικών υπηρεσιών, που συνιστούν την αντιπαροχή είναι αναγκαία και για το προκείμενο τέλος.

Γνωμοδότηση 3132/εδ.4233/8-12-1989
της Νομικής Διεύθυνσης Υπουργείου ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε.

Σε απάντηση του ερωτήματος που τέθηκε με το Δ3γ/0/10/209-0/31-10-89 έγγραφό σας σχετικά με την αρμοδιότητα και τη διαδικασία αφαίρεσης των διαφημιστικών πινακίδων που έχουν τοποθετηθεί παράνομα στο εθνικό οδικό δίκτυο, η γνώμη μου έχει ως εξής:

1) Οπως προκύπτει από το άρθρο 11 παρ. 1 του Ν. 614/77 απαγορεύεται κατ' αρχήν κάθε διαφήμιση, με οποιοδήποτε τρόπο και μέσο, σε ζώνη μικρότερη των 150 μέτρων κατά μήκος των εθνικών και επαρχιακών οδών, αλλά η απαγόρευση αυτή δεν ισχύει για τα τμήματα των εθνικών και επαρχιακών οδών, που διέρχονται μέσα από πόλεις, χωριά και οικισμούς στα οποία υπάρχει εγκεκριμένο σχέδιο πόλης και υπό την πρόσθετη προϋπόθεση, ότι το ανώτατο επιτρεπόμενο όριο ταχύτητας δεν υπερβαίνει τα 5 χιλιόμετρα την ώρα.

Σύμφωνα με ρητή πρόβλεψη της παραγράφου του ίδιου άρθρου διαφημίσεις και επιγραφές που έχουν τοποθετηθεί κατά παράβαση των προαναφερθέντων, αφαιρούνται ή εφόσον είναι φωτεινές τίθενται εκτός λειτουργίας από τις υπηρεσίες που είναι αρμόδιες για τη συντήρηση των δρόμων και η δαπάνη καταλογίζεται σε βάρος των διαφημιζόμενων, αν αυτοί δεν τις αφαιρέσουν ή δεν τις θέσουν εκτός λειτουργίας, μέσα σε πέντε μέρες από την έγγραφη ειδοποίηση από την αρμόδια Αρχή.

Με μεταγενέστερους νόμους, των οποίων η λεπτομερής παράθεση δεν κρίνεται αναγκαία, για την επίλυση του ερωτήματος που έχει τεθεί ορίστηκε ότι η χορήγηση άδειας για την τοποθέτηση διαφημιστικών πινακίδων κατά μήκος των οδών γίνεται από τον οικείο Δήμαρχο ή Πρόεδρο της Κοινότητας αλλά ειδικά για διαφημίσεις κατά μήκος των εθνικών και επαρχιακών οδών η άδεια του Δημάρχου ή Προέδρου της Κοινότητας χορηγείται μετά από σύμφωνη γνώμη της υπηρεσίας που είναι υπεύθυνη για τη συντήρηση του δρόμου (άρθρο 57 παρ. 1 του Ν. 1416/84).

2) Οι ανωτέρω διατάξεις διατηρήθηκαν σε ισχύ με το άρθρο 23 παρ. Ζ του Ν. 1491/84 και κατά συνέπεια η αφαίρεση των πινακίδων που έχουν τοποθετηθεί παράνομα στο εθνικό και επαρχιακό

οδικό δίκτυο γίνεται από την αρμόδια για τη συντήρηση της οδού υπηρεσία του Δημοσίου, ύστερα από τήρηση της διαδικασίας της παραγράφου 4 του άρθρου 11 του Ν. 614/77 και χωρίς ανάμειξη Εισαγγελικής Αρχής, αφού ανεξάρτητα και από τις άλλες αντιρρήσεις που θα μπορούσαν να υπάρξουν για την ανάγκη παρέμβασης του Εισαγγελέα προς αφαίρεση των διαφημιστικών πινακίδων, σύμφωνα με το άρθρο 3 του Ν. 1144/61 η διάταξη αυτή καταργήθηκε ήδη με το άρθρο 22 παρ. 1 του Ν. 1491/84.

Περαιτέρω και δοθέντος ότι ο Νομοθέτης στο άρθρο 11 παρ. 4 του Ν. 614/77 κάνει μνεία για αφαίρεση διαφημιστικών πινακίδων που έχουν τοποθετηθεί παράνομα γενικά, χωρίς να ασχολείται με την κυριότητα του χώρου στον οποίο έχουν τοποθετηθεί οι διαφημίσεις, έπεται ότι η αφαίρεση ή η θέση εκτός λειτουργίας των διαφημιστικών πινακίδων που έχουν τοποθετηθεί παράνομα κατά μήκος του Εθνικού οδικού δικτύου, θα γίνεται από την αρμόδια για τη συντήρηση της οδού υπηρεσία, ανεξάρτητα αν βρίσκονται σε χώρους που ανήκουν στο Δημόσιο, τους Ο.Τ.Α. ή ιδιώτες.

Γνωμοδότηση Νομικών Υπηρεσιών Διοικήσεως 277/83

Αν μία επιχείρηση κάνει διαφήμιση με ρίψη φέιγ - βολάν από ελικόπτερα σε όλη Χώρα έχει υποχρέωση να ζητήσει από όλους τους Δήμους και Κοινότητες της Χώρας άδεια διαφημίσεως και υπόκειται σε τέλος διαφημίσεως, καταβλητέο εις όλους τους Δήμους και Κοινότητες. Το προβλεπόμενο από το Α2 του Ν.Δ. 31/68 ειδικό τέλος καθαριότητας δεν καταργήθηκε από το Α19 του Ν. 1144/81. ΕΔτΔ 1:22.

Δ. ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΩΝ

Σ.Τ.Ε 1790 / 1958

Τα ημερολόγια που περιλαμβάνουν διάφορες διαφημιστικές παραστάσεις υπάγονται στην υποχρέωση καταβολής τέλους διαφημίσεων.

Σ.Τ.Ε 413/1960

Η διαφήμιση απαλλάσσεται του τέλους, οσάκις αφορά εις τας εργασίας του εν ω ενεργείται καταστήματος, γραφείου κλπ., ως ωφελούσα αμέσως και κυρίως τον εκμεταλλεζόμενον αυτό. Η απαλλαγή όμως αυτή δεν δύναται να χωρήσει εις ας περιπτώσεις η διαφήμιση, εν όψει της εκτάσεως και του είδους αυτής ως και του στοιχείου, εάν ενεργείται εξ' ίδιας πρωτοβουλίας του εκμεταλλεζόμενου το οικείον κατάστημα κλπ., ή κατ' εντολήν και δια λογαριασμόν του παραγωγού ή εισαγωγέως του διαφημιζόμενου είδους, ήθελε λογισθή ως εκδήλως δυσανάλογος προς την έκτασιν της δραστηριότητος του εν ω ενεργείται γραφείου ή καταστήματος εν σχέσει προς το ρήθεν είδος και αφορώσα ουσιαστικώς εις το είδος αυτό και ωφελούσα κυρίως τον παραγωγόν ή εισαγωγέα, όστις και υποχρεούται εις την καταβολήν του τέλους διαφημίσεως.

Σ.Τ.Ε 425 / 1960

Οι διαφημίσεις απάλλασσονται του τέλους, όταν αφορούν εργασίες του καταστήματος, γραφείου κλπ. Η απαλλαγή αυτή όμως, δεν ισχύει σε όσες περιπτώσεις μπορεί να θεωρηθεί δυσανάλογη προς την έκταση της δραστηριότητος του καταστήματος.

Σ.Τ.Ε 473 / 1962

Για τον καθορισμό των διαστάσεων φωτεινής διαφήμισης λαμβάνεται υπόψη όχι μόνον ο χώρος που καταλαμβάνεται από τις φωτεινές λέξεις ή παραστάσεις, αλλά και ο λοιπός χώρος που περιλαμβάνεται στο φωτεινό πλαίσιο. Αν δεν υπάρχει πλαίσιο, λαμβάνεται υπόψη ο χώρος του νοητού ορθογωνίου με πλάτος τη μακρύτερη φράση ή παράσταση και ύψος την απόσταση μεταξύ του χαμηλότερου και υψηλότερου σημείου του φωτεινού συγκροτήματος.

Σ.Τ.Ε 222 / 1965

Το τέλος υπολογίζεται βάσει των διαστάσεων του (πραγματικού ή νοητού) πλαισίου των διαφημίσεων και δη κατά τετραγωνικό μέτρο, ασχέτως αριθμού των διαφημιζομένων και επιχειρήσεων και του εάν η διαφήμιση γίνεται με εναλλασσόμενη προβολή εντός του αυτού πλαισίου.

Σ.Τ.Ε. 888/1991

Δεν εκπίπτονται οι δαπάνες αν δεν έχει καταβληθεί το σχετικό τέλος υπέρ του Δήμου ή κοινότητας.

Επώνυμα διαφημιστικά δώρα είναι και εκείνα επί των οποίων τίθεται οποιαδήποτε ένδειξη που υποδηλώνει την ταυτότητα της επιχείρησης, ανεξάρτητα αν με τον τρόπο αυτό επιτυγχάνεται ή όχι η διαφήμιση, στην οποία απέβλεψε κατ' αρχήν η επιχείρηση.

6. Επειδή, κατά το άρθρο 35 παρ. 1 περ. α' του ν.δ. 3323/1955 από το ακαθάριστο εισόδημα των εμπορικών επιχειρήσεων εκπίπτονται τα γενικά έξοδα διαχείρισης, μεταξύ των οποίων και τα έξοδα διαφήμισης. Εξάλλου, κατά το άρθρο 15, παρ. 1 και 2 του β.δ. από 24.9/20-10-1958 "Περί κωδικοποίησης εις ενιαίον κείμενον των ισχυουσών διατάξεων περί των προσόδων δήμων και κοινοτήτων", όπως το άρθρο αυτό τροποποιήθηκε και αντικαταστάθηκε με τα άρθρα 4 του ν.δ. 703/1970 και 3 του ν.δ. 978/1971 επιβάλλεται υπέρ των δήμων και κοινοτήτων τέλος πάνω σε κάθε διαφήμιση, που ενεργείται με οποιοδήποτε τρόπο και μορφή σε κλειστό ή ανοιχτό χώρο μέσα στην περιφέρειά τους. Το ποσοστό αυτού του τέλους είναι 6% της δαπάνης, όταν πρόκειται για φωτεινές διαφημίσεις κλπ. και 3% στις περιπτώσεις των διαφημίσεων που απαριθμίζει η διάταξη αυτή, μεταξύ των οποίων και " ... ι) των επωνύμων διαφημιστικών δώρων, περιλαμβανομένων των ημερολογίων και καρτελών ...". Τέλος, κατά το άρθρο 16, παρ. 3 του ίδιου β.δ. (που αντικαταστάθηκε διαδοχικά με τα άρθρα 5 του ν.δ. 3892/1958, 5 του ν.δ. 703/1970 και 4 του ν.δ. 978/1971, η δαπάνη διαφήμισης δεν αναγνωρίζεται ως δαπάνη της διαφημιζόμενης επιχείρησης κατά τον προσδιορισμό των κερδών της για τη φορολογία εισοδήματος, αν δεν αποδεικνύεται η καταβολή του σχετικού τέλους με τριπλότυ-

πο είσπραξης του οικείου δήμου ή κοινότητας. Κατά την έννοια των διατάξεων αυτών επώνυμα διαφημιστικά δώρα είναι τα δώρα επί των οποίων τίθεται όχι μόνον ολόκληρη η επωνυμία ή το σήμα της επιχείρησης, αλλά και οποιαδήποτε ένδειξη που υποδηλώνει την ταυτότητα της επιχείρησης, ανεξάρτητα αν με τον τρόπο αυτό επιτυγχάνεται ή όχι η διαφήμιση, στην οποία απέβλεψε κατ' αρχήν η επιχείρηση.

7. Επειδή, στην προκειμένη περίπτωση, όπως προκύπτει από την προσβαλλομένη απόφαση, η αναιρεσίβλητη εταιρεία χρέωσε το λογαριασμό "Δώρα Επιδείξεων και Διαφημιστικά" με το ποσό των 1.779.831 δρχ., το οποίο διέθεσε για να αγοράσει διάφορα είδη, όπως σημαίες, μπλουζες, βιβλία μαγειρικής, μπρελόκ, ποδιές, χαρτοφύλακες και βιβλία συνταγών, επί των οποίων υπήρχε η ένδειξη "R.W.". Τα είδη αυτά προσέφεραν οι πωλητές της εταιρείας ως δώρα μαζί με τα πωλούμενα προϊόντα. Η φορολογική αρχή και η πρωτόδικη απόφαση δεν αναγνώρισαν την πιό πάνω δαπάνη ως εκπεστέα, με την αιτιολογία ότι δεν επιδείχθηκαν τα οικεία τριπλότυπα καταβολής του τέλους διαφήμισης, αφού τα ανωτέρω είδη, που κατασκευάστηκαν για λογαριασμό της αναιρεσίβλητης, ήταν "επώνυμα διαφημιστικά είδη", και, συνεπώς, υπέκειντο, βάσει των προαναφερομένων διατάξεων, σε τέλος διαφήμισης. Το διοικητικό εφετείο όμως έκρινε ότι μόνη η ένδειξη των ξενικών γραμμάτων "R.W." στα ανωτέρω είδη δεν τα καθιστά επώνυμα διαφημιστικά δώρα, διότι τα αρχικά γράμματα της επωνυμίας της αλλοδαπής μητρικής εταιρείας RENA WARE δεν αρκούν για να διαφημίσουν αυτή στο ευρύτερο καταναλωτικό κοινό, αφού τα γράμματα αυτά μπορεί να σημαίνουν πολλά πράγματα ή πρόσωπα φυσικά ή νομικά, το ανώνυμο δε καταναλωτικό κοινό δεν θα μπορούσε να κάνει το συσχετισμό των αρχικών γραμμάτων "R.W." με την ως άνω αλλοδαπή εταιρεία, της οποίας τα προϊόντα πωλούσε η αναιρεσίβλητη. Συνακόλουθα, το διοικητικό εφετείο έκρινε ότι τα προαναφερόμενα είδη δεν ήσαν επώνυμα διαφημιστικά δώρα και, συνεπώς, ότι αυτά δεν υπέκειντο κατά νόμο σε τέλος διαφήμισης, εξέπεσε δε από τα ακαθάριστα έσοδα της κρινόμενης χρήσης την παραπάνω δαπάνη. Κρίνοντας έτσι, το διοικητικό εφετείο εσφαλμένα ερμήνευσε και πλημμελώς εφήρμοσε τις προπαρατιθέμενες διατάξεις, αφενός μεν

διότι, κατά τα προεκτεθέντα, επώνυμα διαφημιστικά δώρα είναι και εκείνα επί των οποίων τίθεται οποιαδήποτε ένδειξη που υποδηλώνει την ταυτότητα της επιχείρησης και, αφετέρου διότι το διοικητικό εφετείο, προκειμένου να κρίνει αν τα δώρα ήσαν επώνυμα διαφημιστικά απέβλεψε στην αποτελεσματικότητα της διαφήμισης και όχι στη διαφήμιση καθαυτή, στην οποία απέβλεψε η αναιρεσίβλητη εταιρεία με την αναγραφή στα διατιθέμενα δώρα των αρχικών γραμμάτων της επωνυμίας της αλλοδαπής μητρικής εταιρείας. Για το λόγο αυτό, που βάσιμα προβάλλεται με την κρινόμενη αίτηση, η προσβαλλόμενη απόφαση είναι κατά το μέρος αυτό αναιρετέα.

Σ.Τ.Ε. 836/1996 ΣΤ' Τμ.

Δημοτική φορολογία. Τέλος διαφημίσεων. Ανάρτηση φωτεινής διαφημιστικής πινακίδας επί στύλου σε πεζοδρόμιο. Κρίση ότι οφείλεται τέλος, αφού δεν αποτελούσε πινακίδα με το σήμα που έπρεπε να φέρει υποχρεωτικώς κατά νόμον, το πρατήριο καυσίμων.

3. Επειδή, στο άρθρο 8 παρ. 1 του ν. 1144/1981 ..., με το οποίο αντικαταστάθηκε το περί τέλους διαφημίσεων άρθρο 15 του από 24.9/20-10-1958 Β.Δ. ..., προβλέπεται η επιβολή υπέρ των δήμων και κοινοτήτων τέλους "επί πάσης διαφημίσεως ενεργουμένης καθ' οιονδήποτε τρόπον και μορφήν επί χώρων κειμένων εντός των διοικητικών ορίων αυτών", το ύψος του οποίου καθορίζεται με απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου, εγκρινομένη από το νομάρχη, μέσα στα συγκεκριμένα ανώτατα και κατώτατα όρια που διαγράφει ο ίδιος ο νόμος κατά περιοχή και κατά κατηγορία διαφημίσεως. Περαιτέρω, στο άρθρο 9 του ίδιου νόμου, το οποίο αντικατέστησε το άρθρο 16 του προαναφερθέντος κωδικοποιητικού διατάγματος, ορίζονται τα εξής: "...". Κατά το εν λόγω άρθρο 73 του ως άνω β.δ., όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 19 του ν. 1080/1980 (ΦΕΚ Α' 246), "...". Εξ άλλου, κατά την παρ. 2 του άρθρου 5 του ν. 1491/1984 "...".

4. Επειδή, στην προκειμένη περίπτωση, κατά τα εκτιθέμενα στην προσβαλλομένη απόφαση, επιβλήθηκε εις βάρος της αναιρεσείουσας εταιρείας τέλος διαφημίσεως 1.200 δραχμών και ισόποσο πρόστιμο για την τοποθέτηση, άνευ προηγούμενης αδείας, φωτεινής

διαφημιστικής πινακίδας με το διεθνές σήμα της εταιρείας, διαστάσεων 1 μ. X 1 μ., επί στύλου σε πεζοδρόμιο της οδού Κ. Αιτωλού αριθ. 4 του Δήμου Θεσσαλονίκης κοντά σε πρατήριο καυσίμων. Η επιβολή του τέλους έγινε βάσει της υπ' αριθ. 907/1983 αποφάσεως του Δημοτικού Συμβουλίου του αναιρεσιβλήτου δήμου, με την οποία είχε καθορισθεί σε 1.200 δρχ. ανά τ.μ. ετησίως το τέλος διαφημίσεως για φωτεινές επιγραφές σε οδούς και εν γένει κοινόχρηστους χώρους για την ζώνη στην οποία βρίσκεται η οδός Κ. Αιτωλού. Η αναιρεσείουσα με την προσφυγή που άσκησε ενώπιον του Διοικητικού Πρωτοδικείου Θεσσαλονίκης προέβαλε ότι δεν οφείλετο τέλος για την συγκεκριμένη πινακίδα διότι ήταν τοποθετημένη επί πρατηρίου και συνιστά ένδειξη περί πωλήσεως των προϊόντων της από το πρατήριο, αποτελεί δε και νόμιμη υποχρέωση του πρατηριούχου βάσει του άρθρου 482 της υπ' αριθ. 72/1977 Αγορανομικής Διατάξεως (ΦΕΚ Β'871). Το δικάσαν διοικητικό πρωτοδικείο απέρριψε τον λόγο αυτό με το σκεπτικό ότι η επίδικη πινακίδα δεν εμπίπτει στις περιπτώσεις της παρ. 2 του άρθρου 5 του ν. 1491/84, αφού δεν είχε τοποθετηθεί σε θύρα, παράθυρο, τοίχο, προθήκη ή στέγη του πρατηρίου ούτε καν στο χώρο λειτουργίας αυτού, αλλά, είχε αναρτηθεί, όπως διεπίστωσαν τα ελεγκτικά όργανα του δήμου σε στύλο που βρίσκεται σε κοινόχρηστο χώρο (πεζοδρόμιο) στην οδό Κ. Αιτωλού κοντά σε πρατήριο καυσίμων, το δε άρθρο 482 της υπ' αριθ. 72/77 Αγορανομικής Διατάξεως επιτάσσει στους πρατηριούχους υγρών καυσίμων να αναρτούν πινακίδα με το σήμα της εταιρείας πετρελαιοειδών, της οποίας τα καύσιμα διαθέτουν σε εμφανές για τον αγοραστή σημείο του πρατηρίου τους και όχι σε χώρο που βρίσκεται πέραν του χώρου λειτουργίας αυτού. Κρίνοντας ως ανωτέρω το δικάσαν δικαστήριο ορθώς ερμήνευσε και εφάρμοσε την επίμαχη διάταξη της παρ. 2 του άρθρου 5 του ν. 1491/1984, όπως προκύπτει από την σαφή διατύπωση της εν λόγω διατάξεως, η απαλλαγή από του τέλους διαφημίσεως, την οποία αυτή προβλέπει, περιορίζεται στις επιγραφές και διαφημίσεις που τοποθετούνται στις στέγες, τους τοίχους, τις προθήκες και τις θύρες καταστημάτων, γραφείων και κατοικιών, εφ' όσον πληρούν και τις λοιπές προϋποθέσεις του νόμου, και δεν επεκτείνεται σε επιγραφές και διαφημίσεις που τοποθετούνται σε κοινόχρηστους χώρους. Συ-

νεπώς, πρέπει να απορριφθούν ως αβάσιμα τα περί του αντιθέτου προβαλλόμενα με την κρινομένη αίτηση και, ειδικότερα, ο λόγος αναιρέσεως ότι η ως άνω απαλλαγή καταλαμβάνει, προκειμένου για πρατήρια πωλήσεως υγρών καυσίμων, και τις επιγραφές με το σήμα της εταιρείας πετρελαιοειδών, τα προϊόντα της οποίας διαθέτει κάθε πρατήριο, οι οποίες τοποθετούνται στο πεζοδρόμιο μπροστά από το πρατήριο.

Μον. Διοικ. Πρωτ. Αθηνών 972/1990

Πράξη Δήμου περί επιβολής τέλους διαφημίσεως μετά προστίμου σε διαφημιζόμενο στην περιοχή του, προϋποθέτει αιτιολογημένη έκθεση δημοτικού οργάνου η οποία πρέπει να κοινοποιείται στον υπόχρεο. Στη διαπίστωση της ελλείψεως εκθέσεως ή αιτιολογίας (ως προς τον τόπο, χρόνο, παθητική νομιμοποίηση) και την εντεύθεν ακυρότητος, το Δ.Δ. χωρεί και εξ' επαγγέλματος. Οι διάδικοι οφείλουν να προσκομίζουν το αργότερο μέχρι της προηγούμενης της συζήτησης ημέρας τα έγγραφά τους. Δεν σωρεύεται προσφυγή με ανακοπή ΚΕΔΕ.

Επειδή, με το κρινόμενο δικόγραφο που επιγράφεται "Α. Προσφυγή και Β. Ανακοπή" η ασκούσα τούτο εταιρεία επιδιώκει την ακύρωση πρώτον μεν της υπό στοιχεία αρ. πρωτ. 32/2926/85/17-12-1985 και ΑΧΚ 2975/83/1985 αποφάσεως του Δήμου Αθηναίων περί επιβολής σ' αυτήν τέλους διαφημίσεως (μετά συναφούς προστίμου) συνολικού ύψους 21.060 δραχμών, δεύτερον δε της υπ' αριθμ. 5781/6-4-1989 ατομικής ειδοποίησεως του ίδιου Δήμου προς αυτήν για καταβολή του ίδιου παραπάνω ποσού και κατ' ουσίαν και της εφ' ης η ατομική αυτή ειδοποίηση ερείδεται ταμειακής (στενή έννοια) βεβαιώσεως του ποσού αυτού. Έχοντας όμως το πίο πάνω περιεχόμενο, το κρινόμενο δικόγραφο είναι κατ' ορθή εκτίμησή του προσφυγή κατά πράξεως επιβολής δημοτικού τέλους και προστίμου, που ασκείται τύποις παραδεκτώς ενώπιον του Δικαστηρίου τούτου (άρθρ. 1 και 2 ν. 505/1976 σε συνδυασμό με άρθρ. 6 Κ.Φ.Δ. ως ισχύει - άρθρ. 19 ν. 1805/1988) και στο οποίο σωρεύεται απαραδέκτως η κατά της προαναφερομένης ατομικής ειδοποίησεως ανακοπή, είναι δε απαράδεκτη η σώρευση της ανακοπής αυτής, αφ' ενός μεν γιατί τέτοια σώρευση δεν προβλέπεται από τον νόμο (βλ. άρθρα 28 και 29 Κ.Φ.Δ. σε συνδυασμό με άρθρ. 4 ν. 505/1976 καθώς και άρθρ. 73 παρ. 1 και 89 ν.δ. 356/1974 σε συνδυασμό με άρθρ. 4 και 8 παρ. 1 ν. 1406/1983), αφ' ετέρου δε διότι τα δύο ένδικα βοηθήματα των οποίων επιχειρήθηκε η σώρευση στο παρόν δικόγραφο διέπονται από διαφορετικά δικονομικά συστήματα (αποκλειστικώς από Κ.Φ.Δ. η κατά ν. 505/1976 προσφυγή, ενώ η ανακοπή κατά ατομικής ειδοποίησεως από διατάξεις π.δ. 341/1978, Κ.Φ.Δ. καθώς και ν.δ. 356/1974 -

Κ.Ε.Δ.Ε. αλλά και όλως συμπληρωματικώς - επικουρικώς, και από Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας - κατ' άρθρα 4 και 8 παρ. 1 ν. 1406/1983 σε συνδυασμό με 89 Κ.Ε.Δ.Ε. - πρβλ. ΣτΕ 4589/1988) και επομένως δεν είναι δυνατή η συνεκδίκασή τους.

Επειδή, σύμφωνα με τις συνδυαζόμενες διατάξεις των άρθρ. 15, 16 και 17 του Β.Δ. της 19 Δεκ. 1955/21 Ιαν. 1956 όπως ταύτα ισχύουν μετά της τροποποιήσεως τους με τα άρθρα 5 παρ. 6 ν.δ. 703/1970 και 4 ν.δ. 978/1971 και του άρθρου 19 παρ. 3 ν. 1144/1981 κάθε διαφήμιση που ενεργείται με οποιονδήποτε τρόπο στην περιοχή της τέως Διοικήσεως Πρωτεύουσας υπόκειται σε τέλος υπέρ του Δήμου στην περιφέρεια του οποίου ενεργείται. Το τέλος βαρύνει εκείνον που διαφημίζεται, ο οποίος προκειμένου να διαφημισθεί, είναι υποχρεωμένος να λάβει σχετική άδεια και να υποβάλει σχετική δήλωση στον αρμόδιο και δικαιούχο του τέλους Δήμο προκαταβάλλοντας το αντίστοιχο τέλος. Σε περίπτωση που ο υπόχρεος δεν καταβάλλει το πίο πάνω τέλος υπόκειται σύμφωνα με την διάταξη του άρθρου 73 του ίδιου παραπάνω Β.Δ. ως τούτο ισχύει μετά την μεταρρύθμισή του με το άρθρο 19 ν. 1080/1980, και σε πρόστιμο ίσο προς το ποσό του τέλους (άρθρ. 73 παρ. 1). Περαιτέρω σύμφωνα με τις διατάξεις των παρ. 2 και 3 του τελευταίου παραπάνω άρθρου "το πρόστιμο επιβάλλεται υποχρεωτικώς δι' ητιολογημένης αποφάσεως του δημάρχου ... βάσει σχετικής εκθέσεως δημοτικού ή κοινοτικού οργάνου και εισπράττεται ως και τα λοιπά έσοδα" (παρ. 2), ενώ "η απόφασις επιβολής προστίμου μετ' αντιγράφου της εκθέσεως κοινοποιείται εις τον υπόχρεον ..." (παρ. 3), ο οποίος δικαιούται (άρθρ. 2 ν. 505/1976) να ασκήσει κατά της αποφάσεως αυτής προσφυγή (παρ. 1) μέσα σε προθεσμία είκοσι ημερών από την επίδοση σ' αυτόν της αποφάσεως μετά της εκθέσεως (παρ. 2). Κατά την έννοια των παραπάνω διατάξεων (άρθρο 73 του σχετικού β.δ.) η έκθεση του δημοτικού οργάνου με την οποία πιστοποιείται η διενέργεια διαφημίσεως δίχως να έχει καταβληθεί το ανάλογο τέλος και χωρίς την σχετική άδεια αποτελεί συστατικό της πράξεως επιβολής προστίμου και έρεισμα της υποχρεωτικής αιτιολογίας της, πρέπει δε να κοινοποιείται στον υπόχρεο μαζί με την πράξη αυτή. Για να θεωρηθεί αιτιολογημένη η πράξη αυτή πρέπει να περιέχει σαφή και ακριβή περιγραφή της

διενεργηθείσης παρανόμως διαφημίσεως και των συγκεκριμένων τόπων και χρονικών πλαισίων που συνέβη, βάσει της πιά πάνω εκθέσεως, καθώς και προσδιορισμό των ιδιαίτερων στοιχείων που θεμελιώνουν την απόδοση της παράνομης διαφημίσεως στον συγκεκριμένο υπόχρεο. Εξ' ετέρου, εν όψει του ότι η αιτιολόγηση της πράξεως ορίζεται απ' την παραπάνω διάταξη ως υποχρεωτική, παρέπεται ότι πρέπει να υφίσταται κατά τον χρόνο της εκδόσεως της σχετικής πράξεως - αποφάσεως και η έλλειψη της κατά τα ανωτέρω σαφούς και ειδικής αιτιολογίας δεν μπορεί να καλυφθεί εκ των υστέρων και επάγεται το αναιτιολόγητο της πράξεως επιβολής του προστίμου και την εντεύθεν ακυρότητά της στη διαπίστωση δε της ελλείψεως αιτιολογίας και της εντεύθεν ακυρότητος της πράξεως επιβολής προστίμου προβαίνει το δικαστήριο και αυτεπαγγέλτως, βάσει της διατάξεως της παρ. 2 άρθρου 75 Κ.Φ.Δ. που εφαρμόζεται και στην προκειμένη περίπτωση κατ' άρθρο 4 ν. 505/1976 (πρβλ. ΣτΕ 3720/1985). Τέλος σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 95 παρ. 1 και 125 παρ. 1 του Κώδικα Φορολογικής Δικονομίας (Κ.Φ.Δ.) που εφαρμόζονται στην προκειμένη περίπτωση κατ' άρθρο 4 του ν. 505/1976, οι διάδικοι οφείλουν να προσκομίζουν στο δικαστήριο προαποδεικτικώς (το αργότερο "ως την προηγούμενη της ημέρας που γίνεται η πρώτη συζήτηση" της υποθέσεως) τα έγγραφα με τα οποία αποδεικνύονται οι ισχυρισμοί τους, άλλως κατά την προφανή έννοια των παραπάνω διατάξεων οι αντίστοιχοι ισχυρισμοί απορρίπτονται ως αναπόδεικτοι.

Επειδή, στην προκειμένη περίπτωση ιστορείται ότι σε βάρος της προσφεύγουσας εταιρείας βεβαιώθηκαν από τον καθ' ου Δήμο, με την προσβαλλόμενη απόφαση του Δημάρχου του, τέλη διαφημίσεως για το έτος 1983 ύψους 10.530 δραχμών και ισόποσο πρόστιμο για αποδοθείσα σ' αυτήν διενέργεια διαφημίσεως δίχως καταβολή τελών διαφημίσεως και ανάλογη άδεια του Δήμου. Οπως προκύπτει δε από τις από ημερομηνίες 10-2-1986 και 19-3-1986 "Εκθέσεις Ελέγχου Γενικές" του Δήμου Αθηναίων που υπογράφονται από τους υπαλλήλους καθώς και από το υπό ημερομηνία 16-4-1986 αποδεικτικό επιδόσεως "που υπογράφεται από τον υπάλληλο του Δήμου Γ.Α. στην προσφεύγουσα εταιρεία ουδέποτε επιδόθηκε η προσβαλλόμενη απόφαση επιβολής τέλους διαφημίσεως και προστίμου, ούτε

η σχετική έκθεση της αρμοδίας υπηρεσίας του Δήμου για παράνομη διενέργεια διαφημίσεως, αλλά μόνον επιχειρήθηκε επίδοση της μετά ταύτα εκδοθείσης (ατομικής) ειδοποίησεως ως "προς αγνώστου διαμονής". Πλην όμως (και ανεξαρτήτως του συννόμου ή μη της επιχειρηθείσης επιδόσεως της μη ελεγχομένης κατά την παρούσα δίκη ατομικής ειδοποίησεως), ως εκ της παραλείψεως επιδόσεως της προσβαλλομένης πράξεως - αποφάσεως η κρινόμενη κατ' αυτής προσφυγή ασκήθηκε εμπρόθεσμα. Περαιτέρω όπως προκύπτει από το περιεχόμενο της προσκομιζομένης από τον καθ' ου σε κεκρωμένο αντίγραφο, προσβαλλομένης πράξεως - αποφάσεως, ως αιτιολογία επιβολής του ενδίκου τέλους διαφημίσεως και του ενδίκου προστίμου αναγράφεται ότι "δεν πλήρωσαν τα τέλη διαφημίσεων όπως ορίζονται από τις πιό πάνω διατάξεις δια τις εις τις οδούς διαφημίσεις με τίτλο (επιγραφές) "HONDA" Ανταλλακτικά: έχοντας όμως το περιεχόμενο αυτό, η αιτιολογία επιβολής του ενδίκου προστίμου δεν είναι νόμιμη, αφού δεν προσδιορίζονται επακριβώς ούτε ο τόπος (η αναφορά των οδών είναι αόριστη και επί πλέον διαλαμβάνει τον όρο "κ.λπ.") ούτε ο χρόνος διενεργείας της παράνομης διαφημίσεως, αλλά ούτε και τα ιδιαίτερα στοιχεία που συνδέουν την προσφεύγουσα με την ένδικη παράβαση που της αποδίδεται. Επομένως, σύμφωνα με όσα έγιναν δεκτά στην μείζοντα σκέψη της παρούσης, η προσβαλλομένη πράξη - απόφαση του καθ' ου για επιβολή του ενδίκου τέλους διαφημίσεως και του ενδίκου προστίμου είναι άκυρη και η κρινόμενη κατ' αυτής προσφυγή πρέπει να γίνει δεκτή. Περαιτέρω η κρινόμενη προσφυγή πρέπει να γίνει δεκτή και ως προς το καταλογισθέν τέλος διαφημίσεως για τον λόγο ότι ο φέρων το βάρος της αποδείξεως καθ' ου Δήμος δεν προσκόμισε στο Δικαστήριο (προαποδεικτικώς ως ώφειλε, σύμφωνα με όσα επίσης γίνονται δεκτά στην μείζονα σκέψη της παρούσης) την μνημονευομένη στην προσβαλλομένη πράξη, έκθεση ("από 8/4 - 30/12/83") της αρμοδίας υπηρεσίας του, για να αποδείξει την εκ μέρους της προσφευγούσης εταιρείας διενέργεια της αποδιδόμενης σ' αυτή ένδικης διαφημίσεως που αυτή αρνείται και αποκρούει παραδεκτώς με την κρινομένη προσφυγή της.

Επειδή, κατά συνέπεια των παραπάνω η κρινομένη προσφυγή πρέπει να γίνει δεκτή, ενώ η δικαστική δαπάνη της προσφευγού-

σης εταιρείας εκ ποσού 5.000 δραχμών πρέπει να επιβληθεί σε βάρος του καθ' ου Δήμου, σύμφωνα με την διάταξη του άρθρου 109 Κ.Φ.Δ. (ως ισχύει μετά την τροποποίησή του με την παρ. 5 του άρθρ. 32 ν. 1591/1986) το οποίο εν προκειμένω εφαρμόζεται κατ' άρθρο 4 του ν. 505/1976.

Μον. Διοικ. Πρωτ. Αθήνας 93/1992

*Τέλη σε διαφημίσεις που γίνονται στην περιοχή
τέως διοίκησης πρωτεύουσας.*

Επειδή, σύμφωνα με τις συνδυαζόμενες διατάξεις των άρθρων 15, 16 και 17 του Β.Δ. της 19 Δεκ. 1955/21 Ιαν. 1956 όπως ταύτα ισχύουν μετά την τροποποίησή τους με τα άρθρα 5 (παρ. 6) ν.δ. 703/1970 και 4 ν.δ. 978/1971 και του άρθρου 19 (παρ. 3) ν. 1144/1981, κάθε διαφήμιση που ενεργείται με οποιονδήποτε τρόπο στην περιοχή της τέως Διοικήσεως Πρωτεύουσας υπόκειται σε τέλος υπέρ του Δήμου, στην περιφέρεια του οποίου ενεργείται. Το τέλος βαρύνει εκείνον που διαφημίζεται, ο οποίος προκειμένου να διαφημισθεί είναι υποχρεωμένος να λάβει σχετική άδεια και να υποβάλει σχετική δήλωση στον αρμόδιο και δικαιούχο του τέλους Δήμο, προκαταβάλλοντας το αντίστοιχο τέλος. Σε περίπτωση που ο υπόχρεος δεν καταβάλλει το πίο πάνω τέλος υπόκειται σύμφωνα με την διάταξη της παρ. 2 του άρθρου 73 του ίδιου παραπάνω βασιλικού διατάγματος (ως τούτο ισχύει μετά την μεταρρύθμισή του με το άρθρο 9 του ν. 1080/1980) και σε πρόστιμο ίσο προς το ποσό του τέλους.

Επειδή, στην προκειμένη περίπτωση από τα στοιχεία της δικογραφίας προκύπτει ότι η προσφεύγουσα, κατά διάφορα χρονικά διαστήματα, μέσα στο έτος 1985, είχε τοποθετήσει διαφημιστικές επιγραφές, με τις οποίες διαφήμιζε προϊόντα τα οποία εμπορεύεται (ελαστικά Firestone) σε διάφορα σημεία της περιοχής του Δήμου Αθηναίων, και ειδικότερα στην οδό Καλλιρόης αριθ. 12 και στο χώρο του γηπέδου Μπάσκετ του Γυμναστικού Συλλόγου "Πανελληνιος" (οδός Ευελπίδων), ως σχετικώς περί αυτών ειδικότερα και λεπτομερώς εκτίθενται στις υπ' αριθ. 278/14-2-1985 και 701/10-4-1985 σχετικές Εκθέσεις Ελέγχου Διαφημίσεων οργάνων του Δήμου Αθηναίων. Κατόπιν αυτού και δεδομένου ότι με βάση τα στοιχεία

των αρμοδίων υπηρεσιών του, η ήδη προσφεύγουσα εταιρεία δεν είχε λάβει τις σχετικές άδειες για τις παραπάνω διαφημίσεις, ο καθ' ου Δήμος επέβαλε σε βάρος της, με την προσβαλλόμενη απόφαση, τα αναλογούντα τέλη ύψους 3.720 δρχ., πλέον ισοπόσου προστίμου. Κατά της άνω αποφάσεως η προσφεύγουσα άσκησε την κρινόμενη προσφυγή της και ζητεί την ακύρωσή της, ισχυριζόμενη (πρώτον): ότι δεν είναι κυρία ούτε μισθώτρια των χώρων στους οποίους είχαν αναρτηθεί οι διαφημίσεις ούτε είχε δώσει εντολή για διαφήμιση σε διαφημιστική εταιρεία, (δεύτερον): ότι δεν ήταν δικά της τα διαφημιζόμενα προϊόντα και αυθαιρέτως η προσβαλλόμενη την θεώρησε ως διαφημιζόμενη, αφού αυτή (η προσφεύγουσα εταιρεία) "εισάγει ωρισμένους τύπους" από αυτά τα προϊόντα, ενώ άλλες δύο επιχειρήσεις εισάγουν συγχρόνως άλλους τύπους, (τρίτον): ότι η προσβαλλόμενη απόφαση είναι αόριστη, διότι δεν διευκρινίζεται σ' αυτήν (αα) για ποίαν από τις δύο διαζευκτικώς αναγραφόμενες στο έντυπό της αιτίες ("δεν έλαβε την σχετική άδεια ή υπέβαλε εκπρόθεσμη - ανακριβή δήλωση") της επιβλήθηκε το ένδικο πρόστιμο, (ββ) ποίες διαστάσεις είχαν οι ένδικες διαφημιστικές επιγραφές και αν αυτές ενέπιπταν ή όχι στις "διατάξεις του άρθρου 5 του νόμου 1491 του 1981 (γγ) ποίο ποσό αντιστοιχεί σε κάθε μία από τις δύο ένδικες διαφημίσεις και (δδ) σε ποίον αριθμό της οδού Ευελπίδων είχε αναρτηθεί διαφήμιση της Firestone.

Επειδή, ο πρώτος λόγος της κρινομένης προσφυγής αλυσιτελώς προβάλλεται, αφού, σύμφωνα με τις προπαρατιθέμενες στην μείζονα σκέψη της παρούσης σχετικές διατάξεις, ο σύνδεσμος της διαφημιζόμενης προς την ενεργουμένη διαφήμιση (που αποτελεί την νόμιμη βάση επιβολής των ενδίκων τελών) αναζητείται και εντοπίζεται μόνο στη σχέση της προς τα διαφημιζόμενα προϊόντα και όχι στη σχέση αυτής προς τον χώρο που αναρτώνται οι διαφημιστικές επιγραφές (ή απεικονίσεις), ενώ δεν απαιτείται η θεμελίωση ή η συσχέτιση της ενεργηθείσης διαφήμισεως στην εντολή ή την γενικώτερη συνεργασία της διαφημιζόμενης προς διαφημιστική εταιρεία. Αντιθέτως για να θεωρηθεί διαφημιζόμενη μια επιχείρηση και να καταστεί υπόχρεος των αντιστοίχων τελών, αρκεί η ενεργουμένη διαφήμιση να αφορά προϊόντα που εμπορεύεται αυτή. Και εν προκειμένω η προσφεύγουσα αποδεδειγμένως εμπορεύεται τα

διαφημιζόμενα με τις ένδικες διαφημίσεις ελαστικά, αφού η ίδια ομολογεί ότι εισάγει συγκεκριμένους τύπους αυτών. Επομένως ο λόγος αυτός πρέπει να απορριφθεί. Εν όψει δε της παραπάνω ομολογίας της, που διατυπώνεται ρητώς το δεύτερο λόγο της κρινομένης προσφυγής, πρέπει να απορριφθεί και ο επόμενος αυτός λόγος καθ' όσον η προσφεύγουσα να μεν στον ίδιο λόγο ισχυρίζεται ότι αυτή δεν έχει σχέση με τα διαφημιζόμενα και διατείνεται ότι: "και άλλες δύο επιχειρήσεις εισάγουν συγχρόνως προϊόντα της ίδιας αλλοδαπής εταιρείας", πλην το στοιχείο τούτο, αυτό καθ' αυτό και αληθές αποδεικνυόμενο, δεν αναιρεί την ιδική της ωφέλεια από την ένδικη διαφήμιση (αφού ομολογεί ότι αυτή εισάγει ορισμένους τύπους των διαφημιζομένων προϊόντων, δίχως μάλιστα να τους προσδιορίζει) καθώς και την παρεπομένη συνέπεια ότι, ανεξαρτήτως του αν και οι άλλοι ωφελούνται από αυτήν την διαφήμιση, αυτή (η προσφεύγουσα) ως διαφημιζόμενη και ωφελούμενη, επιβαρύνεται με τα ένδικα τέλη. Εξ ετέρου όμως, και εν πάση περιπτώσει, η προσφεύγουσα δεν αποδεικνύει την ύπαρξη των άλλων επιχειρήσεων (και δη προαποδεικτικώς ως όφειλε κατ' άρθρον 44 π.δ. 341/1978), αφού προς τον σκοπόν αυτό προσκομίζει και επικαλείται μόνο ένα φύλλο από τηλεφωνικό κατάλογο (ΧΡΥΣΟ ΟΔΗΓΟ), από το οποίο όμως δεν προκύπτει η κατά το κρίσιμο έτος (1985) ύπαρξη της αντιπροσωπείας αυτής (του Γ.Μ.) και η κατά τον ίδιο χρόνο σχέση της προς τα διαφημιζόμενα ελαστικά. Τέλος, πέραν των ανωτέρω, το γεγονός ότι με την ένδικη διαφήμιση, διεφημίζοντο προϊόντα της προσφευγούσης, αποδεικνύεται και από το ότι στην οδό Καλλιρόης αρ. 12, ο εκεί καταστηματάρχης αυτήν (την ήδη προσφεύγουσα) εδήλωσε ως διαφημιζόμενη επιχείρηση στον ενεργήσαντα τον έλεγχο Δημοτικό υπάλληλο, όπως αυτό βεβαιώνεται στην σχετική υπό στοιχεία 278/14-2-1985 Εκθεση Ελέγχου Διαφημίσεων.

Επειδή, εξάλλου από τις δύο αιτίες που αναφέρονται διαζευκτικώς στην προσβαλλομένη απόφαση και σημειώνονται στον τρίτο λόγο της προσφυγής, η δεύτερη (εκπρόθεσμη - ανακριθής δήλωση) αποτελεί υποπερίπτωση της πρώτης (μη χορήγηση αδείας) και δεν έρχονται σε αντίφαση ούτε δικαιολογούν τον χαρακτηρισμό της "αοριστίας". Κατά πάσα δε περίπτωση και αν ακόμη γινόταν δεκτό ότι η μη διαγραφή της μίας εκ των δύο αιτιών από το έντυπο της

ενδίκου αποφάσεως δημιουργεί κάποια ασάφεια, και πάλι αυτή δεν εξικνείται μέχρι της αοριστίας της αποφάσεως, αφού η (γνωστή άλλωστε στην προσφεύγουσα) ισχύουσα εν προκειμένω πρώτη των δύο αιτιών, δηλαδή της μη λήψεως σχετικής αδείας, προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλλου. Για τον ίδιο λόγο (ύπαρξη των περαιτέρω λεπτομερών στοιχείων στον σχετικό φάκελλο) δεν επιφέρουν αοριστία στην προσβαλλομένη απόφαση (ββ) η μη αναγραφή σ' αυτήν των ακριβώς διαστάσεων των ενδίκων διαφημιστικών επιγραφών, διότι αυτές αναγράφονται στις δύο προαναφερόμενες Εκθέσεις Ελέγχου Διαφημίσεων, (γγ) ο μη επιμερισμός της ενδίκου χρεώσεως για κάθε μία διαφημιστική επιγραφή, διότι αυτός παρατίθεται λεπτομερώς στην εκ των ανωτέρω υπ' αριθ. 701/10-4-1985 Εκθεση Ελέγχου. Στην τελευταία αυτή έκθεση αναγράφεται επίσης ότι η αντίστοιχη διαφήμιση (της οδού Ευελπίδων) είχε αναρτηθεί "στον χώρο του Μπάσκετ" του Πανελληνίου Γυμναστικού Συλλόγου. Επομένως η διεύθυνση είναι επαρκώς και επακριβώς προσδιορισμένη και η προσβαλλομένη απόφαση δεν πάσχει αοριστία από την μη αναγραφή του αριθμού της οδού Ευελπίδων. Τέλος, η αναφορά της προσφευγούσης στις διατάξεις του άρθρου 5 του ν. 1491/1981 πρέπει να ερμηνευθεί ως αφορώσα στον ν. 1491/1984, αφού ν. 1491/1981 δεν υπάρχει. Ομως με τις διατάξεις του άρθρου 5 του ν. 1491/1984 θεσπίζεται κανόνας υποχρεωτικής λήψεως αδείας για κάθε είδους εμπορική διαφήμιση, αφού σ' αυτό ορίζεται ότι: "κάθε είδους εμπορική διαφήμιση ... γίνεται ύστερα από άδεια αποκλειστικά του Δημάρχου ..." (παρ. 1), και ότι: "... επιτρέπεται η διαφήμιση για εμπορικούς σκοπούς σε πλατείες, δρόμους, πεζοδρόμια και σε κοινόχρηστους γενικά χώρους, που καθορίζονται με απόφαση του Δημοτικού ή Κοινοτικού Συμβουλίου ... (παρ. 3). Μόνο δε κατ' εξαίρεση και υπό ορισμένες ειδικές προϋποθέσεις επιτρέπεται κατά τα οριζόμενα στην παρ. 2 αυτού παρέκκλιση από τον άνω κανόνα και ανάρτηση ειδικών επιγραφών ή διαφημίσεων σε γραφεία, καταστήματα κλπ. για τις εργασίες που εκτελούνται στους χώρους αυτούς. Επομένως νομίμως ο καθ' ου Δήμος εφαρμόζει τον γενικό κανόνα, και δεν είχε υποχρέωση να διευκρινίσει στην προσβαλλομένη απόφαση την υπαγωγή της ενδίκου περιπτώσεως στον κανόνα, αφού αυτή είναι αυτονόητη και είναι η προσφεύγουσα εκείνη που οφείλει

να επικαλεσθεί και να αποδείξει ότι η περίπτωση της εμπίπτει τυχόν στην εξαίρεση και την εντεύθεν απαλλαγή της (πρβλ. ΣτΕ 4145/1985, Ευρετήριο ΣτΕ 1987 σελ 595). Συνεπώς όλες οι περιαιριστίας της προσβαλλομένης αποφάσεως αιτιάσεις της προσφευγούσης και οι αντίστοιχοι ισχυρισμοί και λόγοι της κρινομένης προσφυγής πρέπει να απορριφθούν.

Μον. Διοικ. Πρωτ. Αθηνών 5248/1993

Πράξη του δήμου για αφαίρεση παράνομων διαφημιστικών πινακίδων πριν από την έκδοσή της απαιτείται, ως ουσιώδης τύπος, η κλήτευση του διαφημιστή για ακρόαση κατ' άρθρ. 20 παρ. 2 Συντ.

Με την κρινόμενη προσφυγή ζητείται παραδεκτώς η ακύρωση της 70562/12-7-1993 απόφασης του Δημάρχου Αθηναίων, με την οποία αποφασίσθηκε: 1) η απομάκρυνση των παρανόμως τοποθετηθέντων πλασιών κατά μήκος της Λ. Αδμηττού και στη συμβολή των οδών Ριζάρη και Βασ. Κωνσταντίνου και 2) ο καταλογισμός των εξόδων αποξήλωσης και διαφύλαξης, σε βάρος των υπαιτίων διαφημιστικών εταιρειών, κατ' εφαρμογή της διάταξης της παρ. 1 του άρθρ. 8 του ν. 1491/1984, όπως αντικαταστάθηκε από το άρθρ. 18 παρ. 3 του ν. 2130/1993.

Με την παρ. 1 του άρθρ. 1 του ν. 1491/1984 ορίζονται τα εξής: "Οι δήμοι και οι κοινότητες καθορίζουν μέσα στη διοικητική τους περιφέρεια επαρκείς χώρους, στους οποίους επιτρέπεται να επικολλούνται έντυπα ή χειρόγραφα κάθε μορφής, να αναρτώνται, αναγράφονται ή προβάλλονται διαφημίσεις, συνθήματα, ονόματα, σύμβολα, παραστάσεις ή προσκλήσεις και γενικά να προβάλλονται με κάθε τρόπο ιδέες, πρόσωπα ή πράγματα". Περαιτέρω, με την παρ. 1 του άρθρ. 8 του ίδιου νόμου, όπως αυτή αντικαταστάθηκε από την παρ. 3 του άρθρ. 18 του ν. 2130/1993, ορίζονται τα εξής: "Ο δήμος ή η κοινότητα, στην περιφέρεια του οποίου έγινε παράβαση κατά τη διενέργεια των πράξεων του νόμου αυτού, είναι υπόχρεος και αρμόδιος για την επαναφορά των πραγμάτων στην προηγούμενη κατάσταση, ανεξάρτητα αν η πράξη ή διαφήμιση έγινε σε χώρους, που ανήκουν στο Δημόσιο, τους Ο.Τ.Α., ή ιδιώτες. Οι κατά παράβαση του παρόντος νόμου αναγραφόμενες, αναρτώμενες ή

επικολλόμενες διαφημίσεις, αφαιρούνται ή εξαλείφονται, τα δε τοποθετούμενα πλαίσια, στοιχεία επιγραφών ή διαφημίσεων κατεδαφίζονται υποχρεωτικά και αφαιρούνται τα υλικά αντικείμενα από συνεργεία του δήμου ή της κοινότητας, ύστερα από απόφαση του δημάρχου ή προέδρου της κοινότητας, αφού προηγουμένως γίνει διαπίστωση της παράβασης από τη δημοτική αστυνομία ή την οικεία αστυνομική αρχή. Η δαπάνη κατεδάφισης, αφαίρεσης ή εξάλειψης καταλογίζεται σε βάρος των υπαιτίων με απόφαση του δημάρχου ή προέδρου της κοινότητας και εισπράττεται σύμφωνα με τις διατάξεις που ισχύουν για την είσπραξη των εσόδων των δήμων και κοινοτήτων. Η απόφαση του δημάρχου ή προέδρου της κοινότητας για κατεδάφιση και αφαίρεση των πλαισίων - στοιχείων, εκδίδεται μετά από κλήτευση, πριν πέντε (5) τουλάχιστον εργάσιμες ημέρες, του κυρίου ή κατόχου του πλαισίου στοιχείου (διαφημιστή) ...".

Από τις προαναφερόμενες διατάξεις προκύπτει ότι ο Δήμος, στη περιφέρεια του οποίου διαπιστώνεται παράβαση κατά τη διενέργεια διαφημιστικών πράξεων (ανάρτηση, αναγραφή, προβολή διαφημίσεως) οφείλει και είναι αρμόδιος να επαναφέρει τα πράγματα στην προηγούμενη κατάσταση, τηρώντας την προβλεπόμενη από τις ίδιες διατάξεις διαδικασία. Συγκεκριμένα, η δημοτική αρχή, ύστερα από τη διαπίστωση της σχετικής παράβασης από τα οριζόμενα στο νόμο όργανα, είναι υποχρεωμένη, τουλάχιστον πέντε εργάσιμες ημέρες πριν εκδώσει την πράξη περί της κατεδάφισης και αφαίρεσης των παρανόμως τοποθετηθέντων πλαισίων και στοιχείων αφενός και της περί σχετικής δαπάνης αφετέρου, να καλέσει τον διαφημιστή, που θεωρεί υπαίτιο της εν λόγω παράβασης. Η υποχρέωση της κλήσης του ενδιαφερομένου, που έχει σκοπό να παράσχει σε αυτόν τη δυνατότητα να εκθέσει τις αντιρρήσεις του στη δημοτική αρχή ή ακόμη και να προβεί ο ίδιος στις αναγκαίες ενέργειες για την αποκατάσταση των πραγμάτων, πριν εκδοθεί η βλαπτική για τα δικαιώματα ή τα συμφέροντά του πράξη της διοίκησης, αποτελεί ουσιώδη τύπο της διαδικασίας, η μη τήρηση ή η πλημμελής τήρηση του οποίου συνεπάγεται την ακυρότητα της πράξης. Η μη τήρηση του ουσιώδους αυτού τύπου, που ρητά προβλεπόμενο από τη διάταξη του άρθρ. 18 παρ. 3 του ν. 2130/93, που ήδη παρατέθηκε, δεν μπορεί να καλυφθεί εκ των υστέρων, δηλαδή μετά την έκδοση της

πράξης, ούτε με την εκ μέρους του θιγομένου προσώπου άσκηση προσφυγής ενώπιον του αρμόδιου διοικητικού Δικαστηρίου (πρβλ. ΣτΕ 753/91 Διδικ 1992 σελ. 79, ΣτΕ 2723/89, Διδικ 1990 σελ. 305 κ.ά.). Εξάλλου, η προηγούμενη ακρόαση του διοικούμενου, σε βάρος του οποίου πρόκειται να ληφθεί ορισμένο διοικητικό μέτρο, συνδεόμενο με συγκεκριμένη υπαίτια συμπεριφορά του, επιβάλλεται ως ουσιώδης τύπος της διαδικασίας και σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρ. 20 παρ. 2 του Συντάγματος.

ΑΛΦΑΒΗΤΙΚΟ ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ

Λημμάτων και η θέση τους στα οικεία νομοθετικά κείμενα

<i>Άδεια διαφήμισης</i>	ΒΔ 24/9 - 20/10/58., αρθρ. 16, παρ. 2 N 1491/84, αρθρ. 5 ΝΔ 318/69, αρθρ. 9 N 1577/85, αρθρ. 20, παρ. 2
<i>Άδεια τοποθέτησης πλασιών</i>	N 1491/84, αρθρ. 5, παρ. 1
<i>Αίτηση διενέργειας διαφήμισης</i>	ΝΔ 318/69, αρθρ. 9 ΚΥΑ 20351/85, αρθρ. 4, παρ. 2
<i>Αναπροσαρμογή τελών</i>	ΒΔ 24/9 - 20/10/58, αρθρ. 15, παρ. 3
<i>Απαλλαγή τέλους</i>	ΒΔ 24/9 - 20/10/58, αρθρ. 18 N 1491/84, αρθρ.5, παρ 2 ΣτΕ 413/60
<i>Αφαίρεση διαφημίσεων</i>	N 1491/84, αρθρ. 8 - 9 N 2094/92, αρθρ.10 παρ. 9 και 11 παρ. 4 Μον. Διοικ. Πρωτ. Αθηνών 5248/93 Εγκύκλιος ΥΠΕΧΩΔΕ 6527/92
<i>Γλώσσα επιγραφών</i>	N1491/84, αρθρ. 5, παρ. 5 και αρθρ.9 ΚΥΑ 95718/86
<i>Δαπάνη διαφήμισης</i>	ΒΔ 24/90 - 20/10/58 αρθρ.15, παρ. 1 και 16 παρ. 5
<i>Δημοσίευση αποφάσεων Δ.Σ.</i>	N 1491/84 αρθρ. 8, παρ. 2

Τιμολόγιο διαφήμισης	ΒΔ 24/9 - 20/10/58, αρθρ. 16, παρ. 4
Υπόχρεος καταβολής τέλους	ΒΔ 24/9 - 20/10/58, αρθρ. 16, παρ. 3
Φέιγ - βολάν	ΝΔ 31/68, αρθρ. 2 ΝΥΔ 277/83
Φωτεινές διαφημίσεις	ΒΔ 24/9 - 20/10/58, αρθρ. 15, παρ. 1
Χώροι διαφήμισης	Ν 149/84, αρθρ. 1, 2, 5, 6
Χώροι διαφήμισης - απαγόρευση	Ν 1491/84, αρθρ. 2 ΝΔ 318/69, αρθρ. 9, παρ. 3 Ν 2094/92, αρθρ. 10, παρ. 9 και 11 Ν 127/75 Ν 1577/85, αρθρ. 20 ΚΥΑ 20351/85, αρθρ. 4

